

Dialogue in Difficult Times:

The Role of Civil Society
in Conflict Resolution Processes
A Comparative Case Study of Northern Ireland
Roundtable Meeting Report

Zor Zamanlarda Diyalog:

Sivil Toplumun atıřma
özümü Sürelerindeki Rolü
Kuzey İrlanda Karşılaştırmalı Vaka
İncelemesi Yuvarlak Masa Toplantısı Raporu

Roundtable hosted by the Irish Department of Foreign Affairs and Trade
İrlanda Dışışleri ve Ticaret Bakanlığı ev sahipliğiyle

Dublin

25 – 27 October/Ekim 2017

Dialogue in Difficult Times:
The Role of Civil Society
in Conflict Resolution Processes
A Comparative Case Study of Northern Ireland
Roundtable Meeting Report

Published by / Yayınlayan
Democratic Progress Institute – Demokratik Gelişim Enstitüsü
11 Guilford Street
London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org
info@democraticprogress.org
+ 44 (0) 20 7405 3835

First published / İlk Baskı, 2017

ISBN - 978-1-911205-20-3

© DPI – Democratic Progress Institute / Demokratik Gelişim Enstitüsü

DPI – Democratic Progress Institute is a charity registered in England and Wales. Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır. Vakıf kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108

This publication is copyright, but may be reproduced by any method without fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale. For copying in any other circumstances, prior written permission must be obtained from the publisher, and a fee may be payable.

Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin yada önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

Contents

Foreword.....	7
Thursday, 26th October 2017 – Dublin	11
Session 1: Welcome and introduction to the work of the Conflict Resolution Unit.....	12
Áine Hearn.....	12
Session 2: Overview of the conflict and peace process in Northern Ireland.....	28
Dr David Mitchell.....	28
Session 3: Civil society engagement with government in conflict resolution in difficult times.....	38
Pat Hynes.....	38
Session 4: The role of civil society in policing and justice matters and in relation to equality	47
Deborah Donnelly	47
Session 5: Women civil society actors in conflict resolution in difficult times	59
Bronagh Hinds.....	59
Session 6: Communications and the role of the media in conflict resolution in difficult times.....	68
Derek Mooney	68
Annex I: List of Participants and Speakers	85

Foreword

This report provides a full account of discussions that took place on the 26th October 2017, during DPI's Roundtable Meeting in Dublin which focused on the role of civil society in dealing with conflict, particularly in the course of challenging times. As part of DPI's conflict resolution series, *Dialogue in Difficult Times*, the roundtable drew on the Northern Ireland case to explore the experience of the inclusive and constructive ways in which civil society can contribute to resolving conflict and promoting peace, especially where a process has stalled or is facing obstacles.

The aim of the visit was to provide a group of civil society actors from Turkey with a platform to discuss options and opportunities for sustaining efforts towards a peaceful solution, until such a time as the prospects for conflict resolution improve. Participants comprised a diverse group drawn from across Turkey's civil society including from leading human rights and women's organisations, as well as from the business, legal, media, and academic worlds and represented a broad spectrum of different political affiliations in Turkey. A full list of participants is provided in Annex I.

The visit took place over three days in Dublin with a one-day roundtable structured around a comparative study of Ireland's experience hosted by the Irish Department of Foreign Affairs and Trade. The roundtable incorporated sessions with civil society actors from Northern Ireland and Ireland, as well as sessions with senior members of the Irish government and other stakeholders and negotiators, who had experience in navigating several challenging periods before the peace agreement in 1998. As with all DPI activities, the meeting was conducted under Chatham House Rules.

On the evening of the 25th October, participants heard from Dearbhail McDonald who acts as both the Legal and Group Business Editor for the Irish Independent, the most well-read newspaper in Ireland. Reflecting on her own experiences as a journalist and lawyer before and after the Good Friday Agreement, Ms McDonald shared many useful insights into the important role that civil society can play in promoting and sustaining peaceful solutions even when formal processes have broken down. She also shared some reflections on the potential impacts of Brexit on North-South relations, including new challenges in terms of the 'soft' border, the free movement of people and trade and the status of Northern Ireland. This set the scene for the stimulating and engaging discussion that took place at the roundtable the next day which identified a range of issues raised by Brexit, including in terms of equality and human rights protections embedded in EU directives and the implications for the Good Friday Agreement of a 'divorce' between Northern Ireland (as part of the UK) and the Republic of Ireland which will remain in the EU.

During the roundtable on 26th October, expert speakers presented their knowledge and experiences of civil society engagement in the Northern Irish peace process to the delegation. The event began with an introduction by Director Áine Hearn to the work of the Conflict Resolution Unit of the Irish Department of Foreign Affairs and Trade who kindly hosted the meeting. Dr David Mitchell, an expert in conflict resolution and reconciliation, gave an overview of the stages of the Northern Ireland Conflict, as well as discussing setbacks to the resolution process which eventually led to the signing of the Good Friday Agreement and highlighting some of the ongoing challenges to its effective implementation. Pat Hynes discussed civil society's engagement with governments on conflict resolution in difficult times with reference to the role of the Glencree Centre for Reconciliation in

providing a valuable space for dialogue, especially at times when the process was stalled. Debbie Donnelly, a former Deputy Chief Executive of the Northern Ireland Policing Board and current Commissioner of the Equality Commission for Northern Ireland provided an overview of the crucial role civil society played in policing and justice matters, particularly in relation to equality and diversity. Bronagh Hinds, co-founder of DemocraShe, an organisation which advances women's leadership in politics, civil society and peace-building, addressed the contribution of women to the conflict resolution process in Northern Ireland. She drew, in part, on her experiences as co-founder of the Women's Coalition who played a significant role in the Good Friday Agreement negotiations. The final session saw Derek Mooney, a journalist and former specialist adviser to the Minister of the Department of Defence, examine what level and forms of engagement between politicians and the media are conducive to successful conflict resolution and peacebuilding processes. Following each presentation, participants engaged in dialogue with the experts in question and answer sessions.

The following day participants had the opportunity to further discuss amongst themselves and with DPI the role of civil society actors in conflict resolution during difficult times, to evaluate the current situation in Turkey and to consider needs for 2018. Participant evaluation of the outcome of the three day meetings concluded that a good range of topics had been covered and that discussions were enhanced by speakers' first-hand experience of the conflict. Participants also appreciated the positive language used by speakers during their presentations, which they felt inspired by as they face difficult times in Turkey. While 'new' participants commented on how useful they found this introduction to the Northern Ireland conflict, those who had taken part in previous DPI study visits to Ireland felt they benefitted from the different layers and perspectives

provided by this visit.

Given the challenges in the aftermath of the attempted military coup of July 2016, the State of Emergency currently in place, and an increasingly polarised social and political sphere, democratic platforms for constructive dialogue and learning, such as this roundtable event, provide a valuable opportunity to keep dialogue alive, broaden bases of national dialogue and public engagement, and learn from comparative experiences. The activity complements DPI's ongoing work on the role of different actors, including civil society, in peace processes and its overall focus on continuing dialogue in difficult times and working towards getting peace processes back on track. DPI holds the importance of providing opportunities to prepare society for the possible resumption of the peace process as a central tenet of its work.

DPI would like to extend its thanks to the Irish Department of Foreign Affairs and Trade for their support and assistance in organising and hosting this event. We would also like to express, once again, our deepest thanks to all of our speakers and participants in the programme for sharing their experiences and expertise. This activity was delivered by DPI's team in London and Turkey. A special thank you goes to Christopher Morton, Programme Intern, for his work in helping to prepare this report.

Sincerely,

Kerim Yildiz

CEO Democratic Progress Institute

Thursday, 26th October 2017 - Dublin

Roundtable participants and speakers

Session 1

Welcome and introduction to the work of the Conflict Resolution Unit

**Áine Hearn, Director, Conflict Resolution Unit,
Department of Foreign Affairs and Trade**

Welcome. You got to hear Dearbhail speak last night and I think we all enjoyed her frankness and had a good conversation about Brexit which was very useful.

Today, we will have an overview of the Northern Ireland conflict given by David Mitchell that will bring us up to a break. Today should be under Chatham House rules. Secondly, we need honesty and respect for people, and to allow time for the translators.

I think we'll start with a quote from World Bank President Eugene Meyer in 1946 who said:

“Prosperity, like peace, must be viewed as indivisible. And even from the narrowest considerations of self-interest, each of us must be concerned with the economic development of the world as a whole. For we shall prosper individually only as we prosper collectively. But there are even larger considerations than material welfare which dictate our recognition of the world’s essential unity. Economic distress is a prime breeder of war; it makes for a desperation from which aggression seems the only avenue of escape. A better standard of living, therefore, is an indispensable condition of peace.”

Wise words and I don't think anything has changed since they were said.

I lead the Conflict Resolution Unit so if the word conflict appears in a document, it gets sent to me. But what are we actually doing? People often imagine that we are out in the field brokering peace deals, which isn't quite what we do. It's not as simple as just making peace.

The Unit was originally established in 2007 and was headed by former Irish Minister for Foreign Affairs, Dermot Ahern, with the intention of building up Irish engagement in peacemaking (mediation, facilitation and agreement support), peacebuilding (post-conflict transition, reconciliation and rule of law) and lesson sharing (capturing and sharing the lessons and experiences of the Northern Ireland peace process and peace processes elsewhere). We engage in projects in these three areas.

Participants and speakers engage in discussion at the Roundtable

Key Partnerships: At UN level, we were involved in the setting up and funding of the UN Department of Political Affairs' Mediation Support Unit. Other key agencies and bodies in this field are the UN Development Programme (UNDP) and Bureau for Crisis Prevention (BCPR) working on peacebuilding and post-conflict transition, the Department of Peacekeeping Operations (DPKO) and the UN Peace Building Commission.

We work with 15 partners: 14 international NGOs, and 1 domestic research organisation in order to achieve our work.¹ We also work with our network of 80 diplomatic missions around the world.

Our work is identified as a priority by the ministry. All of our partners help us to achieve our work.

Women, Peace and Security: UNSCR 1325

“Gender equality is fundamental for every aspect of sustainable development. It gives us our best prospects for eliminating global hunger, reducing and recovering from conflict, and must be central to all humanitarian action...”

It requires conscious agitation and politically won change. We must unequivocally recognise that gender equality is a right and not a gift. We must place the dignity and participation of women and girls as rights, values in consciousness and at the heart of all of our actions globally.” - Michael D. Higgins, President of Ireland, World Humanitarian Summit, Istanbul 24 May 2016

1 International partners are: International Crisis Group; Centre for Humanitarian Dialogue; Crisis Management Initiative; Dialogue Advisory Group; Institute for Integrated Transitions; International Security Sector Advisory Team; International Alert; International Commission on Missing Persons; Democratic Progress Institute; Conciliation Resources; Justice Rapid Response; UN Global Acceleration Instrument; UN Office for the High Commissioner of Human Rights (Syria); PBSO YPS Study (Progress Study on Youth, Peace and Security). The Irish Research Council (Andrew Grene Scholarship) is a domestic partner.

One of the major bodies of our conflict resolution work has been advancing implementation of UN Security Council Resolution 1325. That resolution adopted in the year 2000 is a binding commitment by all UN Member States that recognises and proposes to tackle two key issues. Firstly, when there is armed conflict, women and girls suffer disproportionately. Secondly, sustainable peace is best built with the full, empowered participation of women.

Why is this work important?

Firstly, our proud tradition of UN peacekeeping. Since 1958, our troops have contributed to international peacekeeping, primarily with the United Nations. Our largest deployment currently is with the UN peacekeeping mission in Lebanon (UNIFIL). In the past 15 years members of the Defence Forces have served with a number of missions which have been authorised by the UN and led by the EU or NATO. To be part of a peacekeeping mission we have a triple lock. On top of UN authorisation, Government and Dáil approval must be in place before the Defence Forces can take part in peacekeeping operations.

Secondly, our equally proud tradition of overseas development aid. Irish Aid, which this year marks its fortieth anniversary, is a world-leading development aid programme. Fighting gender-based violence attracts a greater proportion of its resources than in any other development programme.

Lastly, the unique experience we have of conflict and post-conflict reconciliation at home here on the island of Ireland. This is particularly unique, in that most donor countries and many Western troop contributing countries don't have this valuable perspective

Our first National Action Plan (NAP) was published in 2011. To do it, we engaged in a cross-learning initiative and we looked at women in peace initiatives in other societies such as Liberia and Timor-Leste. A Monitoring Group was established, chaired by former Minister Liz McManus which met twice a year, produced a mid-term progress report, presented findings to the Houses of the Oireachtas (legislature of Ireland), organised a conference, and produced a Final Evaluation. All this is to say that the involvement of civil society groups and experts in holding a government to account for its commitments is very important.

Our second National Action Plan contains actions under 4 pillars and was launched by the Minister for Foreign Affairs and Trade after being approved by government in January 2015. It contains actions for our own Department, including our Anglo-Irish Division and Development Co-operation Division which runs Irish Aid. It also contains actions for the Department of Defence, Department of Justice and Equality, Defence Forces, An Garda Síochána and the Health Service Executive.

We now have more and more refugees living in Ireland and a lot of these refugees are women coming from conflict societies. It's important that our action plan is truly a national action plan and respects these women too.

Moving on to **conflict prevention**: we are a member of the OSCE, which we chaired in 2012. Projects we've supported included a security sector reform project in Bishkek, Kyrgyzstan, and a project on the protection of journalists in Ukraine. One asset of the OSCE in particular is its field missions, which are mostly in Eastern Europe and Central Asia. Early warning and conflict analysis are crucial for prevention of conflict. We work with partners such as International Crisis Group to generate high quality conflict analysis that can be used by our geographic desks and

missions abroad. It's really important to have this research and to have early warnings.

Aine Hearn addresses participants

Mediation and Dialogue Facilitation: Ireland is a supporter of the UN's Mediation Support Unit which provides advisory, financial and logistical support to peace processes; works to strengthen the mediation capacity of regional and sub-regional organizations; and serves as a repository of mediation knowledge, policy and guidance, lessons learned and best practice. It also runs a standby team of Mediation Experts, ready to deploy at any time. The standby team until recently had an Irish member – Brendan McAllister. We are currently in the process of reviewing a replacement since his departure from the role.

We are also members of a Group of Friends of Mediation at the UN. This means that we work to bring annual resolutions to the UN General Assembly on the theme of mediation.

In addition to DPI, we also fund organisations such as the Dialogue Advisory Group (DAG), which is an independent organisation that facilitates political dialogue to reduce violence and the Crisis Management Initiative – a Finnish non-profit organisation founded by Nobel Peace Prize Laureate, President Martti Ahtisaari, in 2000. DFAT also works with International Alert, in particular on gender in peacebuilding.

Post-conflict reconciliation is a process rather than an end goal. There is no such thing as it being “finished”. There are always issues that remain. Transitional justice plays a huge part and there are a wide range of models that can be drawn on. Sometimes two models are used in parallel. One success from the Northern Ireland process was the security sector reform which Dearbhail spoke about last night. Ireland works with DCAF’s International Security Sector Advisory Team (ISSAT) to provide practical support to the international community in its efforts to improve security and justice, primarily in conflict-affected and fragile states. It does this by working with a group of member states and institutions to develop and promote good security and justice reform practices and principles, and by helping its members to build their capacity to support national and regional security as well as justice reform processes.

We also fund the International Committee for Missing Persons, which works in the Western Balkans and Syria too, with a view to locating and reuniting those lost through conflict with their families. This is an important part of any post-conflict reconciliation process which has resulted in the loss of life.

Lesson Sharing: We used to say lessons learned. But lessons are never learned unless it never happens again. No two conflicts are the same and every response is unique. It is important to note that Ireland does not have a solution to export. All we can do is share what worked in different processes and what didn't. We are also very interested in two-way conversations. With cooperation and facilitation from international and bilateral partners, such as the United States, both sides of the conflict in Northern Ireland were able to come together to work through many of their differences and broker a peace deal culminating in the signing of the Good Friday Agreement in 1998. Similarly, the establishment of the Northern Ireland Women's Coalition enabled a more contextually rich dialogue between community members in the north.

DPI works in particular with key influential people in Turkey and has arranged a number of comparative study visits to Dublin and Belfast.

I mentioned Colombia. A large focal point for our outward lesson-sharing efforts has been the ongoing peace process in Colombia. While the Colombian government and the FARC organisation arrived at a peace accord in June 2016, it was understood – with the Northern Ireland peace process being used to exemplify this – that the phase of reconciliation would be a lengthy one. EU Envoy to Colombia, Eamon Gilmore, along with colleagues from the Department and partner organisations have used the lesson-sharing model to provide advice and guidance for the Colombian government regarding their approach to decommissioning, demobilisation and reintegration and also with regards to women's participation in the peacebuilding and political process. The latter often has higher than average numbers of women contributing to the development of policy and the process as a whole.

We've been funding the Institute for Integrated Transitions (IFIT) in Colombia – they are one of our key partners there. IFIT is the first non-governmental organisation dedicated to the practical integration of policymaking in the areas of democracy, development, rule of law and security in periods of political transition in fragile and conflict-affected states.

The Northern Ireland peace process was a slow process. We have an acceptance that a security policy is not a resolution, but security sector reform was important. It was also concluded that violence is ineffective in securing political goals.

There are always going to be issues that crop up after an agreement. Peace is an intergenerational work-in-progress. We now have a generation that never knew the Troubles and could be radicalised. This is why the work needs to be intergenerational. Civil society involvement is also very important.

What was unique in Northern Ireland? Land possession was not an issue. There was no breakdown in the justice system – we had rule of law. It was known as the Troubles. It was not a normal war. Both the US and EU were regarded as neutral by all sides.

Fragile States: Our development policy One World, One Future identified fragile states and situations as a priority. Although over the years we have done a lot of good work on policy thinking and programming in fragile states and with vulnerable populations, we have not had an official policy position.

We use OECD-DAC's definition, according to which:

"States are fragile when state structures lack political will and/or capacity to provide basic functions needed for poverty reduction, development and to safeguard the security and human rights of their population." - OECD Development Co-operation Directorate (DAC)

We have programmes in Liberia, Sierra Leone and Palestine. Ireland, through its humanitarian engagement has a footprint in many of these places. The OECD has some principles for involvement in fragile states which we follow: 1. Do no harm; and 2. Stick around long enough to have an impact. We had the EU and UN military and civilian crisis management and peacekeeping operations.

There is an issue around referring to a country as a fragile state as the concept of 'fragile state' can be stigmatising. Countries don't like being referred to in this way and are defensive. All states are susceptible to situations of fragility. The much broader terminology of 'fragility' or 'situations of fragility' is seen to better capture the broad spectrum of heterogeneous country experiences (ranging from countries in a situation of early recovery to countries with chronic underdevelopment and/or protracted conflict) and the fact that fragility is not exclusively determined by the nature and boundaries of states. There is a need to look beyond the state (and the regional dimensions) and to the state of society in both assessing and addressing fragility.

Another point around fragile states is that engagement is a risky business. Governments don't want to take too many risks. But you have to accept a higher degree of risk with these states and you need to accept long-term involvement.

There was an agreement on how to engage in such states, set around agreed peacebuilding and state-building objectives. We are also involved in UN operations, as I said, and we employ justice rapid response units who are part of our programme and assist on the development side.

I also mentioned academic research which we value really highly. We are actively seeking ways to further engage with researchers to help to inform our perspectives and approaches to conflict and fragile states. Even in the ministry we bring in people who have done PhDs and we fund PhDs in these areas too. Recent and current research focuses on DDR and gender in Colombia (Chiara Mizzoni, 2016/2017), as well as quantitative analysis of conflict prevention and prediction (Andrea Silvi, 2017/2018). We also fund think tanks and we have a policy support unit. We see academia as having an important role. We have the Andrew Grene scholarship, which we've granted to thirteen scholars. Andrew was working in Haiti and unfortunately died during the earthquake. We've supported nine postgraduate students since 2008.

We include academic and independent experts in our monitoring of our women, peace and security work and the Department has maintained close contact with various universities and research institutions including, for example, the Institute for British Irish Studies (UCD) and Edward M. Kennedy Institution for Conflict Intervention (Maynooth University) and Transitional Justice Institute (University of Ulster).

One of the challenges we have had is that conflict resolution had a high priority and funding to start with but was then deprioritised. We are now a standalone unit again and hopefully more funding will come again.

Participant Question: Can you explain more about early warning systems?

Áine Hearn: One early warning system I had experience with was called Belun, which involves volunteers going into communities and working with people in Timor-Leste. It looks into social issues – household income, land possession and so on – and looks for drivers of conflict then comes back and alerts governments and the UN. It also has an important role in post-conflict as conflict can re-emerge if underlying problems are not dealt with. It's about having your ear to the ground, engaging with civil society and being attuned to these early warning signs.

The UN now focuses more on prevention of conflict as opposed to resolution. Post-conflict, it's all about not leaving people behind - trying to make sure that governments and donors are putting adequate funding into key areas. For example, Malawi has a really small population but massive population growth, with 51% of the population under 16. It's one of the poorest countries in the world. If the government does not deal with these economic issues, I would be worried that this very peaceful country could slip into conflict at some point. It's about identifying drivers of conflict and flagging them as they emerge.

Participant Question: Could you say a bit more about how civil society has fed into the Women Peace and Security National Action Plan in Ireland?

Áine Hearn: When we were doing National Action Plans (NAPs), the challenge was monitoring the implementation. You have to have SMART objectives and this means identifying the right indicators. For the second NAP we had a strong group of overseers and we engaged a lot more closely with government ministers. For identifying the NAP, you have to

bring together all of the actors, decide on the key indicators and decide how to ensure there is follow up. Hopefully we will have more resources for this in the third NAP. We learned a lot from the first plan. During the second NAP, we made some improvements. A key focus of the debate tomorrow² will be how we can monitor NAPs more effectively so that we know what is working.

*Aine Hearn (far side, second from right) answering questions
from participants*

Participant Question: Because of DPI, I've been here a lot. We were here last year. We went to Northern Ireland too. It's a relatively short distance but there is such a big difference. It was Orange day and the city looked dead. Some were outside celebrating, while some were locked away inside. There was garbage on the streets, the lifestyles and people seemed so different. Compared to Turkey this is a small island. The disparity makes me worried about Belfast. I learned a lot thanks to DPI. Regarding

2 Security Council Open Debate on Women, Peace and Security, 27th October, 2017.

Brexit, people tend to say they don't know what will happen. But clearly you are very worried. You are right when you say that stopping the conflict is a process. I feel that some things are going backwards instead of progressing. In my country there is a serious problem. We cannot talk to each other, there is no dialogue. The ones such as us who want peace meet and talk. By the way, we do not all have the same opinions.

During the Troubles and during the post violent times, were you accused of being traitors when you wanted to encourage a dialogue to bring about peace? How did you respond to this?

Áine Hearn: The question is not really for me. It's more for Bronagh who speaks later. The role of the Women's Coalition is very interesting. At times, they were there to bang heads together. Bronagh will speak more about this.

You mentioned about people being called traitors for talking to the other side. This is a consequence of any conflict. One important thing is being able to have confidential dialogue.

On the issue of Brexit, it's like the elephant in the room. No one saw it coming, but, as they say in Ireland, we are where we are. We have a border which is an invisible border. The key issues are the common travel agreement with the UK which we need to maintain. Secondly, our trade with the EU which is one of our biggest trading partners. The UK is looking to open up new markets in Asia, America and around the world. Thirdly, there is the vital issue of the Good Friday Agreement, which was signed by two sovereign states and must be protected at all costs. Our concerns are being listened to by the EU. It's a big concern that some of our directives on equality are there only because of the EU. When these go it will be a big step backwards. Finally, our place in Europe: the UK

was a big ally for us in Europe. If and when the UK leaves the EU, we need to galvanise our other partners and allies. We are a small island state and we need to work with allies. It is hard to see where all of this is going.

Kerim Yildiz: The Good Friday Agreement is an international agreement. One concern is if ‘the divorce’ does not respect the agreement.

Participant Question: Thank you to DPI. It’s my second time in Ireland. Everything we have learned, we try to gauge whether we can put into practise in Turkey. The question is how we do this. Currently we are in a terrible phase in Turkey. On one hand we are trying to tackle the policy of oppression and on the other hand we are trying to deal with the issues of the war. The Kurdish issue is very prevalent, not only in Turkey, but in Iraq and Syria too. In your opinion, how can channels of dialogue be reopened so that different parties can come round the table?

Áine Hearn: To get people round the table you need a regional or international actor.

Participant Comment: The problem is we do not have any impartial actors.

Participant Question: Where a conflict is characterised by frozen identities, how does it work on the ground? For example, in Turkey we have a strong ground level women’s movement. How well did you manage to develop things at the grass roots in Ireland e.g. through the women’s coalition and how did you go about this?

Áine Hearn: You can’t get to mediation if you are not in touch with the grass roots. At the moment in Ireland, there is no Assembly. One of the sticking points is the language issue. Again, it comes back to the fact that people at the top cannot do anything if they do not have agreement from

people at grass roots level. On Brexit, Northern Ireland has been running a number of civic forums, asking people how they are affected. In Turkey at the moment, you can't do this publicly. You have to ask, are you best doing it on-site or off-site?

Participant Question: Why is Brexit in contradiction with the Good Friday Agreement? What are the concrete difficulties? Do you think that Brexit is an early warning sign for a re-emergence of the conflict?

Áine Hearn: The EU has made major contributions to peacebuilding through programmes such as Interreg.³ When we leave, is the UK going to continue to fund these programmes? In all likelihood, the answer is no. Concerning EU directives around equality, issues of concern to women such as health and childcare, LGBT issues and so on, if and when the UK leaves, Northern Ireland will have to leave too. There is a feeling that some of these issues are being diluted and diminished now. If you have an EU passport, you are entitled to a European Health Insurance Card and can use European passports. These are issues that emerge when you scratch the surface and they need to be addressed.

Kerim Yildiz: When you look at the process as a whole, you have to look at all the different types of actors. Thinking about things in terms of this framework will be important as the day goes on.

End of session

3 Interreg Europe offers opportunities for regional and local public authorities across Europe to share ideas and experience on public policy in practice.

Session 2

Overview of the conflict and peace process in Northern Ireland

Dr David Mitchell, Assistant Professor in Conflict Resolution and Reconciliation, Trinity College Dublin at Belfast

Speaker, Dr David Mitchell

Good morning. I see some familiar faces who may have heard me before. I work in Belfast for Trinity College, Dublin. My day job is teaching students about the Northern Ireland peace process. It gives me a nice perspective as I get to see it through the eyes of people coming from afar. First, I'll give you an overview of the conflict - the origins, the Troubles, the process and some ongoing challenges.

What is the conflict about? It's about what country Northern Ireland should be part of – Ireland or the wider UK. There are Unionists who are mainly Protestant and there are Irish Nationalists/Republicans on the other side. The conflict has now taken a non-violent form.

Republicans blame England's colonial exports for the conflict, particularly colonialist policies of plantation.⁴ The Unionists, however, see a natural bond between Ireland and Britain. They believe that British involvement has been good for Ireland and good for Britain. The modern division is rooted in the plantations. The settlers who came over were Protestant and the 'natives' were Catholic. This religious difference has retained the separateness of the two communities.

In the late 19th century, it looked as if the British government might give Northern Ireland limited independence. The Protestants were worried about this, thinking that it threatened their interests - their political rights, their economic advantages, and so on. At the start of 20th Century, you have two movements organising, bringing in arms and preparing for conflict. In order to manage this situation, Britain partitioned Northern Ireland, giving limited autonomy to the southern part. People still debate partition today.

4 The confiscation of land by the English crown and the colonisation of this land with settlers from the island of Britain.

One issue was with the demographics. In the North, one third of people did not identify with the new Northern Ireland. The Protestants were very suspicious of this minority and saw them as disloyal. In terms of representation, there were very few Catholics in the civil service, police force, and other important institutions.

The Troubles went through various phases and were defined by a triangular structure. There was the Irish Republican Army (IRA), a separatist group. They attacked the British forces, but also attacked civilians at times as well. The IRA was trying to keep the Irish issue in the media and in the minds of British public. Then there were the Unionists who wanted Ireland to remain as part of Britain and there was the UK who was also involved.

During the Troubles, 3,635 people were killed and there were 500,000 victims (killed, injured or traumatised). Relative to other conflicts across the world, these figures are not so high. However, proportionally, these numbers were very high. The sad effect of the conflict was to intensify the mistrust which had started the conflict in the first place.

Eventually the violence ended. In the 1990s, a peace process emerged leading to the Good Friday Agreement in 1998. There was a desire on both sides for a political way out. According to Zartman there has to be 'conflict ripeness', a military stalemate, in order for peace to emerge (Zartman, 1985). Lederach's theory of 'peace cultivation' (Lederach, 2008) involving changing attitudes, and introducing new thinking was closer to British-Irish co-operation in an EU context. People came to the conclusion that they did not want their children to go through what they had gone through. This came to a climax with the signing of the Good Friday Agreement. To sum up the agreement, Northern Ireland would stay in the UK so long as people wanted it to. This was a 'victory' for the

Unionists. The trade-off was that the government would be reformed to become more equal and representative. The police force, which had been seen as partisan during the conflict, would also be reformed. Paramilitary prisoners were released and the agreement also recognised the political goals on either side as equal. A North-South ministerial council was developed.

Since 1998 there have been many problems of implementation:

1. Getting rid of paramilitary weapons posed the biggest immediate obstacle. This delayed power sharing since the Unionists would not share power with the IRA until the IRA gave up its weapons. Weapons took on a huge symbolic significance, with Unionists seeing the issue as a sign of trust. The issue was eventually resolved in 2005 with the IRA giving up its weapons.
2. Dealing with spoilers: the 'spoiler' threat has come from dissident Republicans who broke away from Sinn Féin and the IRA. They focused their attacks on police, prison officers, and soldiers. The last person killed by dissident Republicans was a prison officer in 2016. These groups had very little public support, but they did impact upon how the police operated.
3. The challenge of sharing power: there has been no power sharing government since January. At various times, this has been a struggle. The agreement requires that both sides are part of the government. A lot of people would say that when they have shared power, the government has not been very efficient. If the two biggest parties cannot agree, there remain questions over whether this model can even survive.

4. Managing cultural expressions: the Irish language is very important symbolically for Republicans. They want greater protection for the Irish language. Unionists do not want this at all, seeing it as a Republican political ploy. This is what the current deadlock is about. There has also been a lot of recent debate about flags.⁵ The Good Friday Agreement said nothing on this as there was no agreement.
5. Tackling social segregation: some of you have seen the peace walls in Belfast. The peace walls, which were put up in the late 1960s, are a problem and the government is trying to get these taken down but need an agreement from communities, many of whom see them as important for keeping them safe from attacks. Most of the communities want these fences there. They are also symbolic of other divisions, such as housing and education. It is difficult to resolve these problems. We can't force people to live in different places. Having said that, the power sharing government was heavily criticised for not doing enough to address segregation.

Participant Question: So some people still think these walls are necessary?

David Mitchell: Yes, they are well established. Sometimes people throw things over the wall and people feel threatened, heightening the sense that they would be in danger were the walls not there.

6. Paramilitaries: though paramilitaries are not attacking each other, they still exist and control their own areas, kind of like mafias.

⁵ Depending on political allegiance, people identify with differing flags and symbols, some of which have, or have had, official status in Northern Ireland. These include the Unionist flag, the Ulster Banner and the flag of Ireland.

7. Other divisions such as class, gender and race: with the peace process, the conflict has gone down but people are now more acutely aware of other issues, such as class and poverty, which the peace process has not made a big difference to. In terms of gender, Northern Ireland remains a fairly patriarchal society, certainly in European terms. Also racist attacks have become a problem. The fear of 'the other' has to some extent been transferred to other people – to immigrants who have arrived from other parts of the world. These issues are found in many countries, where there is pressure on housing and people feel resentment towards people coming in.
8. Dealing with the past: what do we do about all that happened? Should we continue to seek prosecutions, should there be truth commissions, or should we just forget about it and move on?

As this slide illustrates, some want the past dealt with while others would prefer the past to be forgotten. Recently, we were out in West Belfast with students. Beside us, drinking his coffee, was someone who went to jail for one of the most notorious bombings. Some in the class were extremely uncomfortable with his presence including a student whose relative had been killed in the bombing. It showed how raw things are. You never know who you will bump into and what memories will come back to you.

9. Dealing with the future: what effects will Brexit have? There is a sense of uncertainty about the future which prevents each side from trusting one another. Each side is suspicious of the

other since uncertainty prevents trust. The two extremes in every conflict always believe each other with regards to scare stories.

Of these problems, some have been resolved but clearly, others persist.

Áine Hearn: Thank you David. Speaking of initiatives to bring each side together, I came back from Malawi recently where there was an initiative where members of both sides would do projects together.

Participant Question: I think that the situation of the walls needs to be solved. Isn't it ironic that these walls are called peace walls?

David Mitchell: Regarding the peace walls, there are some gates that get locked at night and this has a real impact for people on the ground. Another problem is the duplication of services. This is very costly as well as preventing people from the two communities from meeting each other. But it is also the case that a lot of people are content with that situation. A lot of fear has built up over time and remains to this day. We are still relatively close to the conflict. The walls look terrible, they affect people's lives.

Participant Question: Regarding the Irish language, do you have any statistics?

David Mitchell: Very few people speak it from day to day. There are, however, a number of Irish language schools. I don't have the exact statistics, but the number of people who speak it regularly is in the low 1000's. It doesn't have a lot of practical significance, but it does have symbolic significance. There is a small movement among Unionists to rediscover the language and there are also some projects to rediscover this side of their identity.

Participant Question: Regarding economic development, what happens after the agreement? What happens to per capita income for Catholics, for example?

David Mitchell: You have poor people on both sides whose socioeconomic difficulties broadly remain the same. They were divided on identity, rather than class lines. Historically Catholics were disadvantaged. However, working class Unionists have a feeling that the peace process has disadvantaged them. There are also problems of globalisation harming old professions, such as ship building. Belfast looks much more cosmopolitan these days, but there is still a poor inner city working class area that is, to some extent, left out of this new cosmopolitan life.

Participant Question: Economic demands seem more important than identity related questions. Can we say that identity demands have been better realised than economic demands?

David Mitchell: I would say that identity-based demands have had more prevalence. Historically, class based movements have never had a lot of support. It is perhaps a shame that the two communities have not come together over economic issues. The two sides focus on identity issues because it consolidates their base, knowing that it continues to divide people.

Participant Question: Can the role of peace walls also be positive if people are content with them? Regarding the difference between generations, sometimes young people's attitudes can be more negative. Is there demand for integrated education?

David Mitchell: Walls have the positive contribution of making people feel safe and keeping communities together, but obviously the aspiration is to move beyond the need for walls. People are content with them, but that does not mean they play a positive role, all things considered.

Young people's attitudes tend to be the same as adults' attitudes, so it is not necessarily the case that the young will save us. Part of the problem with education is that it is hard to create an integrated school if the areas are themselves segregated. If there are very few Catholics living in an area, then generally there will be very few Catholics going to school there. There is some demand but also resistance as people want choice. People also keep voting for parties that create deadlock.

Participant Question: 3000 people lost their lives and the process of justice is surely very important. All around the world bombs fall and somehow, justice does not get served. I think that justice needs to be served and people's demands must be met otherwise people will not trust one another. I think that this is one of the most important issues that needs to be tackled. How is the truth and reconciliation process evolving?

David Mitchell: It's a good question. Some people who committed crimes are now in the government. To just arrest these people can be politically destabilizing. You can still be prosecuted for a Troubles crime, but you will serve a maximum of two years if it was committed prior to 1998. So there has been an amnesty of sorts. As time goes on and evidence is not collected or is lost, it becomes less and less likely that these crimes will be solved. Some people would say, 'what is the point of investigating these crimes?' Other people say we must investigate the past in order to have a basis for progress in the future.

Not all victims want justice delivered through the courts, but they do want closure of sorts. So this is a thorny issue that remains prevalent. The Lord Chief Justice who is responsible for taking some cases forward asked the government for one million pounds to help clear these cases but it has not been provided.

End of session

Session 3

Civil society engagement with government in conflict resolution in difficult times

Pat Hynes, Glencree Centre for Peace and Reconciliation

Speaker, Pat Hynes

To give you a bit of my background, I started off in politics working for ministers. I was working on economic development when somebody decided I should go to Northern Ireland around the time that talk was

building around the idea of a ceasefire. Now I work on an issue which is the legacy of the past violence. Clearly, this is relevant to both sides from the conflict.

To go back to the early 1990s, one of the lessons we learned was that the problem was one of broken relationships. At the Glencree Centre for Reconciliation, we were tasked with leaving the politics to one side and working through intensive dialogue to repair broken relations. We had intensive dialogue between UK politicians, people from Southern Ireland and people from Northern Ireland (including paramilitaries). We began to look at a three-sided process which worked on this triangle of broken relations. Discussions were held with a high degree of confidentiality.

In an accidental sense, people formed bonds and relationships. When relationships developed between people, understanding and empathy – if not agreement – developed too. In 1992, '93 and '94, the violence increased hugely. It was ferocious. Behind the scenes, we built conditions to get the violence to stop, but there were bombings all over. You were constantly making judgments about what was going on in the Republican movement. At this time, we were seeing the end of the dual (political/military) strategy in the IRA. After that period, there were more difficult conversations which needed to take place about a process bringing former paramilitaries into the political mainstream. When you bring former paramilitaries into the room, politicians leave. The political mainstream does not want to be 'contaminated' by people seen as terrorists. It is a very difficult conversation to manage. During the period 1994-96, we were beginning to make progress bilaterally between both groups. When the ceasefire broke down, we had to try and continue dialogue with people who had now actively re-engaged in dissident violent activity.

We did hold those discussions again, however, and through that period, we encouraged representatives from the Republic of Ireland and from the UK to enter into dialogue with the IRA. During this time, we talked a lot about language and how to talk to one another: what signals were being sent during dialogue between the parties. One thing we discovered is that the way people interpreted language was very different.

We realised it was going to be difficult for Unionists to power share with those who had been bombing their communities. For Republicans, there were going to be compromises which would have to be made. Sinn Féin accepted the two-Ireland solution. To gain legitimacy, in 1998 the agreement was put to Ireland in its entirety, through referendum. National self-determination was to be the stamp of approval on the new relationships as defined in the Good Friday Agreement. This way, it would have democratic legitimacy. But an agreement is not made when it is signed; it is made when it is implemented. There were huge difficulties regarding weapons, which were symbolic of the absence of trust between the two sides. From 1998, John Hume and Seamus Mallon accepted that neither the Unionists nor the Republicans were going away.⁶ There was no military solution. This was a problem of relationships.

There were discussions taking place behind the scenes on finely balanced principles. We didn't get implementation immediately after signing because of the weapons, which were the big issue. Weapons became totemic in terms of Unionist fears. You could go back 100 years and weapons were never decommissioned. To give a personal anecdote, my Grandparents fought in the war of independence (1919-21) and my Grandmother still had her revolver strapped by her bed until the decommissioning act. In fairness to the DUP (Democratic Unionist Party), to Ian Paisley and to

⁶ Both were politicians from the nationalist Social Democratic and Labour Party – SDLP.

Martin McGuinness of Sinn Féin, they implemented the agreement in reasonably good spirit.

Weapons are no longer the issue; it's now in the past. Now we have to find a way of speaking about the past with a new sensitivity that does not create new toxic narratives that will be passed on to the next generation. For some it is just going on a journey. For some it is a language of acknowledgment (that people admit that what they did was wrong) and for a small amount of people, dealing with the past is an issue of getting justice.

I would like to add that I cannot overstate the impact of the EU as an extraordinary example to Irish people. We sat at the table within the EU as equals with the other members. In this way, it changed the dynamics of the way we related to other members. It allowed us to frame the problem of relationships in a new way and it created a huge sense of togetherness. Now, we will need to find a way to maintain relationships inside the EU with the Council of Ministers.

Mrs Thatcher took a very security-orientated view of the Troubles, but after her, it came to be seen as a problem of relationships. In the last 20 years, we have not sought to cleave Northern Ireland away from Britain. In fact, we have moved closer together in terms of what our interests are. Now we have Brexit which a former diplomat has called a 'disturbance in the force' (to use Star Wars parlance). This throws up new challenges in terms of the border, the status of Northern Ireland, and trade. In his opinion, it was difficult to imagine that we could do anything other than putting up our own protectionist arrangements having left the EU. Irish citizens are not seen as foreigners by the UK and this was formalised with the creation of the UK common travel area (which was made possible by the 1998 Treaty of Amsterdam). Britain is now leaving the EU and the

potential for problems is huge. For example, if the Republic of Ireland has to take in a large number of refugees, England could tear up the common travel agreement. Carefully built relationships are threatened on all fronts.

The problems today are political problems rather than problems of violence, so there is room for optimism. But certainly, challenges remain.

Participant Question: How did you return to negotiations after the violence?

Pat Hynes: It was the most difficult period in terms of getting people back in the room. Political systems shifted into gear in order to do so. Democratic norms may have been bent to do that. The Unionists in particular had to be convinced that there would be no return to violence. We made the calculation that the IRA had accepted that the war was over and it would only be a ‘rump’ of the party who would act as spoilers. Hume was constantly saying that the IRA believed in what they were doing, so if you addressed the causes, you could turn the violence off. There would only be a rump who would not be satisfied with compromise.

Participant Question: We have been coming here for some time to hear about your experiences. My question is, given your involvement in these issues, how do you define conflict resolution – the aims and objectives? Is it a historical or sociological question?

Pat Hynes: We have to stop trying to win the argument about what happened 400 years ago and start thinking about how we are going to live for the next 20 years. The important thing was repairing broken relationships. People were not respecting the hopes, fears and concerns of the other side. It was about creating the space for conversation and to humanise those who they had never met. It was about getting each side to

recognise the concerns of the other. I still meet Unionists – like my family though they came here in 1721 – who still feel they are not accepted.

What we were trying to do was create a better human understanding of the hopes of the other side. We tried to say that this was no longer a territorial argument; it was about creating a unity in the minds of people. It was in the minds of people that there was real division. We wanted a debate about what tomorrow would look like.

Participant Question: Which other peace processes do you find fit best with Northern Ireland, in terms of providing an interesting comparison?

Pat Hynes: I've spent a lot of time in the Middle East, Pakistan, and other conflict regions and there will never be a direct template. You can only share lessons and experiences. Our conflict was defined by three sets of broken relationships. We designed architecture for repairing these broken frameworks. From other peace processes, there is not a direct transfer of structural factors, but there are lessons that can be learned from specific elements, whether it be decommissioning, or how some other issue was dealt with.

Participant Question: Of course there is no direct transfer, but how did the other peace processes help you to find methods for your own conflict? What concrete examples can you give?

Pat Hynes: F.W. de Clerk came here. A truth and reconciliation commission was a big thing in South Africa, but in Ireland we just said no, we don't want it. Every society will find a particular way of structuring the dialogue in a way that suits the specific context. If you can structure the dialogue well, it can lead to a political solution and an understanding of what the institutional arrangement could look like. The lessons are more in terms of process, not in terms of outcome.

Participant Question: We have problems with the US and the EU. The EU knows the problems that Turkey faces. By not arranging meetings and providing a platform, the EU is implying that they don't want to engage in dialogue with us. This attitude leaves us alone and without allies. I feel like an Irish person when I come here and I have a strong empathy with the Irish people. The problem with our non-Muslim communities is different from the difficulties in Ireland. In light of all these things that I've told you, can you put yourself in our position and recommend some kind of solution?

Pat Hynes: Clearly the economic weight of Europe is a huge factor. Europe has had its own economic problems recently. I imagine that, moving forward, the EU will give more time to the problems of Turkey. I encourage you to make alliances with member states, so that your issues will be raised.

The more comprehensive the dialogue that takes place, the better. Engaging with the states within the EU is important. The EU, in a sense, is the biggest structured dialogue there is, because everything is about reaching a consensus. Hopefully as time goes on, Turkish problems and the problems of the wider Middle East will become a bigger factor in European dialogue.

Kerim Yildiz: Let's remind ourselves that we don't talk about Turkey when we travel, but we do think about it when we listen to you. How did you deal with the problem when there was no dialogue? How did you deal with it when the process was almost completely stopped?

Pat Hynes: It was never really stopped. But a lot of things had to be conducted in private. There were public events, but they never discussed the specifics of what was going on. Because of the intensity of the violence

in the build up to the ceasefire, people wanted a space for dialogue but there was also a lot of fear. Would what was being said, who was speaking to who and so on be reported publicly? The conversations were extremely private and put great emphasis on the effort to humanise relations.

Participant Question: In relation to what others have said, the Turkish government did not want the PKK (Kurdistan Workers' Party) to be at the table. The Turkish government also thought that problems could be solved within Turkey, yet the absence of a third party brought about many problems. In terms of self-defence, the Kurds had demands about security and these demands were not going to be met. This was a great impediment too. Internal politics played against events. Turkey is a NATO organisation and the PKK is a terrorist organisation according to NATO. The problem is the fact that the Turkish political system has failed in the process and this has led to the constitutional system being changed. Now we have an executive presidential model, which is going to make the solution of the Kurdish problem more difficult for us. What would you advise us with regards to working with a third party?

Pat Hynes: You have to view a third party as a tool in the box to be employed to get you over the line at a difficult moment. Unless you have a broad settled consensus within your own society, a third party is not going to be able to do much. In the Republic of Ireland, a forum for peace and reconciliation was created. The situation was so important that it was not enough for the government to take the initiative, but a settled will needed to be gained. A bipartisan consensus in society needed to be attained. When it came to a third party, like Clinton or Mitchell, we had already committed broadly around principles that would shape the agreement. You don't start with a third party; a third party only facilitates the capacity of parties on either side to reach an equitable agreement.

Kerim Yildiz: Around the table we all have different points of view. We are an inclusive organisation. It is very important to say that at DPI we continue to learn from the experiences of others. Sometimes it is important to repackage things, even if we are not necessarily saying new things. Let's think about Turkey, not discuss Turkey. The AKP has established a foundation for everyone to speak about the process. But there are lots of spoilers around who have been able to stop the process. We have a duty to prepare the ground for when the process can restart. Let's remember that whilst we think about these things and Turkish issues, we do not go into these specific issues.

End of session

Session 4

The role of civil society in policing and justice matters and in relation to equality

Deborah Donnelly, Commissioner of the Equality Commission for Northern Ireland and Director, Debbie Donnelly Independent Ltd.

Speaker, Deborah Donnelly

Good afternoon, I will speak about transformation of police justice, as set out in the Good Friday Agreement, but first I will speak about my own background. I was first a civil servant working mostly in police justice. I helped organisations think through what types of reforms were necessary so that they could put forward proposals to police and justice systems. My other role was to make sure that events from the conflict were properly recorded. I also worked for the Northern Irish Office. My last post was as deputy chief executive of the Northern Ireland Policing Board.

I'll talk a bit about the Good Friday Agreement, focusing on policing and justice and equality issues. I'll talk about recommendations that arose from the Good Friday Agreement and the role played by civil society in implementation of these recommendations.

There were, of course, contentious issues. We've heard about the role played by the lack of trust in driving many of the problems. We have heard about the role of human rights and equality and the advances that have been made too. Prior to the Good Friday Agreement there was some discrimination. For many institutions, there was not much accountability or transparency and this led to suspicion relating to their core functions. Independence and safeguarding of institutions were real issues. By safeguarding here, I do not mean the protection of vulnerable individuals but safeguarding of the independence of institutions. Another basic issue was questions around the quality of service offered by police. The police were militaristic and community policing was not seen very much, especially in areas where conflict was most visible.

There was a call for police transparency and a change of language from 'police force' to 'police service' was made. Another contentious issue was of effectiveness of policing; there was little evidence of research into effectiveness prior to the Good Friday Agreement. There were also

huge issues relating to equality within the force itself – with only 8% Catholic and 12% women in the police force – and huge issues around representation and ethos. Community policing was non-existent in many areas. For ordinary crime, communities would work with the police, but if there was any sense that it was conflict-related, communities would not work with the police. Issues were not seen from a human rights perspective. This led to a very protectionist culture. Remember, hundreds of police died as a result of the conflict and this led to the police force being quite insular.

There were large issues around how the justice system was administered and the question of who was responsible for what in the criminal justice system. The responsibility lay with the Northern Ireland Office which is a Westminster Government Department. Transparency around decision-making was a feature, particularly within the prosecution service and the independence and safeguarding of that independence. There were suspicions that these systems weren't independent and weren't fair across the board, including in prisons. There remain issues today, such as the community background of those in the prison service. Community involvement in both justice and policing was quite minimal. Inequality and the differential treatment of Catholics and Protestants, women and men and people from ethnic minorities who are under-represented is an issue. Also, how do we ensure that we increase accountability and that the changes we want to see as citizens actually happen? What issues should be a priority? How might we do this and who should be involved?

At another event this morning, the Minister for Foreign Affairs referred to the Good Friday Agreement as 'genius'. He made the point that none of the Agreement's achievements would have been possible without the involvement of civil society - survivors, the churches, human rights

activists and others. Civil society was sending a message about the conflict: not in my name. The Good Friday Agreement sought to address many of the contentious issues mentioned, including constitutional arrangements not only in terms of politics, but also for policing and criminal justice. It was agreed by referendum and it sought to be transformative, not only in terms of transactional processes. The hope was that the whole of the delivery of the Good Friday Agreement would be greater than the sum of its individual parts. All of this is still a work-in-progress.

What did the Good Friday Agreement say about policing? It recognised that policing is central in any society and that it should attract support from across the community, that it should be representative of the community. How do you ensure that a police force that has only 8% Catholics becomes more representative of society within a very short time, that is impartial and fair, accountable and transparent and develops an inextricable connection of the police force to the communities it serves. Civil society had a huge role in influencing reform not only in local communities, but also at national level. Such a police force should be based on human rights principles and professional integrity with an independent means of investigating complaints.

In terms of impartiality, prior to the Good Friday Agreement, police investigated any issues themselves and there was a perception that it wasn't fair or equitable so why bother. In terms of criminal justice, the Good Friday Agreement went further and set out terms of reference for a review of criminal justice in Northern Ireland. This looked to examine how the judiciary was appointed and also the need for this to be independent. The Good Friday Agreement recommended the safeguarding and protection of independence during the prosecution process. In terms of the involvement of laypeople in the judicial process, cooperation

between the two parts of the island was important. Prior to the Good Friday Agreement, relations were minimal. It was recommended that responsibility for criminal justice should be devolved to the assembly and away from the Northern Ireland Office in Westminster.

Regarding equality and human rights, Bronagh will speak more about the role of women. Women's groups played an extraordinary role in ensuring that some of these issues were part of the agreement - namely, the right of women to full and equal participation. Women are still underrepresented in the police force, though there has been some progress made. It is now a statutory duty for all public sector organisations to have due regard for equal and fair representation. Due regard should cover policy development, assessment of impact (ensuring there is no differential impact for one part of society), transparency and public access to information.

There was significant impetus from all sides of the conflict to facilitate implementation. This led to a policing reform report and review of the criminal justice system within a very short time scale.

The criminal justice review took place in March 2000, which saw human rights and equality commissions established. The role of civil society was also established in these arrangements and a series of recommendations were made. Many of them were hugely contentious both politically and within communities. One recommendation was to change the name from police force to service as I mentioned, and another was to change the symbols and crests on police badges. That was a significant issue for Unionists who identified very clearly with the Royal Ulster Constabulary (RUC) as well as for nationalists who did not. The Patten Report (the Independent Commission on Policing for Northern Ireland), establishes oversight for policing by the Northern Irish Police Board. There is a difference between holding to account and giving an account.

The Northern Ireland policing board were held to account with the possibility of a police officer losing his/her job. On the other hand, in each police district, where partnerships were established, the commander gave an account but wasn't held to account.

The district police and partnerships are interesting; they comprise elected representatives in the area and independent members largely from civil society. By law, policing boards that make appointments for independent members have to make appointments on a number of issues including that they are reflective of the population they serve. This provides an opportunity to balance the memberships of these partnerships. For example, police boards could balance the lack of political representatives for women by appointing women. In one instance, all of the independent members were women in order to bring about the right change in culture and views by instilling such a balance. Of all the independent appointments, 62% were female, a fact which is indicative of the lack of representation of women in public life.

The review of criminal justice dealt with all of these issues. It's an enormous document and it has a whole series of research papers. There were 294 recommendations and this is the distribution and you may note that in relation to prosecution, new judiciary account for over one hundred of those. Over a third of those recommendations relate to changes and safeguarding the judiciary and prosecutions.

A total of 294 Recommendations

• Human rights	16
• Prosecution	50
• Judiciary, including lay involvement	50
• Courts	20
• Restorative and Reparative Justice	26
• Juvenile Justice	23
• Community safety	14
• Sentences, Prisons, and Probation	21
• Victims and Witnesses	16
• Law reform	12
• Structured co-operation	17
• Research and evaluation	7
• Organisation and Structure	15

DEBBIE DONNELLY
INDEPENDENT LTD

Another recommendation related to community safety and ensuring that the community has a voice in terms of how they are policed and how the criminal justice services were delivered. Again, this embeds the notion of the inextricable link between the police force and the communities they serve. I was delighted that they had recommendations around research and evaluation as I'm a proponent of evidence-informed policy.

With these reviews reporting to government, what are the key issues that need to be considered and implemented and is there a priority order and how do you go about it? Actually, how do you ensure that it happens because, again, these are just reports, it doesn't necessarily mean they're going to happen. For policing, these reviews brought about an independent oversight arrangement for all the recommendations. Progress toward implementing the recommendations had to go to this oversight body and, later in the process, that transferred over to the Northern

Ireland policing board who held PSNI to account for that delivery. There was a similar mechanism in place for the implementation of the criminal justice review. Otherwise, the worry was that all of that good work and good will and all of the relationship-building that we heard about before would dissipate without a continued focus.

The role of civil society included engaging with political parties, engaging with the processes and engaging with each other to develop things like position papers. I haven't mentioned the role of restorative and reparation practices within communities. Some of you may be aware of restorative justice where, within communities, they were able to deal with low level instances of anti-social behaviour. The role of civil society in challenging and holding these huge edifices of our rights is really important and remains so in terms of safeguarding and protecting that independence.

To sustain its initial intent, the Northern Ireland Policing Board had a role in relation to the oversight of policing. As a result of the criminal justice review, the Criminal Justice Inspectorate was developed which looks to sustain continuous improvements as well as carrying out reviews.

In summary, conflict resolution always deals with contentious issues where bespoke solutions need to be found. Any change requires political will and political agreement. Otherwise there is lots of effort and little gain. We had that will feeding into the Good Friday Agreement. It is important to use the connections and expertise of civil society because all change is grounded in what civil society and communities tells government it needs. Oversight and accountability are necessary for successful implementation, otherwise how can you be sure? Trust is good, but checking is better. Transformative change such as this takes time and it takes money; justice reform was expensive.

Now we have devolution and we have a police service which is an excellent example internationally about how quickly transformation can occur. 30% of police officers are now Catholic compared to 8% previously, and women now comprise 27% of the police service as opposed to 12% beforehand. This demonstrates that huge strides are being made. Generally it is understood that around 30% represents a critical mass where culture begins to change. Special legal provisions were put in place such that recruitment had to be 50% catholic and 50% other. Arrangements were put in place for existing officers to leave the service if they so wish. On equality, there has been good change in terms of employment practices, raising the employment of Catholics. We have a code of ethics for policing and human rights are always kept in mind. All of these points have been contained within the NAP. Thank you.

Participant Question: Civil society organisations are very important for sustainable transformation. You said that they were involved in each stage. How are they selected for their involvement?

Deborah Donnelly: Civil society was involved in a number of different ways. They were involved in a consultative way. They came together and organised difficult conversations - there were a lot of these difficult conversations. Selecting civil society organisations for partnerships was a recruitment process. Partnerships with NGOs have transformed over time. The roles of some of these organisations are set out in law. There were also occasions whereby recruiting a particular organisation made sense. If domestic violence was a priority, one would expect an input from NGOs involved in that area.

Participant Question: Was there some differentiation according to ideologies and what were the different involvements of civil society? Were some more radical or less radical than others? Was there any political discrimination?

Deborah Donnelly: Not obviously. During recruitment, some applicants clearly identified with one side or another and this did not preclude them. With politicians, you can see how they come to an agreement across the party spectrum about who can be appointed. Even with independent members, you could see that they were aligned with different political parties.

Speaker, Deborah Donnelly takes questions from participants

Participant Question: Was it difficult to achieve fairness in such a divided society. How have you achieved this?

Deborah Donnelly: It's a work-in-progress. There have been big strides made in areas of policing and criminal justice to ensure greater fairness. Elements that help are independent oversight and local partnerships.

There is the independent complaints process which is an independent mechanism to ensure fairness. Are we there yet? Not completely. But you can try and legislate to affect behaviour, by having a code of ethics and statutory legislation regarding equality and human rights. On the ground, is that at the forefront of everyone's mind? That cannot always be guaranteed.

Participant Question: How did you manage wider public perception of the changes? Targets and quotas are often hard for the public to understand.

Deborah Donnelly: Yes, for example 50/50 recruitment of police officers proved a hugely contentious issue on which the government had to reach an agreement. Unionists saw it as discrimination against them as it had to compensate for discrimination against Catholics - with recruitment being 50% Catholic and 50% 'other' rather than 'Protestant'. The policing board offered closed sessions for difficult conversations and to reach tentative agreements on contentious issues. That is how issues such as the changing of the name to police service, the change of symbols and uniform and the recruitment change and partnership arrangements were reached. This is not only how human rights frameworks were established, but how they were sustained. Though these issues remain controversial, there is a general will to continue to work through them.

Participant Question: Could you elaborate on the issue of social housing? Also, why is so much emphasis placed on law enforcement? Why do police receive this attention and not other parts of public service?

Deborah Donnelly: It was so important to ensure that nationalists were committed to policing. It wasn't until 2007, eight years after the Good Friday Agreement, that Sinn Féin agreed with policing issues and took

their seats on the policing board and this constituted a sign that society was moving on when they did. One reason policing was so important was the lack of trust that had built up, as police officers are the ones who hold our rights in their hands. To attract young Catholics to join the police service, which was important for equality, it was very important to also transfer to policing *with* the community, rather than *of* the community. People needed to feel reflected by the police for this to be achieved.

In terms of social housing – I chair a housing association – we heard about division in our housing and that is sustained. There is some investment to create shared housing environments but this is very difficult. Two weeks ago, we had Catholic families intimidated from their homes in a shared housing area. Shared housing brings Catholics and Protestants together and can start to change that environment. Where our society housing stock is currently, it almost institutionalises the divisions.

Participant Question: Does the current education system allow the two communities to learn about each other?

Deborah Donnelly: There is now a shared curriculum and there is some shared education whereby Catholics and Protestants go to the same school, but do not necessarily share the same classes. So this is a kind of half-way house.

Áine Hearn: To add to that, there were also community based projects for shared education. Teachers actually need to be trained about how to deal with difficult issues and how what they teach pupils can erupt when pupils take what they learn home.

End of session

Session 5

Women civil society actors in conflict resolution in difficult times

Bronagh Hinds, Senior Associate and Co-founder of DemocraShe and Founder of the Women's Coalition

Speaker, Bronagh Hinds

After thirty years of violence, we live in very segregated communities. The Northern Irish conflict was not simply a religious conflict but it has very strong cultural overtones. Abuse of power, human rights, and equality all played a big part in kicking off the conflict. Therefore civil

society is absolutely critical. The process has been a long one and we've been negotiating peace since 1972. In 1996, we got an agreement, but we are in a process of continuing negotiation since we do not have a power sharing government at this moment. What are some of the things needed in order to sustain peace?

We had some very important and active women's movements calling for peace, as well as some areas where civil society is still developing. The actual development of civil society in Northern Ireland, from NGOs right through to grass roots community groups, was vital in supporting communities and families, particularly for women. Local women's groups were working together across segregated communities before others were. They were creating pathways and building cross-community trust.

Civil society actually did this in advance of politicians. Relationships were arranged on the basis of North/South and East/West divides. We were alarmed by Brexit because the framework of EU rights and the framework for expansion of identity enabled networks to happen. We shared our experiences with women from other conflicts. Don't underestimate how important that was during difficult times; it kept spirits up and created a sense of solidarity. Women were instrumental in reflecting the needs of communities. One successful thing was work led by civil society in setting up an international commission called the Opsahl commission. Dialogues were held across Ireland, as well as some in America and England with many of the conclusions finding their way into the peace agreement. One conclusion was that women were underheard and underrepresented but had contributed significantly more than any other group in terms of creating the possibilities of peace in Northern Ireland.

We contributed to press statements, improving visibility, not just for women but for alternative views on what needed to be done. We lobbied to include women in political negotiations and before 1996, we were building an understanding of community development. Again, thanks to the EU and its work around women and decision-making, we were part of those debates at an international level. At all times, we engaged women in Northern Ireland in these debates about women and decision-making. When we were moving towards a ceasefire we worked with the EU and the US government to bring hundreds of women together from all over Ireland to talk about the political future in Northern Ireland and the inclusion of women within that.

In March 1996, Northern Ireland's European women's platform had written on behalf of women in Northern Ireland to political parties to get a number of issues on the agenda, but they were routinely ignored. In 1996, it seemed like there were going to be negotiations for peace. It seemed that the mood abroad was strongly motivated to make talks a success. I was speaking at this time in support of women's voices being in these negotiations. Who would have thought that we would suddenly have our own party and a seat at the table? We pleaded with the British government to make the process more inclusive, thinking about absent voices. In 1996, the process was inclusive and included parties from the armed tradition. Other groups organised themselves to take advantage of this inclusion.

Why did we do that? There was anger at the absence of women and the negative impact this had on arriving at peace. There was an ultra-macho approach to politics with violent language at the time which needed to be challenged and we deeply believed that a new type of politics was needed. Senator Mitchell was very supportive of including women in the process.

26 parties contested the 1996 election and within 6 weeks, we were the 5th largest party. We had to agree policy positions, organise a campaign, find and support candidates and win an election. During this time, the most critical thing for us was adherence to three principles: inclusion, human rights and equality. Politics is not rocket science at the end of the day. The Women's Coalition lasted ten years and spent two years in the multi-party talks and five years in the first Northern Ireland Assembly.

Women were always doing 'small p' politics, dealing with every day political issues, not doing politics on a partisan basis. Experience was not essential; we wanted to ensure that everyone was reflected by this party. We didn't regard ourselves as a middle ground party either. We were an inclusive party from one extreme to the other.

At the time, we were dealing with some really reactionary responses to the idea of women in politics. We had people telling us to get back into the kitchen and that kind of stuff.

Once you get into a negotiation, each side is in zero-sum mode. Each side wants to knock out the other and it is 'as rare as hen's teeth', as we would say, to have sides trying to find solutions and compromises. For example, in negotiations we had leading parties who spent months and months starting negotiations. When we finally started negotiations, we were suddenly faced with uproar from all parties in the room. There were two parties whose aim was to ruin negotiations and it took for us to go to leaders and suggest an agenda signed by seven parties who were there to reach an agreement. This is what it meant to come up with solutions.

Civil society was used to dealing with problems, to active listening, and to building trust. We are used to watching the body language, whereas parties are not so attuned to these things. Often we had to expose and

challenge a culture of conflict in politics and media. It's about getting changes in behaviour and we discovered that the macho language was there to interrupt negotiations. We had to challenge it all of the time. Political parties and the media came to women in a patronising way - 'there, there, you girls, you don't understand' - and we replied that we understood perfectly and knew exactly what was going on. We had a strategy and we would challenge this sort of treatment which was designed to demean us. In an inclusive movement, one has to have a basis for making decisions. That is where having our three core principles was so important.

A couple of lessons: the 1996 agreement worked because it was inclusive and comprehensive. Some politicians argued that there should be less people in the room and less issues on the table. We disagreed. We pushed for more people in the room and more issues on the table. Those parties who were unacceptable to some were now at the table. If you don't have stakeholders around the table, you won't attain a sustainable peace.

Participant Question: Did women and civil society add to the Good Friday Agreement of '98?

Bronagh Hinds: As women, we believed we had a responsibility to contribute to the agenda. We needed to create an entry point for other views from civil society. On those issues you would think are important - constitutional arrangements, criminal justice, decommissioning arms and so on - we witnessed women standing up and facing down paramilitary groups coming to spoil negotiations. We knew that agreements could not be based on a zero-sum game - that it was important to move beyond this.

Without women and through women's civil society input, there would have been no reference to victims in the agreement and that would have been incredibly shocking. We made some specific proposals on both a political and civil society front to actually get a more inclusive and engaged dialogue as well as a more inclusive relationship between civil society and politics.

When we moved into the assembly we did not have enough women in there with us. We were training women. We were training Unionists and nationalists, those who were opposed to the agreements as well as those in favour. By bringing more women into the political realm, we were empowering them whatever the party of their choice was. We were preparing them for the next stage, not resting on our laurels. The party that was trying to destroy the agreement is now leading the government.

Is fairness here already? It's always a work-in-progress. We have a big job ahead of us, we need to continue working with victims as well as addressing the legacy of the past. We still have to see a complete transformation of the old political culture and practice, replacing it with a common leadership that serves and represents all the people fairly with an inclusive ethos and an active independent civil society.

In conflicts, civil society is often attached to one side or the other. We feel it is very important that civil society provides an independent voice. Women need to be included from the beginning and it is important that women work to overcome resistance.

There is new evidence that women and civil society make a difference; they need to be included from the beginning and work with allies to overcome resistance. A study of 40 peace processes has found that peace is 64% less likely to fail when civil society representatives are involved.

Women's participation increases the probability of a peace agreement lasting at least 2 years by 20% and 15 years by 35%. Where women have a strong influence, an agreement was almost always reached.

In the Syrian process, the UN has included reference in resolutions to civil society and women, women's advisory groups included. We are in a time of transformative change and Ireland is a great champion of the inclusion of women and civil society as it demonstrated the vital difference that they can make.

Participant Question: We've talked about the role of women several times and one question remains. In the Women's Coalition, how did you overcome the problem of people who have lost their children in conflict? How did you manage to bring mothers from both sides together? In our own country it is difficult to bridge such a gap. How did you achieve this?

Bronagh Hinds: People can't be forced; they have to choose to come together. In our case, people have been working together for so many years on the ground in communities. One important moment was the tragedy of a mother and her children being killed as a result of a crash whilst the army were chasing a stolen car. This resulted in marches taking place on both sides of the community. We had a great organisation called 'Women Together' which included women from both sides of the community. Sometimes when you talk about civil society, it is large NGOs, but it is truly the case that it was grass roots movements in Ireland which provided a place for women to go to. Good organisation worked in Belfast in communities that had lost people and where most of violence came from.

We had a big difficulty when we formed the Women's Coalition. We were the only group defending the right of Sinn Féin and loyalist groups to be

involved in the negotiations, but we knew we needed all the stakeholders in the room. The Women's Coalition were the only group which included all the stakeholders in one group.

On one occasion, the Women's Coalition were speaking at a grassroots event in a community which was opposed to Sinn Féin. The media asked us how we could talk about these types of issues in this location and the response to them was that those communities had suffered the most. It had been mostly these men lifting up arms or being most affected by it.

The Women's Coalition had already experienced a difference in views on the relocation of prisoners. They discovered that there were not just two views. When we went more deeply into it, the difference of opinion was not only between the two sides, but it was a class divide. On this issue, it was middle class women who were most worried but were not directly affected by it. The work of the Women's Coalition was making it easier on women and families with long distances to travel to keep families together, by moving prisoners. We still have a long way to go on victims and there are different victim groups who don't agree and don't meet and there are other victims groups who work together right across the divide and who actually believe that for them the biggest prize is that we have actually transformed the conflict.

Participant Question: How was it possible for you, as a member of this society, to stay motivated while dealing with all of these obstacles?

Bronagh Hinds: From my point of view the most important thing to keep in mind was the kind of society we have and the kind of society we want to live in. For me, my politics is more informed by equality and human rights, justice and inclusion and equal citizenship than by either of the national identities. We speak about civil society having independent

values and integrity and not being aligned to any political grouping. Of course there are some civil society groups that see themselves as aligned, but the main point of civil society whether you are a community group or a big organisation is that you are nonaligned, you are independent and you stand apart from being in a partisan political party. The Women's Coalition has a long track record of working together and so trust and respect has been built up over the years. When I sent out the letter to every single women's group I could get hold of in Northern Ireland to come to the Ulster College to a meeting to discuss starting the Women's Coalition, I was inundated with responses from all over Northern Ireland from every single community. The other difference is this and it goes back to the education question, we were accused by many of being very middle class, but in fact the Women's Coalition was very mixed. We couldn't have done what we did if it wasn't in working class urban and rural communities. Many women were adult returners to education but came from grassroots communities.

Participant comment: Congratulations on the name "DemocraShe"!

Bronagh Hinds: We also hope that DemocraShe is inclusive of men too and many men were also involved in support work for the Women's Coalition.

End of session

Session 6

Communications and the role of the media in conflict resolution in difficult times

Derek Mooney, Director of Public Affairs and Internal Communications with the Brussels European Employee Relations groups

Speaker, Derek Mooney

Good afternoon. I am delighted to be here and to welcome you to Dublin. I have been involved in this programme before when I facilitated meetings with our former Taoiseach, with Gerry Adams (Sinn Féin leader) and various political figures in both Belfast and Dublin. I am

happy to be back and helping DPI again. I do recognise two or three familiar faces. It is good to see people are maintaining an interest in this topic and following up on it.

As a quick introduction to myself I've been working in political communications for 20-plus years, mostly at a direct political level. I have been a member of Fianna Fáil party for 40 years. I've been a political adviser and a ministerial adviser. I worked for the minister of defence in cabinet. Defence is obviously a serious issue. Ireland is militarily neutral and most of our engagements are through UN peacekeeping missions. At one time we had Irish soldiers serving in Liberia, Chad and the Lebanon – in various trouble spots around the world. That gave me a lot of space in government to work on Northern Ireland policy that was outside the remit of the minister's brief.

Back in 1970 there was a contingency plan for the army possibly to cross the border and I was on the tail end of that. I also served as the secretary to my party's group in the forum on peace and reconciliation in 2002 during the breakdown in the political process when there was no executive. Parties were brought together to keep channels of communication open and I served as secretary to Fianna Fáil in that forum. I've also advised the SDLP which is the second largest nationalist party in Northern Ireland. My political involvement has been on both sides of the border. I've been a long-term advisor for political campaigns. I was involved in the referendum on same sex marriage campaign a couple of years ago where I was responsible for the messaging. A couple of years before that the government had wanted to get rid of our upper house of parliament, the Senate, and we set up a civic society organisation to oppose this move and we won. I was involved as the Director of Communication and Campaigning.

So, all my experience has been in political communications and dealing with political journalists and today, I'm going to deal with how I see communications and the role it played in the peace process in Northern Ireland. To a certain degree I can get this presentation over in 30 seconds by saying there is no role for the media in maintaining or pursuing or pushing a peace process. The role of media is to report fairly. They are not players or actors. The argument that they have a responsibility to keep a process going when a process is not going in and of itself is fallacious. You do not want that role to fall to the media. They are not elected, they have no mandate, they have no responsibility to a constituency and, therefore, they should not be given that level of power.

I'll start with some random, contradictory, and disconnected observations and tie them together as I go. The first one is that journalists are citizens too. Their responsibility does not end when they go into the newsroom, but their main driving factor is to inform their fellow citizens to make sure they have the information necessary to live free in a self-governing society. Academic research shows there is a large interplay between journalists and politicians and that the relationship is governed by certain values including trust and mutual control as well as recognising professional norms. Politicians and journalists have a symbiotic relationship. They both need each other, journalists need politicians for stories and politicians need journalists to communicate that story to the public. Journalists are a conduit for channelling information to the public. These actors on both sides require manoeuvring space within which they can maintain a balance of power.

There are four types of local journalism; documentation, whereby the journalist reproduces what the government or the spokesperson or minister has said; promotional, where the government wants to get its

line or its message out there; there is the main one which is the watchdog, which requires the journalist to double check the message is true and based on fact; and collaborative, where both sides recognise their responsibility.

The currency of the journalist is the story. They have column inches to fill particularly in the current 24/7 news cycle. Sometimes this leads to a situation where they use something that you do not consider a story because they have to fill a space. This can lead to conflict of which is the higher pressure - the pressure to get the story out or to tell the absolute truth. Senator George Mitchell, who was the independent figure brought in to chair the talks building up to the Good Friday Agreement, after the talks were concluded, wrote a letter to all the political correspondents covering the process, and the people who had been attached or accredited to the talks, thanking them for their contribution to the peace process 'simply by reporting the facts'. That was their responsibility. Mitchell, when he was chair of the talks was also very strict on not releasing information to the public. He was actually against public disclosure of documents. So, was he thanking them for being complicit in this process for not asking too many difficult questions?

There are contrasting views on this. One view is that all peace negotiations should keep the news media out. The greater the level of media involvement the more likely the talks will fail. This assumption is for the most part correct. It is much more difficult to conduct negotiations under the glare of a spotlight than it is behind closed doors. Negotiators need space to talk off the record without outside observers, e.g., for Sinn Féin to be able to talk to the Ulster Unionist Party or for paramilitaries to be able to talk to their constituents. Civic society created a lot of that space. The Glenree Centre was one of those places that could get people into a room during the interregnum when the institutions were not up

and running, during the periods where there were no formal party talks. There are many other civic society organisations that were performing this vital role.

This is another quote: they said that the media narrowed the scope for compromise. When you are giving a message to the media, it is going out to a wide audience, to a Unionist audience and to a nationalist audience. How that message will be received depends on where the audience lie on the political spectrum. It is the same message, but based on their own histories and their own prejudices, their own view of the other side that can often be misconstrued and that puts responsibility on government.

There is a very good quote from Bertie Ahern:

“These people (IRA, UDA, UVF, etc.) must not be isolated from society; they should have the right to express their opinion. Everyone should be able to be part of the peace and of political life. There must not be a vacuum. Armed people filled the vacuum with armed struggle.”

This is where the media comes in, because if you try to control the information and stop it coming out, particularly in this 24/7 cycle where the mainstream media are not as important as they were 10 years ago, you create a vacuum for that information to come out in other ways, such as through social media. The new media is taking over particularly amongst the next generation who do not trust the mainstream media and who have this new hinterland of information sources primarily online. There is some evidence over the last couple of years that the dissidents on the Republican side, the people who did not sign up to the peace process and split away from the IRA, are now using social media to send messages to the next generation who have no experiences of the Troubles. They are no longer writing slogans on walls. That activity is now happening online.

In the run up to the peace process, what most people saw if you were living in the UK or here in Ireland was the Troubles. If Northern Ireland made the news, all you saw was an explosion, a riot, some kind of atrocity. The coverage of Northern Ireland was a war story, not a political one. Northern Ireland was seen as a security problem, particularly on the British side. The underlying message that was being broadcast was that there were two sides to this story and only one of them was right.

In the Republic, we had Section 31 of the Broadcasting Act, which prohibited any broadcast media from speaking to or having any interaction with members of the IRA and other proscribed organisations. So any parliamentary organisation was barred from the airways. Ed Moloney is one of the foremost writers on Northern Ireland. He is a huge critic of Sinn Féin and the IRA campaign, but he argues very effectively that by excluding Sinn Féin and these other people from the airways, there was no critical analysis of them. So now they stood as a group apart. This allowed them to build a sense among its own support base that it was 'us' and 'them', adding to and feeding their sense of victimhood. He argued that it was the role of the media to engage with the IRA and to scrutinise them. His argument is that most of the mainstream media in the '70s, '80s and '90s were complicit in this.

When Section 31 of the broadcasting act was taken to the European Court, it was taken by the British union of journalists not the Irish branch. There was a tacit complicity by Irish journalists, they were seeing themselves as citizens and self-censoring even before the government tried to censor them.

There is an interesting story from Ed Moloney where he talks about doing a radio interview after the Good Friday Agreement in the early 2000s with Eamonn Mallie. He and Mallie were the preeminent journalists

during the Troubles who broke most of the hard stories and were out at the forefront. Both were asked whether they heard stories of information that they chose not to use. Ed Moloney said that everything that he knew was true and he could back up what he put out there. Mallie said that there were several stories that he did not put out because he did not think it was in the interests of the peace process and the public's interest. These were complex issues for journalists to think through.

We talked about Section 31 and in the UK as well there was a form of censorship. There was a programme broadcast in 1998 called *Death on the Rock* which told the story about the British army killing three IRA people on a shoot-to-kill policy, believing they were going to bomb the British army base in Gibraltar. When the three were searched it turned out that they had no bomb making equipment on them and they were unarmed. So the belief was that this was an extrajudicial killing without due process of justice. About 2 months after the killings, ITV did a re-enactment of what had happened. Two days before it was due to be broadcast, the British government tried to block it by appealing to the independent broadcasting authority in the UK arguing that there was an inquest taking place and this would prejudice the case and hurt the families. However, the programme went ahead as the authority said 'no', the programme is balanced and factually correct and they have checked their sources. The programme was therefore broadcast and there was an outcry in Britain with the mainstream newspapers calling the programme propaganda for the IRA. So this dynamic was happening in Britain as well.

Also in Britain, the Sinn Féin leader, Gerry Adams, was allowed to be interviewed on TV but he had to be voiced by an actor. Very often you had an English actor, doing a Northern Irish voice interpreting Gerry

Adams' accent. It was absurd! I think there was actually justification for what they did because it just conveyed that this is not normal. The guy sitting here is not speaking for an ordinary political party. He is speaking for the political wing of a paramilitary movement.

Personally, I believe in Irish unity, but what the IRA did by their actions was set the cause of Irish unity back because it forced the process back and retrenched them into their camps. The peace process has been about bringing people out of those camps and to trying to get them to an interface. Nonetheless, to refuse to engage directly with them was not productive.

What is interesting about Northern Ireland is that it is actually quite media dense. For a relatively small population of 1.8 million and small geographical area it has two television stations and a number of radio stations. BBC has its own radio station with regional versions. There is an independent radio station and then about 7 other commercial stations which use a single news agency for their news releases, plus community radio stations. It has three main newspapers: the Belfast Telegraph, the Irish News and the Belfast News Letter. Two of those are pro-Unionist, while the Irish News would be seen as the main pro-nationalist title. There are 55 regional newspapers which are published weekly of various distributions. Some are quite small, while others like the Derry Journal would have a very large circulation. There is also An Phoblacht which is the official Sinn Féin publication, through which the IRA made its public statements. So, there is no shortage of media outlets in Northern Ireland. Plus you now have a thriving online presence and there are two particular websites: Slugger O'Toole (<https://sluggerotoole.com>) and The Detail (www.thedetail.tv) which tends to look at political developments now rather than the peace process. So you had all of that during the peace

process, plus the British and Irish media, as well as the various agencies such as Reuters and Associated Press.

Just an anecdote: you are familiar with the Orange marches. There are several problematic marches every year. One in particular just outside of Drumcree isn't actually a 12th July celebration. It commemorates the battle of the Somme. At an Orange parade, they start at the community hall, march to the church, have a service, and then they return to the community hall. They take a specific route outwards and then march back by a different route. They argue that this is the way their fathers and grandfathers did it, that they are walking the Queen's Highway and this is their entitlement and their freedom. Nationalists argue that this is done to mark out the area as their territory. It's what we call a coat-trailing exercise (dragging your coat on the ground to put your scent on it) by marching out one way and then coming back a different way to say 'this is all ours'. When they marched back the last time, they marched back through a nationalist working class area, the Garvaghy Road. The Garvaghy Road residents had set up a committee which some people thought was dominated by elements of the provisional IRA and some even outside of the IRA who were objecting to this parade and were organising objections to the return leg of this march. What happened was that they would block the road and police would have to remove them forcibly from the road, and that the parade would be forced down the street by members of the Police Service of Northern Ireland in heavy riot gear and there were now many hundreds deployed on the Garvaghy Road because the Department of Foreign Affairs used to have lots of observers there every year. It created a tense situation for several days every year.

So Drumcree had been a problem for about three years in a row, what made it a bigger issue was that it was in the constituency of the leader

of the Ulster Unionist Party and the Unionist First Minister, David Trimble. I happened to know David Trimble's election agent and in the run-up to Drumcree 3 there was a particular piece of miscommunication that had happened. We had to make an intervention; I spoke to David Trimble's election agent and said 'I think you've misinterpreted what has just been said' so he invited me and Pat Hynes to meet with him to talk about this. We ended up in Hillsborough Castle, the official residence of the Secretary of State for Northern Ireland to meet David Trimble's election agent, David Thompson. At the time, the Secretary of State was Mo Mowlam who was unfortunately very ill with cancer. She was in bed and we were downstairs having a discussion with my colleague, David Trimble and Éamonn Ó Cuív, a junior minister on behalf of the Irish Government. Éamonn Ó Cuív wanted to convince some residents to be generous by saying 'if you allow this parade, if you decide that we have the right to refuse it but will allow it to happen' then you will win the PR battle. So we are sitting there at 11.30pm-12pm and Jonathan Powell, chief of staff for Tony Blair, arrives. It seemed quite a few pay-grades above my responsibility despite this being a meeting that I had set up! We managed very quickly to clear up the misunderstanding but the next step was to decide what to do about it. This was the Friday and the march was taking place on the Sunday. The power of the media is the point of this story. Jonathan Powell said that he could make a phone call and have it in the Belfast Telegraph but I pointed out, part-jokingly, that we would be better off putting it into The Sun or The Star as they are working-class newspapers. Jonathan Powell agreed and said he'd ring Alasdair Campbell who will get it into The Sun. This is going to print in the next hour! They go off and make the phone call and it appears in The Sun. The role of newspaper owners and editors is crucially important. This anecdote simply underlines the ability of governments to act simply to clarify a small misunderstanding.

Most leaks don't come from the key actors. We have a word in Ireland - 'eejit'. It means imbecile or moron, but 'eejit' gets the point across more powerfully. The most dangerous thing in the world is an enthusiastic ejit. Most leaks that come out in the media come from minor players who are constantly trying to prove what they know. The best way to keep a secret is to tell no-one!

The point I want to come to is that one of the lessons was the importance of the two governments, British and Irish, being on the same page. Where there were crises in the process, it was where the two governments were not speaking. This is a lesson from the Northern Ireland peace process, whilst recognising that the dynamics of what happened in Northern Ireland are completely different to any process anywhere else in the world. Every process is unique and has its own history. In the case of Northern Ireland we had the two governments who were the guarantors and the most important thing for the peace process and particularly for the political communications of the peace process was that the two governments had to be seen to be on the same page.

In our process, when the governments acted in a contradictory way, this is when there were difficulties and the media picked up on problems. You knew that political parties were going to leak to make sure their own hardliners and extreme wings didn't disappear or cause trouble and they had to send messages to their own constituencies to show that they were sticking tough. What we saw particularly during the signing of the Good Friday Agreement, the St Andrews Agreement and the Stormont House Agreement was the careful management of the media.

Under Tony Blair and Bertie Ahern, we had two governments who had achieved success on the basis of their handling of the media. Their attitude was to bombard the media with their story, through constant

campaigning and messaging. Every minister had to be on message from day to day and this idea was applied to the peace process. The governments did not allow a vacuum to develop, since each day there was a very clear message sent out there, even when in reality, there would have been disagreements behind the scenes. There was a line from Lyndon B. Johnson, 'if your mother-in-law only has one eye and it's in the middle of her forehead, you don't let her sit near the window' - well in the same way with the peace process, if there was a problem then you don't let it near the public. The political parties would do that for their own reasons but the governments could not do it and that became an important factor in the process.

In the lead up to the Good Friday Agreement, the media were invited and given all the necessary facilities. However, they were put in a separate area. This meant that the main players were just a little bit back so you could come out and tell the media things. So what would happen is that Martin McGuinness and Gerry Adams would go out for long walks around the perimeter of the grounds so that they could bump into a journalist and tell them what was happening and then scurry back in. In terms of the governments, they made sure to maintain constant and regular contact with the media and not allow a vacuum to develop. If a journalist rang, you returned their call.

In terms of lessons I want you to take away, it's important to remember that the responsibility of the media is to inform the public of what is happening. The main players have a responsibility to provide them with the information needed to do this; otherwise the media will go looking for it themselves. Dialogue, in conflict resolution, is essential inside of the room but also outside of the room. If the background information coming from the media isn't reflecting of some manner what was going on round the negotiating table then there will be outside pressure.

Last point, much of what I've told you may become redundant because social media is now taking over. It was not there for the Good Friday Agreement, but it now plays a key role in any peace process. In a recent election in Britain, the opposition party had a surge and the main surge was in young voters. The increase in voter turn-out for 18-29 year-olds was 19%. That is a major increase - for every five voters, there were now six. This is mostly directly attributable to social media. These new voters were more likely to vote Labour; if you get news from social media, you are more likely to vote Labour and the inverse is also true.

I don't believe that social media is a destructive force. Any peace process or political party that does not have a social media strategy is making a big error.

To give an example of the important role that social media can play, there was an IBM factory that was being closed down and moved in Chile. Workers were informed that they would have to move. IBM spoke to the unions but at head office they noticed a Facebook page had been set up, protesting the move, and it had 300 likes. They dismissed it. Their mistake was that they neglected to take into account how many followers all of these people had and how fast the message would spread, this is the power of the multiplier effect. A huge movement quickly emerged protesting the move. In a meeting to discuss a strategy for getting a grip on the situation, one young person at IBM suggested setting up an app to make sure people were informed of their entitlements. By the next day, the strike was over. Technology can be used for good, just as it can be used for bad.

An important lesson for any political process is to have someone sitting at your table who looks like your audience or understands your audience.

I go back to my original point, the role of the media is to inform and whether that is mainstream media, traditional media, traditional journalists or the new citizen journalists as they now call themselves, such as people on twitter. They are important, don't forget that most people on twitter don't tweet, they use it to read and follow news sources and key influencers. Facebook is actually more important than twitter; it has far more people using it. The growth in mobile phone use means that everyone has access to social media - this new media is the one to watch in any future process.

Participant Question: Concerning the landscape of new media, how do political parties manage to engage with media already aligned to one political party?

Derek Mooney: Most of the Northern media is independent in fairness. For example, the Belfast Telegraph would definitely have a pro-Unionist slant as a newspaper - its audience is traditionally Unionist. But you would engage with that, it's not issue. The quality of journalism in the North is very high so that hasn't really been an issue.

If a Unionist politician would speak, first and foremost with the Belfast Telegraph if they were doing an interview with the Irish News, they would bear in mind that the audience they are dealing with would be primarily nationalist. They would also know that readers of the Belfast Telegraph would also read the Irish News and if you said the wrong thing you would be caught out. You cannot deliver two separate messages to different media groups.

One example is of David Trimble, a British politician who was the first First Minister of Northern Ireland from 1998 to 2002, and the leader of the Ulster Unionist Party (UUP) from 1995 to 2005. Coming

from a hard-line Unionist background, he had a well-known negative perception of Republicans and they had no particular warm feelings towards him. However, if he did give a semi-positive message to them, they tended to listen as they knew that it must have been difficult for him to have said such things.

Kerim Yildiz: In terms of conflict resolution, how important is the relationship between national and local media?

Derek Mooney: Because the national media all have a local presence with the BBC in Northern Ireland being a regional variant of the BBC in the UK, the editorial line will be decided in Belfast. So someone like Bryan Rowan or Dennis Murray, who were the principal BBC correspondents, they featured in the national media as well as local media so in this broadcasting medium, it wasn't that big of a difference.

Radio became very important and radio is more local in Northern Ireland. Since radio didn't have the pictures, it didn't have the sensationalism. There was an academic in the 60's called Marshall McLuhan and he differentiated between television as a hot medium and radio as a cold medium. Television you could watch without engaging and just get a sense of things, whilst with the radio, because only one sense was involved, you tended to listen more attentively to the content, so it was a better medium in this way. Politicians, in particular preferred radio because they could judge how their message was going out and also judge how others were responding to that. In that sense, local radio was of great importance. In the referendum campaigns that I've been involved in, including the marriage equality campaign, we had very specific campaigns targeted at, what we call, provincial newspapers here in Northern Ireland. For example, for marriage equality campaigns, we made sure we had a mother in each region that the story would focus on. All politics is local,

so local radio and local newspapers became very important for getting the stories across. Cities are difficult as there is no real local media in a big city, so the national-local dynamic is less important.

Participant Question: What do you think about the murals as a different type of medium?

Derek Mooney: Part of the thing with the murals was about marking territory. It was a clear demonstration of where you were - if you go into certain parts of Belfast and look at the curb stone you will see blue, white and red markings to show you that you were in a Unionist area. That's also why you see flags everywhere. The iconography is very important and you can get it wrong too. Some guy in the US produced a logo which he thought was a massive tribute to the IRA. He got torn apart by members and supporters of Sinn Féin, because the fatigues the military guy in the logo was wearing were Unionist. The other important part of this imagery is getting people to take ownership of the war's campaign. It's about building pride in your culture and your identification with the catholic or the protestant cause. The murals are refreshed and they haven't stopped - there are guys that do this professionally.

There is a famous mural in Derry, which reads 'You are now entering free Derry' which originates back to the Battle of the Bogside in 1969 and is huge. Occasionally it gets gratified as it marks wartime identification. But it also marks an atrocity from the war. So there is still respect for the symbol, even from the other side. To over-glorify in and romanticise it is dangerous but you're not going to stop that by painting it out, you're going to stop that through education.

Aine Hearn: I'll have to stop you there Derek. First and foremost, today has been very useful and engaging, I hope you will go back to Turkey

with some food for thought and perhaps you will look at civil society engagement slightly differently now. I'd like to thank the translators in particular as well as all our speakers. In addition, I would like to thank the organising teams from both sides. Sharing lessons from the Northern Ireland peace process is part of what we do so thank you for coming.

Kerim Yildiz: Also, I would like to add my thanks to all involved in this event, including Áine and Steve and all at the Ministry for their efforts on this. This roundtable has been part of our ongoing work looking at the role of civil society in conflict resolution processes. Thank you everyone for attending.

End of session

Roundtable participants and speakers at the end of the day

Annex I: List of Participants and Speakers

Participants:

Toros Alcan: Community Foundations Representative (Joint Foundation of Non-Muslim Communities of Turkey) at the Foundations General Assembly & Member of Turkey Democracy Platform

Aşkın Asan: Board Member of Turkish Maarif Education, former Deputy Minister of Family and Social Policy and professor at İstanbul Ticaret University

Ali Bayramoğlu: Writer, columnist for Al-Monitor, member of the former Wise Persons Committee

Şahismail Bedirhanoğlu: Head of The Southeast Industrialists and Businessmen Association (DOGUNSIAD)

Kezban Hatemi: Lawyer, Member of the Wise Persons Commission

Erol Katırcıoğlu: Executive Board Member of Turkish Economic and Social Studies Foundation (TESEV) and founder member of the Dialogue Group

Ferhat Kentel: Founding Member of the Ground for Justice and Dean of Sociology Department, İstanbul Şehir University

Talha Köse: Senior Researcher at Foundation for Political, Economic and Social Research (SETA Foundation)

Melda Onur: Head of Social Rights Association and Former MP from CHP

Ahmet Özmen: Head of Diyarbakır Bar Association

Öztürk Türkdöğän: Head of Human Rights Association (IHD)

Speakers:

Áine Hearn: Director, Conflict Resolution Unit, Department of Foreign Affairs and Trade

Dr Deborah Donnelly: Commissioner of the Equality Commission for Northern Ireland, Director, Debbie Donnelly Independent Ltd. and former Deputy Chief Executive of the Northern Ireland Policing Board (2006-2011)

Bronagh Hinds: Senior Associate and Co-founder of DemocraShe and Founder of the Women's Coalition

Pat Hynes: Glencree Centre for Peace and Reconciliation

Dearbhail McDonald: Journalist, Lawyer, Legal and Group Business Editor of the Irish Independent

Dr David Mitchell: Assistant Professor in Conflict Resolution and Reconciliation, Trinity College Dublin at Belfast

Derek Mooney: Former specialist adviser to the Minister of the Department of Defence and Director of Public Affairs and Internal Communications with the Brussels European Employee Relations groups

DPI Staff:

Kerim Yildiz: Chief Executive Officer

Sally Holt: Deputy Director

Esra Elmas: Head of Turkey Programme

Sophie Verbis: Senior Programme Officer

Claire Booth: Development and Grants Officer

Chris Morton: Intern

Zor Zamanlarda Diyalog:
Sivil Toplumun atıřma
özümü Süreçlerindeki Rolü
Kuzey İrlanda Karşılaştırmalı Vaka
İncelemesi Yuvarlak Masa Toplantısı Raporu

İçindekiler

Önsöz.....	90
Perşembe, 26 Ekim 2017 – Dublin	94
Birinci Oturum: Hoşgeldiniz konuşması ve Çatışma Çözümü Birimi'nin çalışmalarının tanıtılması.....	95
Áine Hearn.....	95
İkinci Oturum: Kuzey İrlanda'daki çatışma ve barış sürecine genel bakış.....	111
Dr David Mitchell.....	111
Üçüncü Oturum: Zor zamanlarda çatışma çözümü için sivil toplumun hükümetle birlikte çalışması.....	121
Pat Hynes.....	121
Dördüncü Oturum: Sivil toplumun polis kuvvetinde, adalet ve eşitlik alanlarındaki rolü	129
Deborah Donnelly.....	129
Beşinci Oturum: Zor zamanlarda çatışma çözümü ve kadın sivil toplum aktörleri	141
Bronagh Hinds.....	141
Altıncı Oturum: İletişim ve zor zamanlarda çatışma çözümünde medyanın rolü.....	150
Derek Mooney	150
Ek I: Katılımcıların ve Konuşmacıların Listesi	166

Önsöz

Bu rapor Demokratik Gelişim Enstitüsü'nün (DPI) 26 Ekim 2017 tarihli, sivil toplumun bilhassa zor zamanlarda çatışmayla mücadelede katkısına odaklanan Dublin Yuvarlak Masa Toplantısında yapılan konuşmaların ve tartışmaların eksiksiz bir kaydını sunmaktadır. DPI'nın *Zor Zamanlarda Diyalog* başlıklı çatışma çözümü serisinin bir parçası olan bu toplantı, Kuzey İrlanda örneğinden hareketle sivil toplumun, özellikle sürecin durakladığı veya engellerle karşılaştığı durumlarda, çatışmayı çözmeye ve barışı teşvik etmeye nasıl kapsayıcı ve yapıcı katkılarda bulunabileceğini ele aldı.

Ziyaretin amacı Türkiye'den bir grup sivil toplum aktörüne, çatışma çözümü için koşulların olgunlaşacağı vakit gelene kadar barışçıl çözüme yönelik çabaları sürdürmek, seçenek ve fırsatları tartışmak için bir platform sunmaktır. Katılımcılar Türkiye'nin sivil toplumunu geniş bir yelpazede temsil ettiler: aralarında önde gelen insan hakları ve kadın örgütlerinden kişilerin yanı sıra iş ve hukuk dünyasından figürler, medya çalışanları ve akademisyenler de vardı; katılımcılar aynı zamanda Türkiye'deki bir dizi farklı siyasi görüşü temsil ediyorlardı. Katılımcıların tam listesi Ek I'de sunulmaktadır.

Üç günlük ziyaret Dublin'de gerçekleştirildi. Bir gün boyunca süren yuvarlak masa etkinliği İrlanda tecrübesinin karşılaştırmalı incelemesi üzerine inşa edilmişti ve İrlanda Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı toplantının ev sahipliği yapıyordu. Yuvarlak masa etkinliğindeki oturumlara Kuzey İrlanda ve İrlanda'dan sivil toplum aktörlerinin yanı sıra İrlanda hükümetinden üst düzey yetkililer, diğer paydaşlar ve arabulucular da katıldı. Bu kişilerin hepsinin 1998'deki barış anlaşması öncesindeki zor dönemlerin nasıl aşıldığına dair çeşitli tecrübeleri vardı. Tüm DPI etkinliklerinde olduğu

gibi bu toplantı da Chatham House kuralına bağlı kalarak gerçekleştirildi.

25 Ekim akşamı katılımcılar, İrlanda'nın en çok okunan gazetesi Irish Independent'in Hukuk ve İş Dünyası Editörü olarak çalışan Dearbhail McDonald'ın konuşmasını dinlediler. Hayırlı Cuma Anlaşması'nın öncesinde ve sonrasında kendi gazetecilik ve avukatlık tecrübelerini değerlendiren Bayan McDonald, resmi süreçler başarısızlığa uğradığında bile sivil toplumun barışçıl çözümleri teşvik etmekte ve sürdürmekte oynayabileceği önemli role dair faydalı fikirlerini paylaştı. Brexit'in Kuzey-Güney ilişkilerine olası etkilerine dair de fikir yürüttü; bunların arasında 'yumuşak' sınıra dair yeni zorluklar, insanların ve malların serbest dolaşımı ve Kuzey İrlanda'nın statüsü vardı. Ertesi gün yuvarlak masada yapılan ufuk açıcı ve ilginç tartışmalarda da Brexit'in getirdiği bir dizi sorun ele alındı. Bunların arasında AB yönergeleri tarafından sağlanan eşitlik ve insan hakları korumalarının yanı sıra Birleşik Krallık'ın bir parçası olan Kuzey İrlanda ve AB'de kalacak olan İrlanda Cumhuriyeti'nin birbirlerinden ayrılmasının Hayırlı Cuma Anlaşması'na ne şekilde etki edeceği de vardı.

26 Ekim'de gerçekleşen yuvarlak masa etkinliğinde uzman konuşmacılar, ziyaret eden katılımcılara Kuzey İrlanda barış sürecinde sivil toplumun rolüne dair bilgilerini ve tecrübelerini aktardılar. Etkinliğin açılış konuşması, toplantıya ev sahipliği yapan İrlanda Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı'nın Çatışma Çözümü Birimi yöneticisi Áine Hearn tarafından yapıldı. Çatışma çözümü ve uzlaşma alanında uzman olan Dr. David Mitchell Kuzey İrlanda çatışmasının aşamalarını anlattı; aynı zamanda, Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan çözüm sürecinde karşılaşılan engelleri ve anlaşmanın etkin uygulanabilmesi hususunda halen tecrübe edilen kimi zorlukları aktardı. Pat Hynes zor zamanlarda çatışma çözümü bağlamında sivil toplumun hükümetle birlikte çalışmasından

bahsetti; konuşması esnasında Glencree Uzlaşma Merkezi'nin özellikle sürecin duraksadığı zamanlarda diyalog için değerli bir alan sunduğuna değindi. Kuzey İrlanda Polis Kurulu'nun eski başkan yardımcısı ve halen Kuzey İrlanda Eşitlik Komisyonu'nda komiser olarak çalışan Debbie Donnelly özellikle eşitlik ve kapsayıcılık bağlamında sivil toplumun polis ve adalet alanlarında oynadığı önemli rolü anlattı. Kadınların siyasette, sivil toplumda ve barış inşasında liderliğini destekleyen bir kuruluş olan DemocraShe'nin kurucularından Bronagh Hinds Kuzey İrlanda'da kadınların çatışma çözümüne katkılarından bahsetti; Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerinde önemli bir rol oynayan Kadınlar Koalisyonu'nun kurucularından biri olarak kendi tecrübelerini de aktardı. Son oturumda konuşan gazeteci ve Savunma Bakanı'nın eski uzman danışmanı Derek Mooney siyasetçiler ve medya arasında ne seviyede ve türde ilişkilerin çatışma çözümüne ve barış inşası süreçlerine olumlu katkılarda bulunabileceğini ele aldı. Her sunumdan sonra katılımcılar, konuşmayı yapan uzmanlara sorularını yönelttiler.

Ertesi gün konuşmacılar sivil toplum aktörlerinin zor zamanlardaki rolünü kendi aralarında ve DPI'la tartıştılar, Türkiye'nin güncel durumunu ve 2018'in getireceklerini değerlendirdiler. Üç gün boyunca süren etkinliğin katılımcılar tarafından değerlendirilmesi sonucunda geniş bir dizi konunun ele alındığı ve tartışmaların, konuşmacıların çatışmaya dair bizzat kendi tecrübelerini paylaşması sayesinde zenginleştiği kanısı oluştu. Katılımcılar konuşmacıların sunumları esnasında kullandıkları olumlu dil ve üslubu takdir ettiler ve Türkiye'de tecrübe ettikleri zor zamanlarda bu üslubun kendilerine ilham vereceğini düşündüler. “Yeni” katılımcılar Kuzey İrlanda çatışmasını bu şekilde öğrenmenin kendileri için çok faydalı olduğundan bahsederken, DPI'nın önceki İrlanda çalışma ziyaretlerine katılmış olan katılımcılar, bu ziyaretin sunduğu farklı perspektiflerin kendileri için çok değerli olduğunu ifade ettiler.

Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişiminin sonrasında yaşanan zorluklar, halihazırda süren OHAL, ve toplumsal ve siyasi ortamın gitgide kutuplaşması gibi unsurların karşısında bu yuvarlak masa etkinliği gibi yapıcı diyalogu ve öğrenmeyi destekleyen demokratik platformlar diyalogu devam ettirmek, ulusal diyalog ve toplumsal angajman için zemin yaratmak ve karşılaştırmalı tecrübelerden ders çıkarmak için değerli fırsatlar sunmaktadır. Bu etkinlik DPI'nın hem aralarında sivil toplumun da olduğu çeşitli aktörlerin barış süreçlerindeki rollerine dair süregiden çalışmalarının, hem de zor zamanlarda diyalogun devam ettirilmesine ve barış süreçlerinin devam ettirilmesine yönelik genel çalışmalarının bir parçasıdır. DPI, toplumu barış sürecinin olası devamına hazırlamak için fırsatlar yaratmayı önemli bir sorumluluk olarak benimsemiştir.

DPI, bu etkinliği düzenlemekte ve ev sahipliği yapmadaki katkı ve desteklerinden dolayı İrlanda Dışışleri ve Ticaret Bakanlığına teşekkür etmeyi bir borç bilir. Programa katılarak tecrübelerini ve uzmanlıklarını paylaşan konuşmacılarımız ve katılımcılarımıza bir kez daha en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bu etkinlik DPI'nın Londra ve Türkiye takımları tarafından gerçekleştirildi. Program stajyeri Christopher Morton'a raporun hazırlanmasına katkılarından dolayı özellikle teşekkür ederiz.

İçten dileklerle,

Kerim Yıldız

Demokratik Gelişim Enstitüsü, İcra Kurulu Başkanı

Perşembe, 26 Ekim 2017 - Dublin

Yuvarlak Masa Katılımcılar ve Konuşmacılar

Birinci Oturum

Hoşgeldiniz konuşması ve Çatışma Çözümü Birimi'nin çalışmalarının tanıtılması

Áine Hearn, Yönetici, Çatışma Çözümü Birimi, Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı

Hoşgeldiniz. Dün akşam Dearbhail'in konuşmasını dinledik; sanırım dürüstlüğü hepimizin hoşuna gitti ve Brexit'e dair sohbetimiz de faydalı oldu.

Bugün David Mitchell bize Kuzey İrlanda çatışmasının tarihini kısaca anlatacak. Gün boyunca sürecek toplantıda Chatham House kuralı geçerli olacak. İkinci olarak, konuşurken dürüst ve saygılı olmalıyız; bir de, konuşma hızımızı ayarlarken çevirmenleri unutmamalıyız.

1946'da Dünya Bankası'nın başkanı olan Eugene Meyer'den bir alıntıyla başlamak istiyorum:

"Aynı barış gibi, refah kavramını da bölünmez bir bütün olarak ele almalıyız. En bencilce bireysel çıkarlarını düşünenlerimiz dahi dünyanın bir bütün olarak iktisadi kalkınmasını kendine mesele edinmeli. Zira bireysel olarak refaha kavuşmamız, ancak topluca refaha kavuşmamız sayesinde mümkündür. Fakat dünyanın esas birliğini idrak etmemizi gerektiren tek ya da en önemli unsur maddi refahımız değil. İktisadi sorunlar savaş koşullarını yaratır; öyle bir çaresizlik ortamı tesis eder ki, bunlardan kurtuluş sadece şiddetle mümkünmüş gibi görünür. Dolayısıyla daha iyi yaşam standartları, barışın zaruri koşuludur."

Bilgece sözler; söylendiklerinden bu yana bir şeyin değişmediğini düşünüyorum.

Çatışma Çözümü Birimi’nin başında ben olduğum için “çatışma” sözcüğü bir belgede geçiyorsa o belge bana gönderiliyor. Yaptığımız iş tam olarak ne? İnsanlar genelde bizim sahada çalıştığımızı, barış anlaşmalarına aracılık ettiğimizi düşünüyor, fakat yaptığımız şey tam bu değil. Barış yapmaktan daha karmaşık bir şeyle uğraşıyoruz.

Birimimiz 2007’de tesis edildiğinde başına eski İrlanda Dışişleri Bakanı Dermot Ahern gelmişti. Birimin amacı barışı getirmekte (arabuluculuk, kolaylaştırıcılık ve anlaşma desteği), barış inşasında (çatışma sonrası geçiş dönemi, uzlaşma ve hukukun üstünlüğü) ve çıkarılan dersleri paylaşmakta (Kuzey İrlanda barış sürecinden ve diğer barış süreçlerinden çıkarılan dersleri ve tecrübeleri paylaşmak) İrlanda’nın rolünü büyütme. Projelerimiz bu üç ana başlık altında toplanabilir.

Katılımcılar ve Konuşmacılar Yuvarlak Masa Tartışması Sırasında

Önemli Ortaklıklar: BM Siyasi İşler Bölümü Arabuluculuk Destek Birimi'nin kurulmasına ve fonlanmasına katkıda bulunduk. Bu alandaki diğer önemli birimler ve kurullar arasında BM Kalkınma Programı (BMKP/UNDP), barış inşası ve çatışma sonrası geçiş dönemi alanında faaliyet gösteren Kriz Önleme Bürosu (BCPR), Barışı Koruma Faaliyetleri Bölümü (DPKO) ve BM Barış İnşası Komisyonu var.

15 ortakla çalışıyoruz: 14 uluslararası STK ve 1 ulusal araştırma teşkilatı.⁷ Aynı zamanda dünya çapında 80 diplomatik misyondan oluşan ağımla işbirliği halindeyiz.

Yaptığımız işler bakanlık tarafından öncelikli olarak sınıflandırılıyor. İşlerimizi yaparken bütün ortaklarımız bize destek oluyor.

UNSCR 1325 Kadınlar, Barış ve Güvenlik: 1325 no'lu BMGK

“Cinsiyet eşitliği, sürdürülebilir bir kalkınma için her açıdan şarttır. Küresel açlığı ortadan kaldırmak, çatışmayı azaltmak ve iyileştirmek gibi alanlarda en iyi fırsatları ancak bu sayede elde edebiliriz; bu eşitlik tüm insani eylemlerin merkezinde olmalıdır...”

Cinsiyet eşitliği bilinçli ajitasyon ve siyasi olarak elde edilmiş değişimleri gerektirir. Tartışmasız bir biçimde kabul etmeliyiz ki cinsiyet eşitliği bir hediye veya lütuf değil haktır. Kadınların ve kızların onurunu ve katılımını hak ve bilinçlilik değerleri olarak görmeli ve küresel olarak tüm faaliyetlerimizin merkezine yerleştirmeliyiz.” – Michael D. Higgins, İrlanda Cumhurbaşkanı, Dünya İnsani Zirvesi, İstanbul 24 Mayıs 2016

7 Uluslararası ortaklar: International Crisis Group; Centre for Humanitarian Dialogue; Crisis Management Initiative; Dialogue Advisory Group; Institute for Integrated Transitions; International Security Sector Advisory Team; International Alert; International Commission on Missing Persons; Democratic Progress Institute; Conciliation Resources; Justice Rapid Response; UN Global Acceleration Instrument; BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Ofisi (Suriye); PBSO YPS Study. İrlanda Araştırma Konseyi (Andrew Grene Bursu) ulusal bir ortak.

Çatışma çözümüne dair işlerimizin büyük bir kısmını, 1325 no'lu BM Güvenlik Konseyi Kararı'nın tesis edilmesi üzerine çalışmalarımız oluşturuyor. 2000 yılında alınan bu karar, BM üyesi tüm devletleri bağlayıcı bir hüküm; iki temel problemi tespit ediyor ve çözmeyi amaçlıyor. İlk olarak, silahlı çatışmalarda kadınlar ve kızlar orantısız şekilde acı çekiyor. İkinci olarak da, sürdürülebilir barışın tesis edilmesinin en iyi yolu kadınların tam ve güçlendirilmiş katılımının sağlanması.

Bu iş neden önemli?

Öncelikle, gurur duyduğumuz bir BM barışı koruma geleneğine sahibiz. 1958'den günümüze birliklerimiz uluslararası barışı koruma faaliyetlerine katkıda bulundular, öncelikli olarak Birleşmiş Milletler bünyesinde. Hâlihazırdaki en büyük intikal etmiş birliğimiz Lübnan'daki BM barışı koruma misyonunda görevli (UNIFIL). Son 15 yılda Savunma Kuvvetleri'nin üyeleri BM tarafından onaylanan, AB veya NATO tarafından yürütülen bir dizi misyonda görev aldı. Barışı koruma misyonlarında görev alabilmek için üçlü bir onay sistemi kullanıyoruz. BM'nin iznine ek olarak Hükümetin ve Dâil'in de onayı olması gerekiyor Savunma Kuvvetleri'nin barışı koruma operasyonlarına katılabilmesi için.

İkinci olarak, eşit derecede gurur duyduğumuz bir denizaşırı kalkınma desteği geleneğimiz var. Bu yıl 40. yıldönümünü kutlayan İrlanda Yardımı, dünya çapında bir kalkınma desteği programı. Cinsiyet temelli şiddetle mücadele için ayrılan bütçesi, diğer tüm diğer kalkınma programlarına kıyasla çok daha yüksek bir oranda.

Son olarak, burada yani İrlanda'da yaşadığımız kendine has bir çatışma ve çatışma sonrası uzlaşma tecrübemiz var. Bunun önemi, çoğu verici ülkenin ve Batılı, birliklerini veren ülkelerin böylesi değerli bir perspektife sahip olmaması.

İlk Ulusal Eylem Planımız (NAP) 2011’de yayınlandı. Bu planı hazırlamak için bir çapraz-öğrenme girişiminde bulunduk ve Liberya ve Timor-Leste gibi diğer toplumlardaki kadınların barış inisiyatiflerine baktık. Eski bakan Liz McManus başkanlığında kurulan bir Gözetleme Grubu, yılda iki kere buluşup dönem ortası ilerleme raporları yazıyor, raporları Oireachtas kamaralarına sunuyor, konferans düzenliyor ve bir Final Raporu hazırlıyordu. Bunları söylerkenki amacım, sivil toplum gruplarının ve uzmanların hükümetleri vaatlerini yerine getirmeye mecbur etmek yönündeki katılımlarının çok önemli olduğunu göstermek.

İkinci Ulusal Eylem Planımız 4 başlık altında ele alınan eylemleri içeriyor ve Ocak 2015’te hükümet tarafından onaylandıktan sonra Dışişleri ve Ticaret Bakanı tarafından başlatıldı. Anglo-İrlanda Bölümü ve İrlanda Yardımı’nı yürüten Kalkınma İşbirliği Bölümü’nü de içeren Bakanlığımız için eylemler içeriyor. Aynı zamanda Savunma Bakanlığı, Adalet ve Eşitlik Bakanlığı, Savunma Kuvvetleri, An Garda Síochána ve Sağlık Hizmetleri İdaresi için eylemler içeriyor.

Günümüzde İrlanda’da gitgide daha çok göçmen yaşıyor ve göçmenlerin çoğu çatışma toplumlarından gelen kadınlar. Eylem planımızın hakikaten ulusal bir eylem planı olması ve bu kadınları da göz önünde bulundurması önemli.

Çatışmaları engelleme konusuna gelirsek: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı’nın (AGİT) üyesiyiz, 2012’de başkanlığını yaptık. Desteklediğimiz projeler arasında Kırgızistan’ın Bışkek kentinde bir güvenlik sektörü reformu projesi ve Ukrayna’da gazetecilerin korunmasına dair bir proje vardı. AGİT’in değerli bir özelliği de genelde Doğu Avrupa’da veya Orta Asya’da yer alan saha misyonları. Çatışmaların engellenebilmesi için erken uyarı sistemlerinin varlığı ve çatışma analizi çok önemli. Uluslararası Kriz Grubu gibi ortaklarla çalışarak yüksek nitelikli çatışma

analizleri oluşturuyoruz. Bu analizler yurtdışındaki coğrafi masalarımız ve misyonlarımız tarafından kullanılıyor. Bu araştırmaları yapmak ve erken uyarı sistemleri tesis etmek çok önemli.

Áine Hearn katılımcılara hitap ederken

Arabuluculuk ve Diyalog Kolaylaştırıcılığı: İrlanda, BM'nin barış süreçlerine danışmanlık, finans ve lojistik desteği sunan, bölgesel ve yerel teşkilatların arabuluculuk kapasitesini arttırmaya yönelik çalışan, bunlara ek olarak arabuluculuk bilgisi, siyaset ve rehberliği, çıkarılan dersler ve iyi uygulamalara dair bir bilgi bankası olarak da işleyen Arabuluculuk Destek Birimi'nin destekçisidir. Aynı zamanda, hazırda bekleyen bir Arabuluculuk Uzmanları takımına sahiptir, bu takım her an harekete hazır bulunmaktadır. Hazırda bekleyen bu takımın yakın zamana kadar İrlandalı bir üyesi de vardı Brendan McAllister adında. Kendisi görevden ayrıldığı için şu anda onun yerine geçebilecek kişileri değerlendiriyoruz.

BM’de Arabuluculuk Dostları Grubu’nun üyesiyiz. Bu üyeliğimiz, BM Genel Kurulu’na arabuluculuk konulu yıllık kararlar sunmamızı gerektiriyor.

Desteklediğimiz kuruluşlar arasında DPI’nın yanısıra, şiddeti azaltmak amacıyla siyasi diyalogları kolaylaştıran bağımsız bir örgüt olan Diyalog Danışmanlığı Grubu (DAG) ve 2000’de Nobel Barış Ödüllü Cumhurbaşkanı Martti Ahtisaari tarafından kurulan Finli kar amacı gözetmeyen kuruluş Kriz İdaresi İnisiyatifi var. Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı özellikle barış inşasında cinsiyet konusunda International Alert’le işbirliği halinde.

Çatışma sonrası uzlaşma bir hedeften ziyade süreç. Bitmesi gibi bir durum söz konusu olamaz. Çözülmemiş sorunlar hep olacaktır. Geçiş dönemi adaleti önemli bir konu, tecrübelerinden faydalanılabilecek çeşitli örnekleri var. Bazen aynı anda iki model kullanılıyor. Kuzey İrlanda sürecinin başarılarından biri Dearbhail’in dün gece bahsettiği güvenlik sektörü reformuydu.

İrlanda, Silahlı Kuvvetlerin Demokratik Kontrolü Merkezi’ndeki Uluslararası Güvenlik Sektörü Danışmanlık Ekibi ile birlikte çalışarak uluslararası camiaya güvenliği ve adaleti iyileştirmeye yönelik çabalarında pratik destek sunuyor, bilhassa çatışmadan etkilenen ve kırılgan devletlerde. Bu hedefini bir grup üye devlet ve kuruluşla çalışarak iyi güvenlik ve adalet reformu pratiklerini geliştirerek ve teşvik ederek, aynı zamanda üyelerinin ulusal ve bölgesel güvenlik ve adalet reform süreçlerini destekleme kapasitesini arttırmalarına yardımcı olarak yapıyor.

Uluslararası Kayıp Şahıslar Komitesi’ni fonluyoruz, bu kuruluş Batı Balkanlar ve Suriye’nin de aralarında olduğu yerlerde çalışıyor. Amacı çatışmalar esnasında kaybolmuş kişileri bulmak ve ailelerine kavuşturmak.

Bu, yaşanan ölümlerle yüzleşilmesi gereken çatışma sonrası uzlaşma süreçlerinin önemli bir parçası.

Ders paylaşımı: Eskiden “öğrendiğimiz dersler” tabirini kullanırdık. Fakat dersimizi gerçekten öğrendiğimizin tek göstergesi, aynı olayların tekrar etmemesi olabilir. Hiçbir çatışma diğerine benzemez, çatışmalara verilen karşılıklar da öyle. İrlanda’nın elindeki hazır bir çözümü dünyaya ihraç etmediğinin altını çizmemiz gerek. Değişik süreçlerde nelerin işe yarayıp yaramadığını anlatabiliriz en fazla. İki taraflı konuşmalar da çok ilgimizi çekiyor. Uluslararası ve karşılıklı ortaklarımızın (örneğin ABD) işbirliği ve arabuluculuğu sayesinde Kuzey İrlanda’daki çatışmanın tarafları bir araya gelmeyi, sorunlarını birlikte ele almayı ve 1998’de Hayırlı Cuma Anlaşması’nın imzalanmasıyla sonuçlanan bir barış anlaşmasında mutabık olmayı başardık. Kuzey İrlanda Kadınlar Koalisyonu’nun kurulması, kuzeydeki toplulukların üyeleri arasında bağlamsal olarak daha zengin bir diyalogun tesis edilmesini mümkün kıldı.

DPI Türkiye’deki önemli ve etkili şahıslarla birlikte çalışıyor, Dublin ve Belfast’a bir dizi karşılaştırmalı inceleme gezisi planladı.

Edindiğimiz dersleri başkalarıyla paylaşmak bağlamında Kolombiya’daki süregiden barış sürecine katkılarımız oldu. Kolombiya hükümeti ve FARC Haziran 2016’da bir barış anlaşması imzaladı fakat anlaşılan oydu ki –Kuzey İrlanda barış süreci buna bir örnek olarak gösterildi- uzlaşma süreci uzun sürecekti. AB’nin Kolombiya Büyükelçisi Eamon Gilmore, Departmandan görevliler ve partner kuruluşlar, ders paylaşma yöntemini kullanarak Kolombiya hükümetine silahsızlanma, demobilizasyon ve reentegrasyon alanlarında, aynı zamanda kadınların barış inşasına ve siyasi süreçlere katılımı konusunda danışmanlık ve rehberlik hizmeti sundular. Bunun sonucu olarak siyaset ve süreç geliştirmeye katılım gösteren kadınların sayısı ortalamanın üstüne çıktı.

Kolombiya'daki Entegre Geçişler Enstitüsü'nü (IFIT) fonluyoruz, oradaki kilit partnerlerimizden biri IFIT. Kendileri, kırılgan ve çatışmalardan etkilenmiş ülkelerdeki siyasi geçiş dönemlerinde siyaset üretiminin demokrasi, kalkınma, hukukun üstünlüğü ve güvenlikle bütünleştirilmesi için çalışan ilk sivil toplum kuruluşu.

Kuzey İrlanda barış süreci yavaş bir süreçti. Güvenlik siyasetlerinin çözüm olmadığına, ama güvenlik sektörünün reformunun önemli olduğuna inanıyoruz. Şiddetin siyasi hedefleri gerçekleştirmekte etkili olmadığı görülmüştü.

Anlaşmalardan sonra ortaya çıkacak sorunlar hep olacaktır. Barış üzerine çalışmak kuşaklar boyunca devam edecek bir projedir. Şu anda Sorunlar dönemini hiç hatırlamayan, dolayısıyla da kolayca radikalleşebilecek bir kuşak var. Yapılan çalışmaların kuşaklar arası olması bu nedenle önemli. Sivil toplumun katılımı da çok önemli.

Kuzey İrlanda'ya has olan ne vardı? Toprak sahipliği bir sorun değildi. Adalet sistemi de yok olmamıştı, hukukun üstünlüğü geçerliydi. Sorunlar dönemi olarak biliniyordu, normal bir savaş değildi. İki taraf da ABD'yi ve AB'yi tarafsız olarak görüyordu.

Kırılgan devletler: Kalkınma politikamız “Tek Dünya, Tek Gelecek”e göre kırılgan devletler ve durumlar bizim için öncelikli. Geçmiş yıllarda da kırılgan devletlere ve savunmasız nüfuslarına yönelik iyi işlerimiz oldu, fakat resmi bir pozisyonumuz yoktu.

OECD-DAC'ın (Kalkınma Yardım Komitesi) tanımını kullanıyoruz:

“Kırılgan devletlerde, devlet yapısı yoksulluğun azaltılması, kalkınma ve nüfusun güvenliği ile insan haklarının korunması için gereken siyasi irade ve/veya kapasiteden yoksundur.” OECD Kalkınma Yardım Komitesi

Liberya, Sierra Leone ve Filistin’de programlarımız var. İrlanda, insani angajmanları sayesinde bu yerlerin çoğunda bir iz bıraktı. OECD’nin kırılgan devletlere yardım etmek konusunda bazı kuralları var, bu kurallara uyuyoruz: 1. Zarar vermemek ve 2. Etki yaratacak kadar uzun süre kalmak. AB ve BM ile askeri ve sivil kriz yönetimi ve barışı koruma operasyonlarımız oldu.

All states are susceptible to situations of fragility. “Kırılgan devlet” tabiri kimi zaman suçlayıcı ya da küçümseyici olarak algılandığı için kullanılması kimi zaman sorun olabiliyor. Devletler bu şekilde tanımlanmaktan hoşlanmıyorlar ve savunmaya geçiyorlar. “Kırılganlık” ya da “kırılganlık durumları” gibi daha geniş tabirler, her ülkenin kendine has tecrübelerini (çabuk düzelmeye başlamış ülkelere kronik geri kalmışlık ve/veya çatışmanın hüküm sürdüğü ülkelere) ve kırılganlığın sadece devletlerin doğası ve sınırları tarafından belirlenmediğini daha iyi ifade ediyor. Kırılganlığı ölçerken ve çözmeye çalışırken, devletten (ve bölgesel faktörlerden) öteye, toplumun durumuna bakmak gerekiyor.

Kırılgan devletlere dair başka bir husus, bu durumlara angaje olmanın riskli olduğu gerçeği. Hükümetler pek risk almak istemez. Fakat bu devletlerle çalışırken daha çok risk almanız ve uzun vadeli çalışmayı kabul etmeniz gerekir.

Böyle devletlerle nasıl çalışılacağını tanımlayan, üzerinde mutabık kalınmış barış ve devlet inşası prensiplerine dayanan bir anlaşma vardı. BM operasyonlarına da katılıyoruz daha önce dediğim gibi; programımızda kalkınmaya destek olan acil müdahale birimleri var.

Akademik çalışmalara çok değer veriyoruz. Araştırmacılarla birlikte çalışarak çatışmaya ve kırılgan devletlere bakış açımızı geliştirmenin yollarını arıyoruz sürekli. Bakanlığa doktora yapmış kişileri getiriyoruz,

bu alanlardaki doktora burs veriyoruz. Yakın zamanda yapılan çalışmalar Kolombiya’da SDR sürecini ve toplumsal cinsiyeti (Chiara Mizzone, 2016/2017) ve çatışma çözümü ve öngörülerinin niceliksel analizini (Andrea Silvi, 2017/2018) ele alıyor. Think tank türü düşünce kuruluşlarını fonluyoruz, siyaset destek birimimiz var. Akademiklerin önemli bir görevi olduğunu düşünüyoruz. Andrew Grene adına bir bursumuz var, 13 öğrenciye verildi. Andrew Haiti’de çalışırken maalesef depremde hayatını kaybetti. 2008’den bu yana dokuz doktora ve yüksek lisans öğrencisini destekledik.

Kadınları, barış ve güvenliği gözetlerken akademiden ve bağımsız uzmanları da kullanıyoruz ve Bakanlığımız aralarında İngiltere – İrlanda Çalışmaları Enstitüsü (UCD) ile Edward M. Kennedy Çatışma Önleme Enstitüsü’nün (Maynooth Üniversitesi) ve Geçiş Dönemi Adaleti Enstitüsü’nün (Ulster Üniversitesi) de olduğu çeşitli üniversiteler ve araştırma kurumlarıyla yakın temasını sürdürüyor.

Karşılaştığımız zorluklardan biri çatışma çözümünün başlangıçta yüksek öncelikli ve bütçeli bir birimken sonradan geri plana itilmesi idi. Şu anda tekrar bağımsız bir birim haline geldik ve umuyoruz ki bütçemiz de artacak.

Katılımcı sorusu: Erken uyarı sistemlerini biraz açıklayabilir misiniz?

Aine Hearn: Yakından tecrübe ettiğim bir erken uyarı sistemi Belun olarak biliniyordu; gönüllüler Timor-Leste’deki topluluklara giderek insanlarla çalışıyorlardı. Hane geliri, toprak sahipliği ve benzeri toplumsal konuları ele alarak çatışmanın arkasındaki sebepleri anlamaya çalışıyorlardı, sonra hükümetleri ve BM’i bu konuda bilgilendiriyorlardı. Çatışma sonrası durumlarda da önemli bir rolü var, çünkü altta yatan sorunlar çözülmediği sürece çatışma tekrar başlayabilir. Her an tetikte

olmak, sivil toplumla birlikte çalışmak ve bu tür erken uyarı işaretlerini fark edebilmek gerekli.

BM artık çatışma çözümünden çok çatışmaların engellenmesine odaklanıyor. Çatışma sonrasında ise insanların göz ardı edilmemesini, hükümetlerin ve bağışçıların önemli bölgelere gereken kaynakları yönlendirmesini sağlamak çok önemli. Örneğin Malawi düşük nüfuslu bir ülke olmasına rağmen nüfusu çok arttı, % 51'i 16 yaştan altında. Dünyadaki en yoksul ülkelerden biri. Eğer hükümet ekonomik sorunlara eğilmezse, bu barışçıl ülkenin gelecekte bir gün çatışmalar çıkabilir. Çatışmanın altında yatan faktörleri tespit etmek ve daha ortaya çıkmadan bunları yok etmek gerekiyor.

Katılımcı sorusu: Sivil toplumun İrlanda'daki Ulusal Eylem Planı'na nasıl katkıda bulunduğundan biraz daha bahseder misiniz?

Áine Hearn: Ulusal Eylem Planları'nı tasarlarken yaşadığımız zorluk, uygulamaları takip edebilmektir. Ortaya makul hedefler koyabilmek lazım, bu da doğru göstergeleri tespit edebilmeyi gerektiriyor. İkinci Eylem Planı için iyi bir denetmen ekibiyle çalıştık, hükümetteki bakanlarla da işbirliği halindeydik. Ulusal Eylem Planı'nı belirleyebilmek için tüm aktörleri bir araya getirmek, önemli göstergeleri kararlaştırmak ve takip süreci olmasını sağlamak gerekiyor. Umuyoruz ki 3. Eylem Planı için daha fazla kaynağımız olacak. İlk plandan çok şey öğrendik. İkinci Ulusal Eylem Planı'nda bazı iyileştirmeler yaptık. Yarınki tartışmanın⁸ odak noktalarından biri Ulusal Eylem Planları'nı nasıl daha etkili gözetleyip nelerin işe yaradığını tespit edebileceğimiz olacak.

8 27 Ekim 2017'de Güvenlik Konseyi'nde gerçekleşecek olan Kadınlar, Barış ve Güvenlik Açık Tartışması.

Áine Hearn (Sağdan ikinci) katılımcıların sorularına cevap verirken

Katılımcı sorusu: DPI sayesinde buraya çok geldim. Geçen sene buradaydık, Kuzey İrlanda'ya da gittik. Arada görece az bir mesafe olmasına rağmen çok büyük bir fark gözlemledik. Orange Yürüyüşü günüydü ve şehir ölü görünüyordu. Dışarda kutlayanların yanısıra kendilerini eve kapamış olanlar da vardı. Sokaklar çöp içindeydi, insanlar, her şey çok farklı görünüyordu buraya kıyasla. Türkiye'yle kıyaslarsak burası küçük bir ülke. Bu fark yüzünden Belfast için endişeleniyorum. DPI sayesinde çok şey öğrendim. Brexit'e dair insanlar genelde, "ne olacağını bilmiyoruz" diyorlar. Ama endişeli olduğunuz ortada. Çatışmayı durdurmanın bir süreç olduğu konusunda haklısınız. Bazı konularda ilerlemeden ziyade gerileme tecrübe edildiğini düşünüyorum. Ülkemde de ciddi sorunlarla boğuşuyoruz. Birbirimizle konuşamıyoruz, taraflar arasında diyalog yok. Bizim gibi barış isteyenler bir araya gelip konuşuyor sadece. Tabii bir yandan da belirtmem lazım, hepimiz aynı görüşlere sahip değiliz.

Sorunlar döneminde ve çatışma sonrası dönemde, barışa yönelik diyalogu teşvik etmek istediğiniz için hain diye damgalandığınız oldu mu hiç? Bu gibi suçlamalara nasıl karşılık verdiniz?

Áine Hearn: Bu soru benden ziyade ilerleyen saatlerde konuşacak olan Bronagh'a sorulmalı. Kadınlar Koalisyonu'nun oynadığı rol çok ilginç. Bazen masadaki görevleri, tarafların kafalarını tokuşturmak oluyordu bile diyebiliriz. Bronagh bunlardan bahsedecek.

İnsanların diğer tarafla diyalog kurdukları için hain olarak yaftalandığından söz ettiniz. Bu tüm çatışmalarda tecrübe edilen bir durum. Gizli diyalog kurabilmek önemli.

Brexit kimsenin bahsetmek istemediği ama apaçık ortada olan bir sorun. Kimse olacağını beklemiyordu ama işte oldu. Sınırımız görünmez sınır olarak tanımlanabilir. Brexit'in getirdiği önemli sorunlar arasında Birleşik Krallık'la ortak seyahat anlaşmamız var, bu anlaşmayı sürdürmemiz gerekiyor. İkinci olarak en büyük ticaret ortaklarımızdan biri olan AB ile ticaretimiz söz konusu. Üçüncü olarak ise Hayırlı Cuma Anlaşması meselesi var. Anlaşma iki egemen devlet tarafından imzalandı ve ne olursa olsun korunması gerekli. AB bizim kaygılarımızı ciddiye alıyor. Mesela bir kaygımız, eşitliğe dair kimi yönergelerimizin sadece AB sayesinde yürürlükte olması. Bunları kaybetmek geriye adım atmak olacak. Avrupa'daki konumumuz da muamma: Birleşik Krallık Avrupa'da önemli bir müttefikimizdi. Birleşik Krallık AB'den çıktığında diğer ortaklarımızı ve müttefiklerimizi harekete geçirmemiz gerekecek. Biz küçük bir ada devletiyiz ve müttefiklere ihtiyacımız var. İşlerin nereye varacağını öngörmek zor.

Kerim Yıldız: Hayırlı Cuma Anlaşması uluslararası bir anlaşma. Mevzubahis "ayrılığın" anlaşmaya riayet etmeyeceğine dair endişeler var.

Katılımcı sorusu: DPI'a teşekkürler. Bu İrlanda'ya ikinci gelişim. Öğrendiğimiz her şeyi Türkiye'de uygulamaya koyabilir miyiz süzgecinden geçiriyoruz. Sorun bunu nasıl yapacağımız. Türkiye kötü bir süreçten geçiyor şu anda. Bir taraftan baskı siyasetiyle başa çıkmaya çalışırken diğer taraftan çatışma sorunlarıyla uğraşıyoruz. Kürt sorunu sadece Türkiye'de değil Irak ve Suriye'de de yaşanıyor. Sizce tarafları masaya oturtmak amacıyla diyalog kanalları nasıl açılabilir?

Áine Hearn: Tarafları masaya oturtabilmek için bölgesel veya uluslararası bir aktöre ihtiyacınız var.

Katılımcı yorumu: Sorun şu ki bizde hiç tarafsız aktör yok.

Katılımcı sorusu: Donmuş kimlikler tarafından tanımlanan çatışmalar nasıl işliyor sizce? Örneğin Türkiye'de güçlü bir taban kadın hareketi var. Siz İrlanda'da taban hareketlerini nasıl geliştirdiniz, örneğin Kadınlar Koalisyonu'nu?

Áine Hearn: Tabanla iletişim halinde değilseniz arabuluculuk yapamazsınız. Şu anda Kuzey İrlanda'da meclis yok. Sorun çıkaran konulardan biri anadil problemi. Sorunun temelinde, tabandakilerin onayı olmadan yüksek mevkilerdeki insanların bir şey yapamayacağı gerçeği var. Kuzey İrlanda Brexit'e dair bir dizi sivil forum gerçekleştirerek insanlara nasıl etkilendiklerini anlatmalarını söylüyor. Günümüzde Türkiye'de bunu toplum içinde yapamazsınız. Şunu sormanız gerek: yerinde yapmak mı daha iyi, başka bir yerde mi?

Katılımcı sorusu: Brexit neden Hayırlı Cuma Anlaşması'yla çelişiyor? Somut zorluklar neler? Sizce Brexit çatışmanın yeniden ortaya çıkacağını gösteren bir erken uyarı işareti mi?

Áine Hearn: AB, Interreg⁹ gibi programlar aracılığıyla barış inşasına çok büyük katkılarda bulundu. Biz ayrıldığımızda Birleşik Krallık bu programları fonlamaya devam edecek mi? Cevap muhtemelen hayır. Eşitliğe dair AB yönergelerini, kadınları ve çocukları ilgilendiren sağlık ve çocuk bakımı gibi konuları, LGBT meselelerini düşündüğümüzde, Birleşik Krallık ayrıldığı zaman (veya ayrılırsa) Kuzey İrlanda'nın da ayrılması gerekecek. Bu meselelerin bir kısmının sulandırıldığına veya küçümsendiğine dair genel bir his var bu aralar. Eğer AB pasaportuna sahipseniz Avrupa Sağlık Sigortası Kartı sahibi olabilirsiniz. Yüzeyin hemen altında bu gibi sorunlar var ve bu sorunların ciddiyle ele alınması gerekiyor.

Kerim Yıldız: Süreci bütün olarak değerlendirdiğimizde, tüm farklı aktörleri göz önünde bulundurmamız gerekiyor. Olaylara bu çerçevede doğrultusunda yaklaşmak gün boyunca önemli olacak.

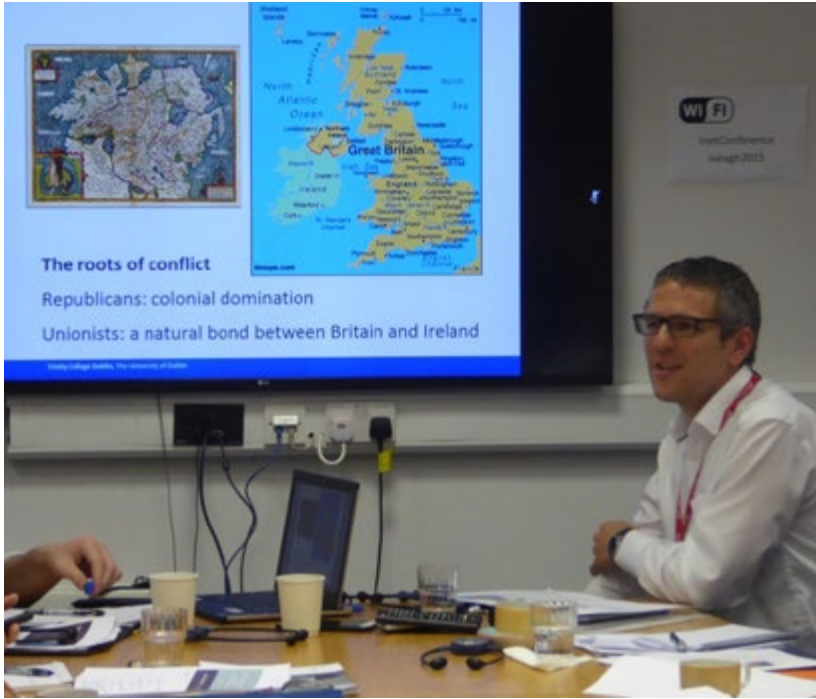
Oturum sonu

9 Interreg Avrupa, Avrupa'daki yerel ve bölgesel yetkililerin kamu politikalarına dair fikirlerini ve tecrübelerini paylaşmaları için imkanlar sunar. Bkz: <https://www.interregeurope.eu/about-us/what-is-interreg-europe/>

İkinci Oturum

Kuzey İrlanda'daki çatışma ve barış sürecine genel bakış

Dr David Mitchell, Öğretim Üyesi, Çatışma Çözümü ve Uzlaşma Bölümü, Trinity College Dublin at Belfast

Konuşmacı, Dr David Mitchell

Günaydın. Aranızda beni daha önce dinlemiş olan bazı tanıdık yüzler görüyorum. Trinity College, Dublin için Belfast'ta çalışıyorum. İşim öğrencilere Kuzey İrlanda barış sürecini öğretmek. Uzaklardan gelen

insanların bakış açısından bu sürece yaklaşmak bana değişik bir perspektif sağlıyor. Öncelikle size çatışmanın bir özetini vereceğim – başlangıcı, Sorunlar dönemi, süreç ve hala uğraştığımız bazı zorluklar.

Çatışma neye dairdi? Kuzey İrlanda'nın hangi ülkeye katılacağına dairdi – İrlanda veya Birleşik Krallık. Bir tarafta çoğunluğu Protestan olan Birlikçiler var, diğer tarafta ise İrlanda Milliyetçileri/Cumhuriyetçiler. Çatışma artık şiddet içermeyen bir şekilde devam ediyor.

Cumhuriyetçiler İngiltere'nin sömürgeciliğini, özellikle de sömürgeci plantasyon siyasetini¹⁰ çatışmadan sorumlu tutuyor. Birlikçiler ise İrlanda ve Britanya arasında doğal bir bağ olduğunu düşünüyorlar. Britanya'nın dahiliyetinin hem İrlanda, hem Britanya için iyi olduğuna inanıyorlar. Günümüzdeki ayrımın kökeni de plantasyonlara dayanıyor. Dışarıdan gelen yerleşimciler Protestandı, buradaki “yerliler” ise Katolik. Dini farklar, iki topluluğun birbirinden ayrı kalmasını sağladı.

19. yüzyılın sonlarında Britanya hükümeti Kuzey İrlanda'ya kısıtlı bir bağımsızlık verecek gibi duruyordu. Bu durum Protestanları endişelendirdi; çıkarlarına, yani siyasi haklarına, ekonomik avantajlarına vb. zarar geleceğini düşündüler. 20. yüzyılın başlarında örgütlenen, silah stoklayan ve çatışmaya hazırlanan iki ayrı hareket vardı. Bu duruma son vermek amacıyla Britanya Kuzey İrlanda'yı ayırdı, ve adanın güneyine sınırlı özerklik tanıdı. Günümüzde bu bölünme hala tartışılıyor.

Sorunun bir boyutu nüfus dağılımıyla ilgiliydi. Kuzeydeki nüfusun üçte biri yeni Kuzey İrlanda'yı benimsememişti. Protestanlar bu azınlığa güvenmiyor, onları hain olarak görüyorlardı. Katolikler kamu hizmetlerinde, polis kuvvetinde ve diğer önemli kurumlarda çok az temsil ediliyordu.

10 Toprağa İngiliz kraliyeti tarafından el konulması ve el konulan toprağın Britanya adasından gelen yerleşimciler tarafından sömürgeleştirilmesi.

Sorunlar döneminin çeşitli aşamaları oldu, üçgen bir yapı söz konusuydu. Ayrılıkçı bir grup olan İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) vardı. IRA İngiliz kuvvetlerinin yanısıra bazen sivillere de saldırıyordu. Amaçları İrlanda meselesinin medyada ve İngiliz halkının zihninde yer edinmesiydi. Bir tarafta İrlanda'nın Britanya'nın bir parçası olarak kalmasını isteyen Birlikçiler vardı ve bir yandan da Birleşik Krallık'ın dahiliyeti söz konusuydu.

Sorunlar döneminde 3.635 kişi öldü, toplamda 500.000 mağdur vardı (ölü, yaralı veya travmatize olanlar). Dünyadaki diğer çatışmalarla kıyaslayınca bu sayılar çok yüksek değilmiş gibi gelebilir. Fakat nüfusa oranladığımızda bunların çok yüksek sayılar olduğunu görüyoruz. Çatışmanın üzücü bir etkisi, çatışmanın başlamasına sebep olan güvensizliğin daha da artması oldu.

Şiddet nihayet bir son buldu. 1990'larda, 1998'deki Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan bir barış süreci ortaya çıktı. İki taraf da sorunun siyasi bir biçimde çözülmesini istiyordu. Zartman'a göre, barışın doğabilmesi için "çatışma olgunluğu" veya bir tür askeri açmazın olması gerekmektedir (Zartman, 1985). Lederach'ın "barışın işlenmesi" teorisi ise (Lederach, 2008) değişen bakış açılarına ve yeni düşünce yöntemlerini benimsemeye dairdi, bu teori AB bağlamında Britanya-İrlanda arasında oluşan işbirliğine daha uygundu.

İnsanlar, kendi yaşadıklarını çocuklarının da yaşamasını istemediklerine kanaat getirdiler. Bunun sonucu olarak da Hayırlı Cuma Anlaşması imzalandı. Anlaşmayı özetlemek gerekirse, Kuzey İrlanda, halk istediği sürece Birleşik Krallık'ın bir parçası olacaktı. Bu, Birlikçiler için bir "zafer"di. Bunun karşılığında ise hükümet reformu yapılacaktı ve hükümet daha eşitlikçi, her kesimi temsil eden bir yapıya bürünecekti. Çatışmalar esnasında taraflı davrandığı gözlemlenen polis kuvvetinde

de reform yapılacaktı. Paramiliter tutuklular salındı, anlaşma iki tarafın siyasi hedeflerini birbirlerine denk olarak tanıyordu. Ortak bir Kuzey-Güney bakanlık konseyi geliştirildi.

1998'dan bu yana uygulamaya dair pek çok problem yaşandı:

1. Paramiliter silahların ortadan kalkması ilk ve en büyük sorunu teşkil ediyordu. Bu sebeple iktidar paylaşımı gecikti, zira Birlikçiler, IRA silahlarını teslim etmeden IRA ile iktidarı paylaşmayacaklarını söylüyorlardı. Silahlar büyük, sembolik bir önem taşımaya başladı; Birlikçilerin gözünde güvenin sembolü haline geldi. Sorun 2005'de IRA'nın silahlarını teslim etmesiyle çözüldü.
2. Bozucularla başa çıkmak: "Bozucular" sorunu, Sinn Féin ve IRA'dan kopan ayrılıkçı Cumhuriyetçilerden kaynaklanıyordu. Polise, hapisane yetkililerine ve askerlere saldırıyorlardı. Ayrılıkçı Cumhuriyetçiler tarafından öldürülen son kişi 2016'da bir hapisane yetkilisi oldu. Bu gruplar toplumdan çok az destek görseler de eylemleri, polisin hareket etme şeklini etkiliyordu.
3. İktidar paylaşımının getirdiği zorluklar: Ocaktan bu yana iktidar paylaşımı yapan bir hükümet kurulmadı. Kimi zaman bu bir mücadeleye dönüşüyor. Anlaşma gereği hükümette iki tarafın da bulunması gerekli. Çoğu insana göre iktidar paylaşımı olduğunda hükümet çok etkin çalışmıyor. Eğer en büyük iki siyasi parti anlaşmıyorsa bu modelin nasıl sürdürülebileceği bir muamma.
4. Kültürel ifadeleri yönetmek: İrlandaca, Cumhuriyetçiler için sembolik olarak çok önemli. İrlandacanın daha çok koruma altına alınmasını istiyorlar. Birlikçiler ise bunu Cumhuriyetçilerin

siyasi bir hamlesi olarak görüyor ve istemiyorlar. Şu an yaşanan açmaz da bununla ilgili. Bayraklara¹¹ dair bir sürü tartışma da yaşandı yakın zamanda. Hayırlı Cuma Anlaşması'nda bu konuya değinilmemişti.

5. Sosyal ayrışmayı ele almak: Bazılarınız Belfast'taki barış duvarlarını gördü. 1960'ların sonunda inşa edilen barış duvarları bir sorun ve hükümet bu duvarları yıkmaya çalışıyor, fakat bunun için orada yaşayan toplulukların onayı gerekli; topluluklardaki insanların çoğuna göre ise bu duvarlar onları saldırılardan koruyor. Topluluklar çoğunlukla duvarların kalmasını istiyor. Bu duvarlar konutlarda ve eğitim sisteminde görülen diğer bölünmüşlükleri de temsil ediyor. Bu sorunları çözmek zor. İnsanları farklı yerlerde yaşamaya zorlayamayız. Öte yandan, iktidar paylaşımı yapan hükümetin bu meseleyi yeterince ele almadığı için çok eleştirildiğini de belirtmek lazım.

Katılımcı sorusu: Yani bu duvarların hala gerekli olduğunu düşünenler mi var?

David Mitchell: Evet, bu duvarlar çok yerleşik hale geldi. Bazen insanlar duvarların öteki tarafına bir şeyler atıyorlar ve bu olduğunda diğerleri tehdit altında hissediyorlar, duvarlar olmasaydı tehlikede olacakları fikrine daha da sarılıyorlar.

6. Paramiliterler: artık birbirlerine saldırmazlar da paramiliterler hala var ve kendi bölgelerini kontrol ediyorlar, biraz mafya gibiler.

11 Siyasi bağlılıklarına göre, insanlar farklı bayrakları ve sembollerini benimsiyorlar; bunların bazılarının Kuzey İrlanda'da resmi statüsü var, veya geçmişte vardı. Bunların arasında Birlikçi bayrağı, Ulster sancağı ve İrlanda bayrağı var.

7. Sınıf, cinsiyet ve ırk gibi diğer ayrımlar: barış süreci sayesinde çatışma azaldı ama insanlar artık sınıf ve yoksulluk gibi başka sorunların daha çok farkına vardılar, barış sürecinin bu sorunlara pek bir yardımı dokunmadı. Cinsiyet açısından baktığımızda Kuzey İrlanda'nın hala epey ataerkil bir ülke olduğunu görüyoruz, özellikle de Avrupa'yla kıyaslayınca. Irkçı saldırılar da bir sorun haline geldi. "Öteki"ye karşı duyulan korku bir nebze başka insanlara yöneltildi, yani dünyanın başka yerlerinden buraya gelen göçmenlere. Bu sorunlar bir sürü ülkede tecrübe ediliyor, özellikle de konut edinmenin sorunlu olduğu ve insanların dışarıdan gelenlere hınç duyduğu yerlerde.
8. Geçmişle yüzleşmek: Olan biten her şeyi ne yapacağız? Suçluların cezalandırılması için uğraşmalı mıyız hala, hakikat komisyonları mı kurulmalı, yoksa her şeyi unutup önümüze mi bakmalıyız?

Bu resmin gösterdiği gibi, bazı insanlar geçmişle yüzleşilmesini

isterken diğerleri geçmişin unutulmasından yana. Yakın bir zamanda öğrencilerimle Batı Belfast'a gittik. Yanımızda kahvesini içen biri, çok bilinen bir bombalı saldırı için hapse girmiş bir adamdı. Öğrencilerin bir kısmı varlığından çok rahatsız oldu, bu öğrencilerin arasında bir akrabasını bu saldırıda kaybetmiş biri de vardı. Yaraların ne kadar açık olduğunu gösteriyor böyle şeyler. Kimle karşılaşacağınızı, neleri hatırlayacağınızı kestiremiyorsunuz.

9. Gelecekle başa çıkmak: Brexit'in nasıl etkileri olacak? Geleceğe dair duyulan belirsizlik, tarafların birbirlerine güvenmesini engelliyor. Belirsizlik güveni baltaladığı için taraflar birbirlerine şüpheyi yaklaşıyor. Çatışmalardaki zıt uçlar hep birbirlerine dair anlatılan korkunç hikayelere inanagelmıştır zaten.

Bu sorunlardan bazıları çözüldü ama bir kısmının hala çözülmediği ortada.

Áine Hearn: Teşekkürler David. Tarafları bir araya getirmek için yapılan girişimlerin bahsi açılmışken, yakın zamanda Malawi'den döndüm ve orada da iki tarafın üyelerinin bir araya gelip projeler yapabilmesi için bir girişim başlatılmıştı.

Katılımcı sorusu: Bu duvar meselesinin çözülmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu duvarlara barış duvarı denmesi ironik değil mi?

David Mitchell: Barış duvarlarındaki kimi kapılar gece kilitleniyor, bu da orada yaşayan insanları doğrudan etkileyen bir faktör. Örneğin kimi hizmetlerin ayrı ayrı verilmesi gerekiyor. Bu hem masraflı, hem de iki topluluktan insanların bir araya gelmesini engelliyor. Öte yandan bir sürü insan bu durumdan memnun. Zaman içinde karşı tarafa yönelik epey korku birikti ve günümüzde hala devam ediyor. Çatışmadan henüz

çok uzaklaşmadık. Duvarlar korkunç görünüyor, evet ve insanların hayatlarını etkiliyor.

Katılımcı sorusu: İrlanda diline dair herhangi bir istatistik var mı elinizde?

David Mitchell: Günden güne konuşanı çok az olan bir dil. Fakat bir dizi İrlandaca eğitim veren okul var. Elimde istatistik yok, ama düzenli olarak İrlandaca konuşanların sayısı 1000'lerle ölçülüyordur. Pratik açıdan pek önemi yok, ama sembolik olarak var. Birlikçiler arasında dili yeniden keşfetmek için ufak bir hareket var, aynı zamanda kimliklerinin bu yönünü keşfetmeyi amaçlayan bazı projeler söz konusu.

Katılımcı sorusu: Ekonomik kalkınma bakımından anlaşma sonrası neler yaşandı? Örneğin Katoliklerin kişi başına düşen geliri arttı mı?

David Mitchell: İki tarafta da sosyoekonomik problemleri aşağı yukarı aynı kalmış yoksul insanlar var. Sınıfsal farklardan ziyade kimlik meselesi yüzünden ayrı düşmüşlerdi. Tarihi olarak Katoliklerin daha dezavantajlı olduğunu görüyoruz. Fakat işçi sınıfı Birlikçiler, anlaşmanın kendilerine zarar verdiği izlenimine sahipler. Bir yandan da küreselleşme, gemi inşası gibi eski mesleklere zarar veriyor. Belfast geçmişe göre daha kozmopolit duruyor günümüzde, ama bu kozmopolit hayatta kendine yer bulamayan yoksul bir işçi sınıfı bölgesi de var merkezinde.

Katılımcı sorusu: Ekonomik sorunlar kimliğe dair problemlerden daha önemli görünüyor. Kimliğe dair taleplerin ekonomik taleplere kıyasla daha çok karşılandığını söyleyebilir miyiz?

David Mitchell: Kimlik temelli taleplerin daha yaygın olduğunu söyleyebilirim. Tarihsel olarak sınıf temelli hareketlerin hiçbir zaman çok destek almadığını görüyoruz. İki topluluğun ekonomik sorunlar

üzerinden bir araya gelmemiş olması belki de üzücü. Taraflar kimlik meselelerine odaklanıyor çünkü bu hareket tabanlarını konsolide etmelerine yardımcı oluyor, insanları bölüyor.

Katılımcı sorusu: Eğer insanlar onlardan hoşnutsa barış duvarlarının olumlu bir rolü olduğunu söyleyebilir miyiz? Kuşaklar arası farklara gelirsek, bazen gençlerin tavırları daha olumsuz olabiliyor. Bütünleşik eğitim için talep var mı hiç?

David Mitchell: Duvarların olumlu etkisi insanlara kendilerini güvende hissettirmek ve toplulukları bir arada tutmak oldu, ama hedefin duvarlara duyulan bu ihtiyacı aşmak olduğu bariz. İnsanların duvarlardan memnun olması, duvarların olumlu bir rol oynadığı anlamına gelmiyor.

Genç insanların tavırları genelde yetişkinlerin tavırlarıyla aynı olma eğiliminde, dolayısıyla gençlerin bizi kurtaracağı kesin değil. Eğitime dair sorun kısmen şu: bölgelerin bizzat kendileri ayrıışmışken okulları bütünleştirmek çok zor. Bir bölgede çok az Katolik yaşıyorsa genelde o bölgede okula giden Katoliklerin sayısı da çok az oluyor. Bütünleşik eğitim için biraz talep var, ama direniş de var, çünkü insanlar tercih edebilmeyi istiyorlar. İnsanlar bu tür açmazları sürdüren partilere oy vermeye devam ediyorlar.

Katılımcı sorusu: 3000 insan hayatını kaybetti dediniz, adalet süreci şüphesiz çok önemli. Dünyanın dört bir yanına bombalar düşerken adalet yerini bulmuyor bir türlü. Adaletin yerini bulmasının gerektiğini, öteki türlü insanların birbirlerine güvenmeyeceğini düşünüyorum. Bunun ele alınması gereken en önemli sorunlardan biri olduğuna inanıyorum. Hakikat ve yüzleşme süreci nasıl ilerliyor?

David Mitchell: İyi bir soru sordunuz. Geçmişte suç işlemiş kimi insanlar günümüzde hükümette. Bu insanları tutuklamak siyaseten

istikrarsızlık yaratabilir. Sorunlar döneminde işlediğiniz suçlar için hala yargılanabilirsiniz, ama eğer suç 1998'den öne işlendiyse en fazla iki yıl ceza alırsınız. Dolayısıyla bir nevi genel af oldu denilebilir. Zaman ilerlerken kanıtlar toplanmadığı veya kaybolduğu için bu suçların çözülme ihtimali gitgide azalıyor. Bazı insanlar “bu suçları çözmeye çalışmak neye yarar ki?” diye soruyor. Diğerlerine göre ise gelecekteki ilerlemenin temelinde geçmişteki suçların soruşturulması var.

Mağdurların hepsi adaletin mahkemelerde sağlanmasını istemiyor, ama bir tür açıklamaya ve konunun böylece kapanmasına ihtiyaç duyuyorlar. Dolayısıyla bu tartışmalı mesele hala kafaları meşgul ediyor. Davaları takip etmekle sorumlu olan Yüksek Mahkeme Kraliyet Başkanı hükümetten bir milyon sterlin istedi bu davaların temizlenebilmesi için, ama bu para verilmedi.

Oturum sonu

Üçüncü Oturum

Zor zamanlarda çatışma çözümü için sivil toplumun hükümetle birlikte çalışması

Pat Hynes, Glencree Barış ve Uzlaşma Merkezi

Konuşmacı, Pat Hynes

Özgeçmişimden biraz bahsetmek gerekirse, siyasette bakanlar için çalışarak kariyerime başladım. Ekonomik kalkınma üzerine çalışırken Kuzey İrlanda'ya gitmeme karar verildi, o sırada ateşkese dair konuşmalar artmaya başlamıştı. Günümüzde geçmişteki şiddetin günümüze bıraktıkları üzerine çalışıyorum.

1990'ların başında öğrendiğimiz şeylerden biri, sorunun kökeninde bozulmuş ilişkilerin olduğuydu. Glencree Uzlaşma Merkezi'ndeki amacımız, siyaseti bir yana bırakarak yoğun diyalog aracılığıyla hasar almış ilişkileri onarmaktı. Birleşik Krallık siyasetçileri, Güney İrlanda ve Kuzey İrlanda'dan (aralarında paramiliterlerin de olduğu) kişiler arasında yoğun diyalogların gerçekleşmesini sağladık. Sürecin üç muhatabı vardı, dolayısıyla üçgen bir yapıdan bahsetmek mümkündü. Tartışmalar yüksek gizlilikle yürütülüyordu.

İnsanların arasında hasbelkader bağlar ve ilişkiler oluşmaya başladı. İlişkiler gelişince –anlaşma olmasa da- birbirlerini anlamaları ve empati kurmaları peşisıra geldi. 1992, 93 ve 94'te şiddet çok artmıştı, yaşananlar korkunçtu. Perde arkasında şiddeti sonlandıracak koşulları inşa ediyorduk, fakat her yerde bombalı saldırılar vardı. Cumhuriyetçi harekette neler olduğuna dair yargılarda bulunuyordunuz sürekli. O sırada gördüğümüz, IRA'nın çifte (siyasi/askeri) stratejisinin bitişiydi. O dönemden sonra, eski paramiliterleri siyasi anaakıma döndürmek için çok güç konuşmaların yapılması gerekiyordu. Eski paramiliterler bir odaya girince siyasetçiler oradan çıkıyordu. Anaakım siyaset, terörist olarak görülen insanlar tarafından “kirletilmek” istemez. 1994-95'de, gruplar arasında iki taraflı olarak ilerleme kaydetmeye başlamıştık. Ateşkes bozulduğunda, aktif olarak şiddet eylemlerine dönmüş kişiler arasındaki diyalogu sürdürmeye çalışmamız gerekmişti.

Diyalogu sürdürmeyi başardık ve bu süreç boyunca İrlanda Cumhuriyeti'nden ve Birleşik Krallık'tan temsilcilerin IRA'yla diyalog kurmasını hep teşvik ettik. Kullanılan dilden ve birbirimizle nasıl konuşacağımızdan çok bahsettik: taraflar arasındaki diyaloglar esnasında nasıl işaretlerin verildiğini anlamak istiyorduk. İnsanların söylenenleri çok farklı biçimlerde yorumladığını keşfettik bu esnada.

Askeri bir çözüm yolu yoktu. Zira mesele karşılıklı ilişkilere dair bir problemdi. Birlikçilerin, kendilerini bombalayan kişilerle iktidarı paylaşmasının çok zor olacağını anladık. Cumhuriyetçilerin vermesi gereken tavizler olacaktı. Sinn Féin iki İrlanda çözümünü kabul etti. Meşruiyet kazanması için anlaşma 1998'de İrlanda'nın tümünde referanduma sunuldu. Böylece anlaşmanın demokratik meşruiyeti olacaktı. Anlaşmalar imzalandıklarında değil uygulanmaya koyulduklarında yapırlılar aslında. Silahlara dair büyük sorunlar vardı, bu sorunlar taraflar arasındaki güven eksikliğini sembolize ediyordu aslında. 1998'den itibaren John Hume ve Seamus Mallon, Birlikçilerin veya Cumhuriyetçilerin ortadan kaybolmayacağını kabullenmeye başladılar¹². Askeri bir çözüm olmayacaktı. Yaşanan, bir ilişki sorunuydu.

Perde arkasında prensiplere dair tartışmalar yapılıyordu. Silahlar yüzünden anlaşma imzalanır imzalanmaz uygulama aşamasına geçemedik. Silahlar Birlikçi korkularını temsil ediyordu. 100 yıl geçmişe gittiğinizde bile silahların hiç teslim edilmediğini görüyordunuz. Kişisel bir anekdot aktarmak istiyorum: büyükannem ve büyükbabam bağımsızlık savaşında savaşmışlardı (1919-21) ve büyükannemin altıpatlar tabancası silahların teslim edildiği güne kadar başucunda asılı kaldı. DUP'a (Demokratik Birlik Partisi), Ian Paisley'e ve Sinn Féin'den Martin McGuinness'e karşı adil olmak gerekirse anlaşmayı iyi uyguladılar.

Silahlar artık sorun değil, bu konu geçmişte kaldı. Günümüzdeki mesele, geçmişe dair zehirleyici anlatılar oluşturup bunları bir sonraki kuşağa aktarmayacak bir hassasiyetle konuşma yolları bulmak. Bazıları için bu bir yolculuk gibi olacak. Bazıları için ise bir kabullenme dili söz konusu (yaptıklarının yanlış olduğunu kabul etmeleri) ve küçük bir grup için de, geçmişle yüzleşmek adalet elde etmek anlamına geliyor.

12 Sosyal Demokrat ve İşçi Partisi'nden siyasetçiler (SDLP)

AB'nin İrlanda halkına istisnai etkisinden ne kadar bahsetsem eksik kalır. AB masasında oturduğumuzda diğer üyelerle eşittik. Bu sayede diğer üyelerle kurduğumuz ilişkilerin dinamikleri değişti. Bize ilişki sorununu yeni bir çerçevede ele alma fırsatını sundu ve büyük bir birliktelik hissi yarattı. Şimdi Bakanlar Konseyi'yle AB içi ilişkileri korumanın bir yolunu bulmamız gerekecek. Bayan Thatcher Sorunlar dönemine çok güvenlik odaklı yaklaşıyordu fakat kendisinden sonra meselenin bir ilişki sorunu olduğu anlaşıldı. Son 20 yılda Kuzey İrlanda'yı Britanya'dan ayırmaya çalışmadık. Tam tersine, çıkarlarımız açısından daha da yaklaştık. Şimdi başımızda Brexit var ki eski bir diplomat Star Wars jargonu kullanarak buna "güçte bir dalgalanma" adını verdi. Bunun sınır, Kuzey İrlanda'nın statüsü ve ticaret açısından getirdiği yeni zorluklar var. Onun görüşüne göre AB'den çıkınca kendi korumacı tedbirlerimizi almaktan başka yapabileceğimiz pek bir şey yok. İrlanda vatandaşları Birleşik Krallık tarafından yabancı olarak görülüyor; bu, Birleşik Krallık ortak dolaşım bölgesinin yaratılmasıyla resmileşmişti (bu da 1998 Amsterdam Anlaşması ile mümkün olmuştu). Britanya AB'den çıkıyor, sorun çıkarma potansiyeli çok yüksek olan bir durum bu. Örneğin eğer İrlanda Cumhuriyeti çok sayıda mülteci almak zorunda kalırsa İngiltere ortak dolaşım anlaşmasını sonlandırabilir. Özenle inşa edilmiş ilişkiler hep cephede tehdit altında.

Günümüzün sorunları şiddet sorunlarından ziyade siyasi problemler, dolayısıyla olumlu kalmamız gerektiğini düşünüyorum. Ama evet, bazı zorluklar hala var.

Katılımcı sorusu: Şiddetten sonra müzakerelere nasıl döndünüz?

Pat Hynes: İnsanları aynı odaya sokabilmek en zor şeydi. Siyasi sistemlerin harekete geçmesi gerekiyordu bunun sağlanabilmesi için. Bazı demokratik kaideler esnetilmiş bile olabilir bu sırada. Özellikle Birlikçilerin, bir daha şiddet olayları yaşanmayacağına ikna edilmesi

gerekiyordu. IRA'nın çatışmanın bittiğini kabul ettiğini ve içinden çok az sayıda insanın “bozuculuk” yapmaya çalışacağını hesapladık. Hume'un hep söylediği şey, IRA'nın yaptıklarına inandığı, dolayısıyla sebepleri ortadan kaldırırsak şiddetin son bulacağıydı. Uzlaşmadan memnun olmayacak çok az sayıda insan vardı.

Katılımcı sorusu: Buraya bir süredir geliyor ve tecrübelerinizi dinliyoruz. Sorum şu: bu meselelerle meşgul bir insan olarak çatışma çözümünün hedef ve amaçlarını nasıl tanımlarsınız? Tarihi bir mesele mi sizce, yoksa sosyolojik mi?

Pat Hynes: 400 yıl önce yaşananlara dair tartışmaları kazanmaya çalışmaktan vazgeçmemiz ve önümüzdeki 20 yıl nasıl yaşayacağımıza odaklanmamız gerekiyor. Önemli olan bozuk ilişkileri tamir etmektir. İnsanlar diğer taraftakilerin umutlarına, korkularına ve endişelerine saygı duymuyorlardı. Diyalog için alan açmak ve daha önce hiç karşılaşmadıkları diğer tarafı insanileştirmek gerekliydi. Tarafların birbirlerinin endişelerini anlaması gerekliydi. Hala kimi Birlikçilerle karşılaşıyorum –ailem gibi, fakat onlar buraya 1721'de geldiler- ve hala kabul edilmediklerini hissettiklerini söylüyorlar.

Yapmaya çalıştığımız şey karşı tarafın umutlarının daha insani bir şekilde kavranmasını sağlamaktır. Bunun artık alana dair bir tartışma olmadığını, insanların zihinlerinde birlik fikri yaratmak gerektiğini söyledik. Asıl ayrılık insanların zihinlerindeydi. Yarınların neye benzeyeceğine dair bir diyalog oluşturmak istedik.

Katılımcı sorusu: Kuzey İrlanda'ya en çok benzeyen diğer barış süreçleri sizce neler?

Pat Hynes: Orta Doğu, Pakistan ve diğer çatışma bölgelerinde çok zaman geçirdim ve hiçbir zaman doğrudan aynı bir modele rastlamadım.

Tek yapabileceğimiz çıkardığımız dersleri ve tecrübelerimizi paylaşmak olabilir. Bizim çatışmamızda belirleyici olan, üç adet bozuk ilişkiler ağıydı. Bu bozuk ilişkileri tamir etmek için bir mimari tasarladık. Bu yapıyı diğer barış süreçlerine doğrudan aktaramayız, fakat silahsızlanma gibi konuların nasıl ele alındığına dair bazı dersleri paylaşmak elbette mümkün.

Katılımcı sorusu: Doğrudan aktarılamayacağı konusunda haklısınız, fakat diğer barış süreçleri size kendi yöntemlerinizi geliştirmede nasıl yardımcı oldu? Somut örnekler verebilir misiniz?

Pat Hynes: F.W. de Clerk buraya geldi. Güney Afrika'da hakikat ve uzlaşma komisyonlarına çok önem verilmişti ama biz İrlanda'da böyle bir şey istemediğimize karar verdik. Her toplum kendi bağlamına uyacak şekilde yapılandırır bu diyalogları. Eğer diyalogu iyi yapılandırmayı başarırsanız siyasi bir çözümü, ve kurumsal düzenlemelerin nasıl olacağının kavrayışını elde edebilirsiniz. Paylaşılan dersler sonuçlardan ziyade sürece ilişkin.

Katılımcı sorusu: ABD ve AB ile kimi sorunlarımız var. AB Türkiye'nin sorunlarından haberdar. Toplantılar düzenleyip platform sunmaması, AB'nin bizimle diyalog kurmayı istemediği mesajını veriyor. Bu tavır da bizi yalnız ve müttefiksiz bırakıyor. Buraya geldiğimde İrlandalılarla çok özdeşlik kuruyorum. Bizim gayrimüslim cemaatlerimizin sorunları İrlanda'da tecrübe edilen problemlerden daha farklı. Bütün bunların ışığında kendinizi bizim yerimize koyup tavsiyede bulunabilir misiniz?

Pat Hynes: Avrupa'nın ekonomik ağırlığı şüphesiz büyük bir faktör. Avrupa yakın zamanda kimi ekonomik sorunlar tecrübe etti. AB'nin ileride Türkiye'nin sorunlarına daha çok eğişeceğini düşünüyorum. Üye devletlerle ittifak kurmanızı öneriyorum, böylece sorunlarınız gündeme gelecektir.

Yapılan diyaloglar ne kadar kapsayıcı olursa o kadar iyi olur. AB üyesi devletlerle ilişkileri geliştirmek çok önemli. Bir bakıma AB'nin var olan en büyük yapılandırılmış diyalog olduğunu söyleyebiliriz, zira AB'de her şey konsensüse varmakla ilgili. Umarım zamanla Türkiye'nin ve Orta Doğu'nun problemleri Avrupa'daki diyaloglarda daha çok ele alınan konular haline gelir.

Kerim Yıldız: Yurtdışı ziyaretlerimizde Türkiye'den bahsetmediğimizi, ama konuşmacıları dinlerken aklımızda bulundurduğumuzu tekrar hatırlayalım. Diyalog olmadığı zamanlarda sorunu nasıl ele alıyordunuz? Süreç neredeyse tamamen durduğunda neler yaptınız?

Pat Hynes: Diyaloglar hiçbir zaman tamamen durmadı. Ama bazı şeylerin gizlice yapılmasının gerektiği oldu. Kamuya açık etkinlikler de vardı, ama yaşananların detayları gizli tutuluyordu. Ateşkes öncesi dönemde şiddet olaylarının çok yoğun yaşanması sebebiyle insanlar diyalog için alan açılmasını istiyorlardı, ama bir yandan da korkular vardı. Söylenenler, kimin kimle konuştuğu vb. haberleştirilecek miydi, bunlar insanları tereddüt ettiriyordu. Konuşmalar çok gizliydi ve ilişkileri insanileştirmek açısından çok önemliydi.

Katılımcı sorusu: Diğer söylenenlere ek olarak: Türkiye'de hükümet PKK'nın masaya oturmasını istemedi. Hükümet sorunun Türkiye'nin içinde çözülebileceğini düşündü, ama üçüncü tarafın olmaması beraberinde bir sürü sorun getirdi. Kürtlerin güvenliğe dair bazı talepleri vardı ve bu talepler karşılanmadı; bu büyük bir sorundu. Süreç iç siyasette kullanıldı. Türkiye bir NATO üyesi ve NATO'ya göre PKK terörist bir örgüt. Sorun şu ki Türk siyasi sistemi süreçte başarısız oldu, bunun sonucu olarak da anayasal sistem değişiyor. Şimdi cumhurbaşkanlığı modeline geçiyoruz, bu Kürt sorununun çözümünü bizim için daha da zorlaştıracak. Üçüncü tarafla çalışmak konusunda bize ne gibi tavsiyeler verebilirsiniz?

Pat Hynes: Üçüncü tarafı size zor anlarda destek olacak bir alet olarak görmemiz gerekli. Toplumda geniş bir konsensus oluşmadığı sürece üçüncü tarafın yapabileceği çok bir şey yok. İrlanda Cumhuriyeti’nde barış ve uzlaşma için bir forum oluşturuldu. Hükümetin inisiyatifi alması yeterli değildi, yerleşik bir iradenin de sağlanması gerekiyordu. İki tarafın da katıldığı bir konsensüs olması gerekiyordu toplumda. Clinton veya Mitchell gibi üçüncü taraflar dâhil olduğunda biz anlaşmayı şekillendirecek ilkelere genel hatlarıyla çoktan karar vermiştik. Çalışmalara üçüncü tarafla başlanmaz, üçüncü taraf sadece tarafların adil bir anlaşmaya varmasını kolaylaştırabilir.

Kerim Yıldız: Masada oturan herkesin kendi görüşleri var. Biz kapsayıcı bir kurumuz. DPI’da başkalarının tecrübelerinden kendimize dersler çıkardığımızı söyleyebilmek bizim için çok önemli. Bazen yeni bir şey söylüyor olmasak bile, söylenenleri farklı bir şekilde sunabilmek çok önemli. Türkiye’den bahsetmeyelim. AKP herkese süreçten bahsedebilecekleri bir kaide sundu. Fakat ortada çok sayıda bozucu olduğu için süreç durdu. Sürecin tekrar başlayacağı günlere hazırlık yapmak bizim görevimiz. Buradaki tartışmalarımızda Türkiye’nin spesifik meselelerden bahsetmediğimizi bir kez daha hatırlatıyorum.

Oturum sonu

Dördüncü Oturum

Sivil toplumun polis kuvvetinde, adalet ve eşitlik alanlarındaki rolü

**Deborah Donnelly, Kuzey İrlanda Eşitlik Komisyonu
Komiseri ve Debbie Donnelly Independent Ltd. şirketinin
yöneticisi**

Konuşmacı, Deborah Donnelly

İyi günler. Size Hayırlı Cuma Anlaşması'nda belirlendiği şekliyle polis adaletinin dönüşümünden bahsedeceğim, ama önce kendi özgeçmişimi anlatmak istiyorum. Eskiden, en çok polis adaletiyle ilgili konularda çalışan bir memurdum. Kurumların ne tür reformlara ihtiyaç duyduklarına karar vermelerine yardım ederdim, onlar da polise ve adalet sistemlerine tekliflerini sunarlardı. Diğer rolüm ise çatışma sırasında yaşanan olayların gerektiği gibi kaydedilmesini sağlamaktı. Kuzey İrlanda Ofisi'nde de çalıştım. Son görevim Kuzey İrlanda Polis Kurulu'nda başkan yardımcılığıydı.

Polis, adalet ve eşitlik meselelerine odaklanmak suretiyle Hayırlı Cuma Anlaşması'ndan biraz bahsedeceğim. Hayırlı Cuma Anlaşması'ndan kaynaklanan tavsiyeleri ve sivil toplumun bu tavsiyelerin uygulanmasındaki rolünü anlatacağım.

Tabii ki tartışmalı konular da vardı. Çoğu sorunun arkasında güven eksikliğinin yattığı konuşuldu. İnsan haklarının ve eşitliğin oynadığı rol ve bunlar sayesinde kaydedilen gelişmelerden de bahsedildi. Hayırlı Cuma Anlaşması'ndan önce bazı ayrımcılıklar yaşanıyordu. Çoğu kurumda hesap verebilirlik ya da şeffaflık yoktu, bunların olmaması da kurumların işlevine gölge düşürüyordu. Kurumların bağımsızlığı ve emniyeti problemlı konulardı. Emniyet darken kastettiğim savunmasız bireylerin korunması değil, kurumların bağımsızlığının korunması. Başka bir tartışmalı konu ise polisin sunduğu hizmetin niteliği idi. Polis kuvveti askeri idi, özellikle çatışmanın çok görünür olduğu bölgelerde ise toplum destekli polis hizmetleri yok gibi bir şeydi.

Polis kuvvetinin şeffaflaşmasına yönelik talepler vardı, bir yandan da “polis kuvveti” tabiri “polis hizmetleri”ne değiştirildi. Diğer bir tartışmalı konu polis hizmetlerinin etkinliği idi; Hayırlı Cuma Anlaşması'ndan önce etkinliğe dair pek araştırma yapılmamıştı. Kuvvetin kendi içinde eşitliğe

dair büyük sorunlar vardı, polislerin sadece %8'i Katolik ve %12'i kadındı. Toplum destekli polis hizmetleri çoğu bölgede yoktu. Adi suçlar söz konusu olduğunda insanlar polise yardımcı olurdu, fakat yaşanan olayın çatışmayla ilgili olduğu düşünülüyorsa kimse polise yardımcı olmazdı. Meselelere insan hakları perspektifinden yaklaşılmıyordu. Bunun sonucu olarak oldukça korumacı bir kültür ortaya çıktı. Çatışmada yüzlerce polis memuru öldü ve bunun sonucu olarak polis kuvveti çok dar görüşlü, tutucu bir hale geldi.

Adalet sisteminin nasıl uygulandığına yönelik büyük tartışmalar vardı, ceza adaleti sisteminde kimin neyden sorumlu olduğu da tartışılıyordu. Sorumluluk, Westminster Hükümeti'nin bir Bakanlığı olan Kuzey İrlanda Ofisi'nde idi. Karar verme mekanizmalarının şeffaf olması gerekiyordu, bilhassa kovuşturma mekanizması, bu mekanizmanın bağımsızlığı ve bu bağımsızlığın korunması bağlamında. Bu sistemlerin bağımsız ve adil olmadığına dair şüpheler vardı, buna hapishaneler de dâhildi. Günümüzde hala buna dair tartışmalar yapılıyor, örneğin hapishane hizmetlerindeki insanların topluluk geçmişine dair. Adalet ve polis hizmetlerine toplulukların katılımı asgari düzeydeydi. Eşitsizlik, Katoliklerin ve Protestanların, kadınların ve erkeklerin, yetersiz temsil edilen etnik azınlıkların gördüğü farklı muameleler hep sorundu. Kendimize şunu soruyorduk: hesap verebilirliği nasıl arttırabiliriz, görmek istediğimiz değişikliklerin gerçekleşmesini nasıl sağlayabiliriz? Hangi konulara öncelik vermeliyiz? Bunu nasıl yapabiliriz, kimlerin yardımını istemeliyiz?

Bu sabah gittiğim başka bir etkinlikte Dışişleri Bakanı Hayırlı Cuma Anlaşması'nı "dâhiyane" olarak niteledi. Anlaşmanın elde ettiği başarıların hiçbirinin sivil toplumun – yani hayatta kalanlar, kiliseler, insan hakları aktivistleri ve diğerleri- yardımı olmadan gerçekleşemeyeceğini söyledi.

Sivil toplum şiddete dair bir mesaj vermişti, “bu şiddeti beni temsilen sürdüremezsiniz” demişti. Hayırlı Cuma Anlaşması bahsettiğim tartışmalı konuların çoğunu ele almaya çalıştı, bunların arasında polis hizmetine ve cezai adalete dair anayasal düzenlemeler de vardı. Anlaşma referandumda oylandı ve dönüştürücü olmayı hedefledi. Hayırlı Cuma Anlaşması bütünüyle uygulamaya geçirildiğinde, kendisini oluşturan parçaların toplamından daha büyük bir etki yaratması ümit ediliyordu. Uygulamaya geçirme aşaması henüz sonlanmadı; bütün bunlar devam eden işler.

Hayırlı Cuma Anlaşması polis hizmetine dair ne diyordu? Polis hizmetinin tüm toplumlarda önemli olduğunu, tüm toplumun desteğini alması gerektiğini ve herkesi temsil etmesinin şart olduğunu söylüyodu. Sadece %8’ini Katoliklerin oluşturduğu bir polis hizmetinin kısa bir zamanda daha temsil edici, hesap verebilir, şeffaf ve toplumla temas halinde olmasını nasıl sağlayabilirsiniz? Sivil toplum reformu sadece yerel topluluklarda değil ulusal seviyede yönlendirdi. Arzulanan, insan hakları prensiplerine ve mesleki dürüstlüğe dayanan, şikâyetleri incelemek için bağımsız bir birimi bulunan bir polis hizmetiydi.

Tarafsızlık konusuna bakarsak, Hayırlı Cuma Anlaşması öncesinde polis tüm şikâyetleri kendi içinde soruşturuyordu ve bu soruşturmaların adil ya da dürüst olmadığına dair genel bir izlenim vardı. Hayırlı Cuma Anlaşması Kuzey İrlanda’da cezai adaletin nasıl ele alınacağını belirleyen referans noktalarını yeniden tanımladı. Yargı görevlilerinin nasıl atandığı ve bu sürecin ne kadar bağımsız bir şekilde yürüdüğü incelendi. Hayırlı Cuma Anlaşması, kovuşturma sürecinde adalet sisteminin bağımsızlığını korumayı amaçlıyordu. Halkın adalet sistemine katılımı bağlamında adanın iki parçası arasında işbirliği olması önemliydi. Anlaşmadan önce ilişkiler asgari düzeyde seyrediyordu. Cezai adaletin sorumluluğunun

Westminster'daki Kuzey İrlanda Ofisi'nden alınıp Kuzey İrlanda Meclisi'ne verilmesi tavsiye edildi.

Kadınların eşitlik ve insan hakları alanlarındaki çalışmalarından Bronagh kapsamlı olarak bahsedecek. Kadın grupları, bu meselelerin anlaşmaya maddelerine dâhil edilmesi için çok çaba harcadılar, örneğin kadınların tam ve eşit katılımı. Kadınlar polis hizmetinde hala yeterince temsil edilmiyorlar, fakat yine de biraz gelişme var. Artık tüm kamu kuruluşları eşit ve adil temsil kurallarına uymak zorunda. Siyaset geliştirme, etki ölçme (toplumun bir parçasının diğerlerinden farklı etkilenmediğinden emin olmak), şeffaflık ve kamunun bilgiye erişimi önem verilmesi gereken hususlar.

Çatışmanın tüm tarafları, uygulama aşamasına geçilmesini istiyordu. Bunun sonucu olarak çok kısa sürede bir polis reform raporu ve cezai adalet sistemi incelemesi oluşturuldu.

Cezai adalet sistemi incelemesi Mart 2000'de gerçekleşti, bu esnada insan hakları ve eşitlik komisyonları kurulmuştu. Bu uygulamalar esnasında sivil topluma düşen görevler de vardı ve bir dizi tavsiyede bulunuldu. Bu tavsiyeler hem siyaseten, hem de topluluklar içinde büyük tartışmalar yarattı. Örneğin bir tavsiye “polis kuvveti” adını “polis hizmeti”ne çevirmekti, diğeri ise polis kimliklerindeki sembolleri ve armaları değiştirmekti. Birlikçiler için önemli bir meseleydi bu, çünkü o zamanki polis kuvveti olan Ulster Kraliyet Güçleri’ni (RUC) ile doğrudan sahipleniyordular, milliyetçiler için de önemliydi, çünkü onlarla polis kuvveti arasında böyle bir bağ yoktu. Patten Raporu (Kuzey İrlanda Bağımsız Polis Komisyonu), Kuzey İrlanda Polis Kurulu’nu polis faaliyetlerini denetlemekle sorumlu kıldı. Sorumlu tutmak ve hesap vermek arasında bir fark var. Kuzey İrlanda Polis Kurulu’nda sorumlu tutulmak, bir polis memurunun işini kaybedebileceği ihtimalini de

barındırıyordu. Öte yandan, her polis bölgesinde hesap veren bir başkomiser vardı ama sorumlu tutulmuyordu.

Bölge polisi ve ortakları ilginç bir konu, ortaklar bölgeden seçilmiş temsilcilreden ve genelde sivil toplumdan gelen bağımsız üyelere oluşuyor. Kanunen, bağımsız üyelere sahip polis kurullarının hizmet ettikleri topluluğu yansıtan bazı sorunları ele alması gerekiyor. Bu sayede bu ortaklıkların üyelerini dengeli bir şekilde seçme fırsatı doğuyor. Örneğin polis kurulları, kadınların siyasi temsil eksikliğini telafi etmek için kadınlar atayabilir. Bir örnekte tüm bağımsız üyelerin kadın olduğunu görüyoruz, buradaki amaç kültüre gereken değişiklikleri getirmek ve görüşleri değiştirmektir. Bağımsız atamaların %62'si kadınlardan oluşuyor, bu da kadınların toplumsal hayatta gereğinden az temsil edildiğini gösteriyor.

Cezai adalet sisteminin incelenmesinde bu hususların hepsine değinildi. Çok büyük bir belge ortaya çıktı, bir dizi makale tarafından destekleniyor. 294 tavsiyede bulunuldu, aşağıda bunların dağılımını görebilirsiniz. Önerilerin üçte birinden fazlası yargı ve kovuşturma reformlarına dair.

Toplam 294 Tavsiye

• İnsan hakları	16
• Kovuşturma	50
• Adli system (sivil halkın katılımı dahil)	50
• Mahkemeler	20
• Onarıcı Adalet	26
• 18 yaşından küçükler için adalet	23
• Topluluk güvenliği	14
• Cezalar, Hapishaneler ve Şartlı Tahliye	21
• Mağdurlar ve Tanıklar	16
• Hukuk Reformu	12
• Yapılandırılmış işbirliği	17
• Araştırma ve değerlendirme	7
• Örgütlenme ve yapı	15

DEBBIE DONNELLY
INDEPENDENT LTD

Tavsiyelerden biri de topluluk güvenliği, polis hizmetlerini nasıl aldıklarına dair topluluğun söz sahibi olması ve cezai adalet sistemi hizmetlerinin nasıl sunulduğuna dairdi. Burada polis kuvveti ve hizmet ettikleri topluluklar arasındaki bağ bir kez daha vurgulanmış oldu. Araştırma ve değerlendirmeye dair tavsiyeler olduğunu öğrenmek beni çok sevindirdi, zira ben kanıt temelli siyaset üretmeyi destekliyorum.

Hükümete sunulan bu rapora bakınca, nasıl bir öncelik listesi çıkıyor uygulanması gereken maddelere dair ve bu öncelik nasıl kararlaştırılabilir? Aslında şunu bile sormak lazım, bu tavsiyelerin gerçekleştirilmesini nasıl sağlanacak? Çünkü bu sadece bir rapor, uygulanması mecburi değil. Polis kuvvetine istinaden, bu rapor sayesinde bağımsız bir gözetleme kurulu oluşturuldu. Tavsiyelerin uygulanması bu kurulun onayına bağlıydı ve sürecin ilerleyen aşamalarında kurulun yetkileri Kuzey İrlanda Polis Kurulu'na devredildi. Benzer bir mekanizma cezai adalet tavsiyelerinin

uygulanmasında da kullanıldı. Zira yapılan tüm bu araştırma ve çalışmaların, gösterilen iyi niyetin ve ilişki inşa etme çabalarının boşa gideceğine dair endişeler duyuluyordu.

Sivil toplumun görevleri arasında siyasi partilerle temas kurmak, süreçlere dâhil olmak ve kendi içinde çalışarak görüş belgeleri oluşturmak gibi şeyler vardı. Topluluklardaki onarıcı adalet pratiklerinden henüz bahsetmedim. Bazılarınız bunu biliyorsunuzdur belki, onarıcı adalet kullanarak topluluklar içindeki düşük dozlu antisosyal davranışlarla başa çıkabiliyorlardı. Sivil toplumun haklarımızı korumakta oynadığı rolü ne kadar vurgulasam az kalır.

Kuzey İrlanda Polis Kurulu, polisin faaliyetlerini denetleme görevine devam etti. Cezai adalet incelemesinin sonunda, Cezai Adalet Teftiş Kurulu oluşturuldu, kurulun amacı incelemelere devam etmenin yanısıra sürekli iyileştirmeler yapmaktı.

Özetle, çatışma çözümünde ele alınan konuların hep tartışmalı olduğunu ve kendilerine özel çözümler geliştirilmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Yapılan değişiklikler siyasi irade ve anlaşma gerektirir. Yoksa çok çaba harcansa da başarı sağlanamaz. Hayırlı Cuma Anlaşması'nın arkasında böyle bir irade vardı. Sivil toplumun sağladığı bağlantıları ve uzmanlığı kullanmak önemli, çünkü yapılan bütün değişikliklerin arkasında sivil toplumun ve toplulukların hükümetten talepleri yatıyor. Başarılı uygulama için denetleme ve hesap verebilirlik şart, yoksa yapılması gerekenlerin yapıldığından nasıl emin olabiliriz ki? Güvenmek iyidir, ama kontrol etmek daha iyidir. Bu tarz dönüştürücü değişiklikler zaman ve para gerektirir, adalet reformu oldukça pahalıydı.

Günümüzde Kuzey İrlanda'da yetki devri yaşandı ve polis hizmetimiz uluslararası camiada dönüşümün ne kadar hızlı yaşanabileceğinin harika

bir örneği. Geçmişteki %8'e kıyasla günümüzde polislerin %30'u Katolik ve geçmişteki %12'ye kıyasla %27 kadın var. Bunlar büyük adımların atıldığını gösteriyor. Genel olarak %30'un önemli bir dönüm noktası olduğu kabul edilir. İşe alınanların %50'sinin Katolik olmasını sağlamak için özel kanuni düzenlemeler yapıldı. Hâlihazırda görevde olan memurların isterlerse ayrılabilmesi için düzenlemeler yapıldı. Eşitlik açısından bakıldığında Katoliklerin istihdamının arttırılması önemli bir gelişmeydi. Polis hizmetlerini düzenleyen etik kurallarımız var ve insan hakları daima göz önünde bulunduruluyor. Ulusal Eylem Planı'nda bu konuların hepsine değinildi. Teşekkür ederim.

Katılımcı sorusu: Sürdürülebilir dönüşüm açısından sivil toplum örgütleri çok önemli. Her aşamada çalıştıklarını söylemişsiniz. Bu sivil toplum örgütleri nasıl seçiliyordu?

Deborah Donnelly: Sivil toplum birkaç farklı şekilde katkıda bulundu. Danışmanlık hizmetleri sağlıyorlardı. Bir araya gelerek zor konuşmaların gerçekleşmesini sağladılar, bu konuşmaların sayısı epeyce fazlaydı. Ortaklık kurulacak sivil toplum örgütleri seçildi. STK'larla ortaklıklar zaman içinde evrildi. Bu teşkilatların bir kısmının görevi kanun tarafından tanımlanıyor. Bazı durumlarda ise spesifik bir kuruluştan faydalanmak mantıklıydı. Örneğin eğer üzerinde çalışılan konu aile içi şiddetse, bu alanda çalışan bir STK'nın desteğini almak mantıklıydı.

Katılımcı sorusu: İdeolojik ayrımlar var mıydı, diğerlerine göre daha az ya da çok radikal olan STK'lar mevcut muydu? Herhangi bir siyasi ayrımcılık yaşandı mı?

Deborah Donnelly: Hayır, en azından görünürde yoktu. İşe alım esnasında bazı adaylar taraflarını çok net belli etseler de bu onları elemek için bir sebep değildi. Bağımsız üyelerin bile farklı siyasi partilere yakın olduğunu görebiliyordunuz.

Konuşmacı, Deborah Donnelly katılımcıların sorularını alıyor

Katılımcı sorusu: Böylesi bölünmüş bir toplumda eşitlik sağlamak zor olmadı mı? Bunu nasıl başardınız?

Deborah Donnelly: Çalışmalarımız hala sürüyor. Polis hizmeti ve cezai adalet alanlarında eşitliği sağlamak konusunda büyük ilerlemeler oldu. Bağımsız denetleme ve yerel ortaklıklar, faydalı olan unsurlardan bazıları. Bağımsız şikâyet süreci var, eşitlik sağlayan bir mekanizma bu. Hedefe ulaştık mı? Henüz tam ulaşmadık. Fakat davranışları etkileyecek şekilde yasalar çıkarmaya, bu yasaların etik kurallara, eşitliğe ve insan haklarına uygun olmasına çalışıyoruz. Bu konuları herkes için öncelikli kılabilir miyiz? Bunun garantisi yok.

Katılımcı sorusu: Değişiklikleri topluma nasıl kabul ettirdiniz? Hedefler ve kotaları topluma anlatmak her zaman kolay değil.

Deborah Donnelly: Evet, örneğin polis memurlarının işe alımındaki 50/50 kuralı çok tartışma yarattı. Birlikçiler bunu kendilerine karşı ayrımcılık olarak gördüler, çünkü bu kuralın amacı Katoliklere yapılan ayrımcılığı telafi etmektir. Kural % 50 Katolik ve % 50 “diğer” kategorilerini getiriyordu, yani yarı Katolik yarı Protestan değildi. Güç diyalogların gerçekleşebilmesi için polis kurulu kapalı oturumlar yaptı, tartışmalı konularda geçici kararlar alındı. Polis kuvveti adının değiştirilmesi, sembollerin ve üniformaların değişimi, işe alım kriterlerinin yenilenmesi ve ortaklık anlaşmaları böylece kararlaştırıldı. İnsan hakları çerçeveleri hem böyle kuruldu, hem de bu şekilde sürdürüldü. Bu konular hala tartışmalı olsa da üzerlerinde çalışmaya yönelik bir genel irade var.

Katılımcı sorusu: Sosyal konutlar meselesini biraz daha açabilir misiniz? Bir de, kolluk kuvvetlerine verilen bu önemin sebebi ne? Neden diğer kamu hizmetlerinden ziyade polis kuvvetine bu kadar önem verildi?

Deborah Donnelly: Milliyetçilerin polise güven duymasını sağlamak çok önemliydi. Sinn Féin’in polis meselelerine eğilmeyi kabul edip polis kurulundaki koltuklarına oturması Hayırlı Cuma Anlaşması’ndan sekiz yıl sonra, 2007’de gerçekleşti; bu, toplumun geçmişi geride bıraktığının işaretlerinden biriydi. Polis kuvvetine bu kadar önem verilmesinin bir sebebi güvensizliğin zamanla birikmiş olmasıydı; sonuçta polis memurlarının haklarımız üzerinde büyük yetkileri var. Genç Katolikleri polis kuvvetine katılmaya teşvik etmek için – bu eşitliği sağlamak açısından önemliydi- polis hizmetini topluma karşı değil, toplum için yapılan bir şeye dönüştürmek gerekiyordu. Bunun gerçekleşebilmesi için insanların polisin tarafından temsil edildiklerini hissetmeleri gerekiyordu.

Sosyal konutlar meselesine gelirsek, ben bir konut kurulunun başındayım ve konut hizmetlerimizdeki bölünmüşlüğe dair raporlar alıyoruz. Ortak yaşam alanları yaratmaya yönelik kimi yatırımlar var, ama bunu sağlamak çok zor. İki hafta önce, ortak bir yaşam alanındaki Katolik aileler tehdit edildiler. Ortak yaşam alanları Katolikleri ve Protestanları bir araya getirerek bu atmosferin değişmesini sağlayabilir. Şu anki konut sistemimiz ise bu ayrımları adeta kurumsallaştırıyor.

Katılımcı sorusu: Hâlihazırdaki eğitim sisteminde taraflar birbirleri hakkında bir şeyler öğrenebiliyor mu?

Deborah Donnelly: Artık ortak bir müfredat var. Bunun yanısıra Katoliklerin ve Protestanların aynı okula gittiği yerler de var, ama aynı derslere girmeyebiliyorlar. Yarı yarıya bir çözüm gibi görülebilir.

Áine Hearn: Buna ek olarak, ortak eğitim için bazı topluluk temelli projeler de yapıldı. Öğretmenlerin zor meselelerin nasıl ele alınacağına ve öğrencilere öğrettiklerinin evde sorun çıkarabileceğine dair eğitilmesi gerekiyor.

Oturum sonu

Beşinci Oturum

Zor zamanlarda çatışma çözümü ve kadın sivil toplum aktörleri

Bronagh Hinds, Democra She Kurucusu ve Ortağı ve Kadınlar Koalisyonu'nun Kurucusu

Konuşmacı, Bronagh Hinds

Otuz yıllık şiddet tecrübesinden sonra içinde yaşadığımız toplum oldukça bölünmüş durumda. Kuzey İrlanda'daki çatışma sadece dinle ilgili değildi, kültürel boyutu da vardı. Güç sömürüsü, insan hakları ve eşitlik meseleleri çatışmanın başlamasının arkasındaki önemli sebeplerdi.

Dolayısıyla sivil toplumun rolü çok büyük. Süreç çok uzun zamandır devam ediyor, 1972'den beri barış için müzakere ediyoruz. 1996'da bir anlaşma sağlanmıştı, fakat şu anda hükümetimiz henüz kurulamadığı için müzakere süreci hala devam ediyor. Barışı sürdürmek için gereken şeyler nelerdir, buna bakacağız.

Barış için mücadele eden kadın hareketimiz çok etkiliydi. STK'lardan tabandaki topluluk gruplarına, Kuzey İrlanda'daki sivil toplumun gelişimi, toplulukları ve aileleri, özellikle de kadınları desteklemekte çok büyük bir rol oynadı. Daha kimse böylesi işbirliklerine yaklaşmazken yerel kadın grupları topluluklararası işbirliği yapıyorlardı. Yeni yollar açıyor, topluluklar aras güven inşa ediyorlardı.

Sivil toplum bunu siyasetçilerden önce yaptı. İlişkiler Kuzey/Güney ve Doğu/Batı ayrımları ekseninde kuruluyordu. Brexit bizi endişelendirdi, çünkü AB'nin getirdiği haklar çerçevesi, iletişim ağları kurmamızı mümkün kılmıştı. Diğer çatışma bölgelerinden kadınlarla tecrübelerimizi paylaştık. Zor zamanlarda bunu yapabilmek çok önemliydi, moralimizi ayakta tuttu ve dayanışmamızı pekiştirdi. Topluluklarının ihtiyaçlarını dile getirmekte kadınlar çok önemliydi. Başarılı girişimlerden biri de sivil toplumun Opsahl komisyonu olarak bilinen uluslararası bir komisyon oluşturmak için gösterdiği çabaları. Tüm İrlanda'da diyaloglar yürütüldü, bir kısmı da Amerika'da ve İngiltere'de yapıldı; elde edilen sonuçların çoğu barış anlaşmasında kendine yer buldu. Varılan bir sonuç şuydu: kadınlar yeterince dinlenmemelerine ve temsil edilmemelerine rağmen diğer gruplara kıyasla Kuzey İrlanda barışı için çok daha fazla çalışmışlardı.

Basın açıklamaları yaptık, görünürlüğü arttırdık; sadece kadınlar adına değil, yapılması gerekenlere dair alternatif görüşleri yansıtmak için. Siyasi müzakerelere kadınların dâhil edilmesi için lobicilik faaliyetlerinde

fulunduk, 1996'dan önce topluluk gelişimine dair çalışmalarımız oldu. AB ve kadınların karar alma süreçlerine ilişkin çalışmaları sayesinde bu tartışmalara uluslararası düzeyde katıldık. Bu tartışmalara katılırken daima Kuzey İrlanda'daki kadınların fikrini aldık. Ateşkese yönelik çalışırken AB ve ABD yönetimleriyle çalışarak tüm İrlanda'dan yüzlerce kadını bir araya getirdik, Kuzey İrlanda'nın siyasi geleceğini ve kadınların bu geleceğe katılımını tartıştık.

Mart 1996'da Kuzey İrlanda'nın Avrupa kadın platformu, Kuzey İrlanda kadınları adına siyasi partilere mektuplar yazdı ve bazı konuların gündeme alınmasını talep etti, fakat bu talepler hep göz ardı edildi. 1996'da barış müzakereleri yapılacak gibi görünüyordu. Yurtdışındaki atmosfer bu görüşmelerin başarıyla sonuçlanmasını sağlayacak gibiydi. O sıralarda müzakerelerde kadınlara yer verilmesi için çalışıyordum. Birdenbire kendi partimizi kuracağımızı ve masaya oturacağımızı kim bilebilirdi ki? İngiliz hükümetine süreci daha kapsayıcı yapmalarını söyledik. 1996'daki süreç kapsayıcıydı, silahlı grupların temsilcileri de vardı. Bu kapsayıcılıktan istifade etmek isteyen diğer gruplar da organize oldu.

Bunları neden yaptık? Kadınların temsil edilmemesi ve bunun barış sürecine olumsuz etkisi bizi öfkeliendiriyordu. Siyasete çok maço yaklaşımlar vardı, kullanılan şiddet diline birilerinin karşı çıkması ve yeni bir tür siyaset üretmesi gerekliliğine inanıyorduk. Senatör Mitchell kadınların sürece katılmasını çok destekledi. 1998 seçimlerine 26 parti katıldı, biz 5. en büyük partiydik. 6 haftalık bir sürede parti siyasetimizi belirlememiz, bir seçim kampanyası düzenlememiz, adaylar bulmamız ve seçimleri kazanmamız gerekiyordu. Bu esnada bizim için en önemli üç ilke şunlardı: kapsayıcılık, insan hakları ve eşitlik. Baktığımızda siyaset o kadar da karmaşık bir şey değil. Kadınlar Koalisyonu on yıl boyunca varlığını sürdürdü, çok partili müzakerelere iki yıl boyunca katıldı ve

Kuzey İrlanda Meclisi'nde beş yıl geçirdi.

Kadınlar küçük s'li siyaset yürütüyordu, yani gündelik siyasi meselelere eğiliyor, partizanlıktan uzak duruyorlardı. Tecrübe sahibi olmayı şart koşmadık, partinin herkesi temsil ettiğinden emin olmak istiyorduk. Kendimizi ortayolcu bir parti olarak da tanımlamıyorduk; iki uç arasındaki herkesi kapsayan bir partiydik.

Bu işe ilk başladığımızda kadınların siyasete katılımına çok tutucu tepkiler gösterildi. Bize mutfağa dönmemizi söyleyen insanlar oldu örneğin.

Müzakereye başladığınızda iki taraf da sıfır toplamı bir oyun oynamışçasına davranmaya başlıyor. İki taraf da karşısındakini yenmeye çalışıyor ve tarafların birlikte çalışarak uzlaşmaya varması çok nadir rastlanan bir durum. Müzakerelerde lider partiler, sırf başlayabilmek için bile aylar harcadılar. Müzakerelere nihayet başladığımızda tüm partiler bağırıp çağırmaya başladı. Masadaki partilerden ikisi müzakere masasını devirmeye çalışıyordu ve bunu engellemek için liderlere giderek, anlaşılan yedi partinin bir gündem hazırlamasını teklif ettik. Sonuç üretmekten kastım bu.

Sivil toplum sorunlarla başa çıkmak, aktif olarak dinlemek ve güven inşa etmek konularında tecrübeliydi. Örneğin vücut dilini takip etmek konusunda tecrübeliyiz, siyasi partilerse böyle şeylerden pek anlamıyor. Siyaset ve medyadaki çatışma kültürüyle mücadele etmemiz gerekti sıklıkla. Davranışları değiştirmeye çalışıyorduk, kullanılan maço dilin müzakerelere zarar verdiğini gördük. Bu dille sürekli mücadele etmemiz gerekiyordu. Siyasi partiler ve medya kadınlara çok üstten bakıyordu, “siz kadınlar anlamazsınız” gibi bir tavırları vardı, bizim cevabımız ise her şeyi anladığımız, neler olduğunu çok iyi gördüğümüzü. Bizi küçümsemek için takınılan bu tavırlarla nasıl başa çıkacağımıza yönelik bir stratejimiz

vardı. Kapsayıcı bir harekette karar verirken temel alınan bazı prensipler olması gerekir. Üç temel ilkemiz bu bağlamda çok önemliydi.

Çıkardığımız bazı dersler şöyleydi: 1996 müzakereleri kapsayıcı ve içerici oldukları için işe yaradılar. Bazı siyasetçiler daha az müzakereci ve gündem maddesi olması gerektiğini savundular. Biz bu görüşe katılmadık. Odada daha çok insan ve masada daha çok gündem maddesi olması gerektiğini savunduk. Paydaşlar masaya oturmazsa sürdürülebilir barışı elde edemezsiniz.

Katılımcı sorusu: Kadınların ve sivil toplum kuruluşlarının Hayırlı Cuma Anlaşması'na ne gibi katkıları oldu?

Bronagh Hinds: Kadınlar olarak gündeme katkıda bulunmamız gerektiğine inanıyorduk. Sivil toplumun görüşlerinin de duyulabilmesi için alan açmamız gerekiyordu. Anayasal düzenlemeler, cezai adalet, silahların bırakılması gibi önemli konularda kadınların ayağa kalkıp, müzakereleri bozmaya çalışan paramiliter gruplara meydan okuduğuna şahit olduk. Anlaşmanın sıfır toplamı bir oyun olarak görülemeyeceğini, bunun aşılması gerektiğini biliyorduk.

Kadınların sivil toplum katkıları olmasa anlaşma maddelerinde mağdurların hiç bahsi edilmeyecekti, bu çok şaşırtıcı olurdu. Sivil toplum ve siyaset arasındaki ilişkinin daha kapsayıcı hale gelmesi için oldukça çaba gösterdik.

Meclise ilk girdiğimizde yeterince kadın yoktu. Dolayısıyla kadınları eğitmeye başladık. Birlikçileri ve milliyetçileri, anlaşmayı savunanları ve istemeyenleri ayırım yapmadan eğittik. Siyasete daha çok sayıda kadını sokarak onlara istedikleri siyaseti yapabilmeleri için fırsat veriyorduk. Onları bir sonraki aşamaya getirmeye çalışıyorduk. Anlaşmayı sabote etmeye çalışan parti ise şu anda iktidarda.

Eşitliği sağlayabildik mi? Yapılması gerekenler henüz bitmedi. Önümüzde çok iş var, mağdurlarla çalışmaya ve geçmişin mirasıyla yüzleşmeye devam etmeliyiz. Eski siyaset kültürünün ve pratiklerinin henüz tamamen değişmediğini görüyoruz, bunların yerine herkese hizmet eden ve herkesi temsil eden, kapsayıcı bir etiğe sahip, bağımsız bir sivil toplum kültürü gelmeli.

Çatışmalarda sivil toplum genelde taraflardan birinin yanında olur. Sivil toplumun bağımsız bir ses olması bizim için çok önemliydi. Kadınların süreçlere baştan itibaren dâhil edilmesi gerekir.

Kadınların ve sivil toplumun nasıl fark yarattığını gösteren yeni çalışmalar var, fakat bunu yapabilmeleri için en baştan itibaren sürece dâhil edilmeleri ve müttetiklerle birlikte çalışıp kendilerine gösterilen direnci kırabilmeleri gerekli. 40 barış sürecini inceleyen bir çalışma, sivil toplum temsilcilerinin dâhil olduğu süreçlerin başarısızlığa uğrama ihtimalinin % 64 daha az olduğunu gösteriyor. Kadınların katılımı, barış anlaşmasının en az iki yıl devam etme ihtimalini % 20 arttırıyor, 15 yıl boyunca devam etme ihtimalini de % 35 arttırıyor. Kadınların etkili konumlarda olduğu süreçlerde neredeyse istisnasız anlaşmaya varılmış.

Suriye sürecinde BM aldığı kararlarda sivil topluma, kadınlara ve kadınların danışmanlık gruplarına referanslarda bulundu. Dönüştürücü değişimlerin yaşandığı bir dönemden geçiyoruz. İrlanda kadınların ve sivil toplumun katılımını çok destekleyen bir ülke, zira katkılarının yarattığı farkı bizzat tecrübe ettik.

Katılımcı sorusu: Kadınların rolünden çok bahsettik, ama benim sormak istediğim bir soru var. Kadınlar Koalisyonu'nda, çatışmada çocuklarını kaybetmiş insanlara dair ne yaptınız? İki taraftan anneleri bir araya getirmeyi nasıl başardınız? Ülkemizde bu, aşılması çok zor bir sorun. Siz bunu nasıl başardınız?

Bronagh Hinds: İnsanları bir araya gelmeye zorlayamayız, bunu onların istemesi gerekli. Bizim örneğimize baktığınızda, insanların topluluklar için uzun yıllardır birlikte çalıştığını görürsünüz. Örneğin şöyle bir olay yaşanmıştı, ordu çalıntı bir arabayı kovalarken yaşanan bir kazada bir anne ve çocuğu öldü. Bu büyük bir trajediydi ve önemli bir dönüm noktasıydı. İki toplulukta da yürüyüşler düzenlendi. “Kadınlar Bir Arada” adında harika bir örgütümüz vardı, iki topluluktan kadınların bir araya geldiği bir kuruluştur. Sivil toplumdan bahsederken bazen hep büyük STK’ların lafını ediyoruz ama aslında İrlanda’da kadınlara asıl yardımcı olan, bu ve benzeri taban hareketleriydi. Belfast’ta şiddetin en yoğun yaşandığı ve çok insanın hayatını kaybettiği topluluklar içinde iyi bir örgütlenme sağlanmıştı.

Kadınlar Koalisyonu’nu kurduğumuzda büyük zorluklarla yüzleştik. Sinn Féin’in ve kraliyetçi grupların müzakerelere katılma hakkını savunan tek grup bizdik, çünkü tüm paydaşların odada olması gerektiğini biliyorduk. Kadınlar Koalisyonu, tüm paydaşları bünyesinde bulunduran tek gruptu.

Kadınlar Koalisyonu bir keresinde, Sinn Féin’e karşı olan bir topluluğa bir konuşma yapıyordu. Medya bize bu gibi konuları böylesi bir toplulukta nasıl açabildiğimizi sormuştu. Sorunun cevabı şuydu, bu topluluklar en çok acı çeken insanları içeriyordu. Silahlanan, ya da silahlanmadan en çok etkilenen insanlar bunlardı.

Kadınlar Koalisyonu, tutukluların yerinin değiştirilmesi konusunda bir görüş ayrılığı tecrübe etmişti. Sadece iki görüş olmadığı görüldü. Konuya daha derinden baktığımızda fikir farklarının sadece taraflar arasında olmadığını, aynı zamanda sınıfsal bir boyutu olduğunu gördük. Bu konuda en endişeli olanlar orta sınıf kadınlardı, ama doğrudan etkilenenler onlar değildi.

Kadınlar Koalisyonu'nun kadınlara ve ailelere destek olmak için yardımcı olduğu konulardan biri de aileleri bir arada tutmak için tutukluların yerlerinin değiştirilmesiydi. Mağdurlara dair yapılması gereken çok şey var hala, birbirleriyle farklı görüşte olan ve bir araya gelemeyen mağdur grupları var, öte yandan farklı topluluklardan olmalarına rağmen bir araya gelip birlikte çalışan, en büyük ödülün çatışmayı dönüştürmüş olmamız olduğunu düşünenler de var.

Katılımcı sorusu: Bu toplumun bir üyesi olarak, bütün bu sorunlarla uğraşırken sizin motivasyonunuzu korumanızı sağlayan şey neydi?

Bronagh Hinds: Benim açımdan en önemli şey, yaşadığımız toplumu ve yaşamak istediğimiz toplumu zihnimde hep canlı tutmaktı. Benim siyasetimde eşitlik, insan hakları, adalet, kapsayıcılık ve eşit vatandaşlık gibi kavramlar ulusal kimliklerden daha önemli. Sivil toplumun bağımsız değerlere sahip olduğundan, herhangi bir siyasi tarafa ait olmadığından söz ederiz hep. Elbette kendilerini taraflı gören sivil toplum grupları da var, ama genel olarak baktığınızda, büyük bir kuruluş da olsanız küçük bir topluluk grubu da, bağımsızsınızdır ve partizan bir duruşunuz yoktur. Kadınlar Koalisyonu çok uzun süre boyunca kadınları bir araya getirerek çalışmalarını sürdürdü, dolayısıyla yıllar boyunca bize duyulan güven ve saygı arttı. Kuzey İrlanda'daki bütün kadın gruplarına tek tek mektup yollayıp Ulster College'a gelerek Kadınlar Koalisyonu'nun kuruluş toplantısına katılmalarını söyledim. Kuzey İrlanda'nın dört bir yanından cevaplar geldi. Bir de şu vardı, bizi çok orta sınıf olmakla suçlayanlar oldu, ama aslında her sınıftan insan vardı. Eğer kırsaldaki ve şehirdeki işçi sınıfına erişemiyor olsaydık, yapmış olduğumuz şeyleri yapamazdık. Bünyemizdeki pek çok kadın, taban hareketlerinden gelen, yetişkin olarak eğitim hayatına devam eden kişilerdi.

Katılımcı yorumu: “DemocraShe” adından dolayı size tebrik ederim! ¹³

Bronagh Hinds: DemocraShe erkekleri de kapsayan bir kurum; Kadınlar Koalisyonu’nu desteklemek için çalışan pek çok erkek de vardı.

Oturum sonu

13 “DemocraShe” adında “democracy” (demokrasi) ve “she” (dişil şahıs zamiri) sözcüklerinin birleştirilmesiyle yapılan bir sözcük oyunu var. (ç.n.)

Altıncı Oturum

İletişim ve zor zamanlarda çatışma çözümünde medyanın rolü

**Derek Mooney, Brüksel Avrupa Çalışan İlişkileri gruplarında
Kamu İşleri ve İç İletişim Yöneticisi**

Konuşmacı, Derek Mooney

İyi günler. Burada olmaktan çok mutluyum, Dublin'e hoşgeldiniz. Daha önceden de bu programa katkıda bulundum, aralarında eski Taoiseach'ımız (başbakan), Gerry Adams'ın (Sinn Féin lideri) ve çeşitli siyasi figürlerin olduğu buluşmalara hem Belfast'ta hem Dublin'de aracı oldum. Tekrar DPI'a yardım ediyor olmaktan çok mutluyum. Birkaç

tanıdık yüz görüyorum. İnsanların bu konuya ilgisinin devam ettiğini görmek güzel.

Kendimi kısaca tanıtmam gerekirse, aşağı yukarı 20 yıldır siyasi iletişim üzerine çalışıyorum. 40 yıldır Fianna Fáil partisine üyeyim. Geçmişte siyasi danışmanlık yaptım, bakanlara danışmanlık yaptım. Kabinedeki savunma bakanı için çalıştım. Savunma tabii önemli bir konu. İrlanda askeri olarak tarafsız bir ülke, angajmanlarımızın çoğu BM barışı koruma operasyonları üzerinden gerçekleşiyor. Geçmişte İrlanda askerlerinin Liberya, Çad ve Lübnan'da görevli olduğu zamanlar oldu, bunlar sık sık çatışmalara sahne olan yerler. Bunlar sayesinde bakanın belirttiği alanın dışına çıkarak Kuzey İrlanda siyasetimiz üzerine çalışmak için epeyce fırsatım oldu.

1970'lerde gerekirse ordunun sınırı geçmesine dair bir acil durum planımız vardı, arkasında ise ben vardım. 2002'de, siyasi süreç dağıldığında ve meclis kurulamadığında yapılan barış ve uzlaşma forumunda parti grubumun sekreteri olarak görevde bulundum. İletişim kanallarını açık tutabilmek için partiler bir araya getirilmişti ve ben bu forumda Fianna Fáil'in sekreterliğini yaptım.

Kuzey İrlanda'daki ikinci en büyük milliyetçi parti olan SDLP'ye de danışmanlık yaptım. Sınırın iki tarafında da siyasi angajmanlarım oldu. Siyasi kampanyalara uzun dönemli danışmanlık desteği veriyorum. Birkaç yıl önce eşcinsel evliliğine ilişkin referandumun kampanyasında iletişimden sorumlu kişi olarak görev aldım. Ondan birkaç yıl önce hükümet parlamentonun üst kamarasını, yani senatoyu kaldırmak istediğinde buna karşı direnmek için bir sivil toplum kuruluşu oluşturduk ve başarılı olduk. İletişim ve Kampanya Yöneticisi olarak çalışmıştım.

Dolayısıyla siyasi iletişim ve siyaset haberciliğine dair çok tecrübem var, ve size Kuzey İrlanda barış sürecinde iletişimin oynadığı rolden bahsedeceğim. Aslında medyanın bir barış sürecini yürütmekte herhangi bir rolü olmadığını söyleyerek bu sunumun süresini 30 saniyeye indirebilirim. Medyanın görevi dürüstçe haber yapmaktır. Bu süreçte aktör ya da oyuncu değildir. Medyanın süreci yürütmekle yükümlü olduğu argümanı hatalı bir argüman. Bu görevi medyanın üstlenmesini istemeyiz. Zira seçilmiş kişiler değildirler, yetkileri veya sorumlu oldukları bir seçmen kitleleri yoktur, dolayısıyla bu seviyede bir güce sahip olmaları yanlıştır.

Bazı rastgele, birbiriyle çelişen ve alakasız gözlemlerimi size aktararak başlayıp konuşmam ilerledikçe bunların arasındaki bağlantıyı kuracağım. Birincisi şu: gazeteciler de vatandaşdır. Haber odasına girdiklerinde sorumlulukları bitmez; onları harekete geçiren, yurttaşlarına kendi kendini yöneten bir ülkede özgürce yaşayabilmeleri için gerekli olan bilgiyi sunma isteğidir. Akademik araştırmalar gazeteciler ve siyasetçiler arasında yüksek seviyede iletişim olduğunu ve bu ilişkinin güven, karşılıklı kontrol ve mesleki kuralları göz önünde bulundurmak gibi değerler tarafından yönetildiğini gösteriyor. Siyasetçiler ve gazeteciler arasında simbiyotik bir ilişki vardır. Karşılıklı olarak birbirlerine ihtiyaç duyarlar, gazeteciler haberler için siyasetçilere ihtiyaç duyar, siyasetçiler ise hikâyelerini duyurmak için gazetecilere ihtiyaç duyar. Gazeteciler kamuyu bilgilendirmek için bir kanaldır. Dolayısıyla iki tarafın aktörlerinin de güç dengesini sağlayabilecek şekilde hareket etmek için alana ihtiyacı vardır.

Dört tür yerel gazetecilikten bahsedebiliriz, bunlardan ilki belgelemedir, burada gazeteci hükümetin, sözcünün veya bakanın söylediğini tekrarlar; tanıtıcı, burada hükümet kendi mesajını yaymak istemektedir;

gözlemci gazetecilik ki esas olan budur, burada gazeteciler söylenenlerin doğruluğunu kontrol eder ve son olarak işbirlikçi gazetecilik, burada iki taraf da kendi sorumluluklarını kabul eder.

Gazeteciliğin geçer akçesi haberlerdir. Özellikle de günümüzdeki 24/7 haber döngüsünde gazetecilerin sürekli doldurması gereken sayfaları var. Bu sebeple bazen haber olarak düşünmediğimiz bir şeyi haberleştirdiklerini görürüz, çünkü boş yer bırakmamaları gerekmektedir. Burada şöyle bir çatışma da yaşanabilir: haberi yapmak mı daha önemlidir, yoksa mutlak gerçeği aktarmak mı? Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan müzakereleri yönetmesi için getirilen bağımsız kişi olan Senatör George Mitchell müzakereler sonuçlandıktan sonra süreci haberleştiren tüm siyasi muhabirlere mektup yazarak, “gerçekleri haberleştirerek sürece katkıda bulundukları için” onlara teşekkür etti. Bu onların sorumluluğuydu. Müzakereleri yönetirken Mitchell kamuya bilgi sızdırmamak konusunda çok sertti. Belgelerin halka açıklanmasına karşıydı. Gazetecilere teşekkür etmesi, pek zor sorular sormadıkları için miydi?

Bu konuda zıt görüşler var. Bir görüşe göre barış müzakerelerine medya dâhil edilmemeli. Medyanın katılımı ne kadar fazla olursa müzakerelerin başarısızlığa uğrama ihtimali de o kadar artar. Bu varsayım aslında büyük ölçüde doğru. Sahne ışıkları altında müzakere yürütmek, kapalı kapılar ardında yürütmeye kıyasla çok daha zor. Müzakerecilerin dış gözlemciler olmadan konuşabilecekleri bir alana ihtiyaçları var, örneğin Sinn Féin'in Ulster Birlikçi Partisi'yle, ya da paramiliterlerin kendi destekçi kitleleriyle konuşabilmesi için bu gerekli. Bu bağlamda sivil toplum epeyce alan açtı. Kurumların işlemediği, partiler arasında resmi görüşmelerin olmadığı o ara dönemlerde Glencree Merkezi gibi yerlerde insanlar bu şekilde bir araya gelebiliyorlardı. Bu kritik görevi yerine getiren pek çok başka sivil toplum kuruluşu vardı.

Medyanın uzlaşma alanını daralttığı da söylendi. Medyaya verilen mesajlar içinde hem birlikçilerin hem de milliyetçilerin olduğu geniş bir kitleye gider. Mesajın nasıl yorumlanacağı, kitlenin siyasi eğilimleriyle belirlenir. Mesaj aynı mesaj olsa bile taraflar kendi geçmişlerine ve önyargılarına dayanarak yanlış yorumlar getirebilirler, bu da hükümete belli bir sorumluluk yükler.

Bertie Ahern'ün bu konuya çok alakalı bir sözü var:

“Bu insanlar (IRA, UDA, UVF vs.) toplumdan izole edilmemeli, fikirlerini sunma fırsatı tanınmalı. Barışa ve siyasi hayata herkes katılabilir. Bir boşluk oluşmasına izin vermemeliyiz. Zira boşluklar, silahlı insanların silahlı çatışmalarıyla doldurulur.”

Medyanın görevi de burada başlar; zira eğer bilgiyi kontrol altına alıp akışını kesmeye çalışırsanız –özellikle de anaakım medyanın 10 yıl önceki kadar önemli olmadığı, kesintisiz haber akışının olduğu günümüzde- bilginin başka yollardan su yüzüne çıkması için bir boşluk oluşturmuş olursunuz, örneğin sosyal medya aracılığıyla. Yeni medya, anaakım medyaya güvenmeyen ve büyük ölçüde çevrimiçi bilgi kaynaklarını kullanan yeni nesili özellikle etkisi altına alıyor. Son birkaç yıldır görülüyor ki Cumhuriyetçiler arasındaki muhalifler, özellikle de barış sürecini istemeyen ve IRA'dan ayrılanlar, sosyal medyayı kullanarak Sorunlar dönemini hiç tecrübe etmemiş olan genç nesile kimi mesajlar veriyor. Artık kimse duvarlara sloganlar yazmıyor. Bu tür eylemler internete taşındı.

Barış sürecine giden yolda İngiltere ya da İrlanda'da yaşayanların Kuzey İrlanda'ya baktığında gördüğü tek şey Sorunlar dönemi idi. Kuzey İrlanda patlamalar, ayaklanmalar ya da katliamlar yüzünden haberlere çıkıyordu. Kuzey İrlanda haberleri siyaset haberi değil savaş haberleriydi.

Özellikle İngilizler açısından Kuzey İrlanda bir güvenlik problemi olarak görülüyordu. Alttan alta verilen mesaj bu hikâyenin iki versiyonu olduğu ve bunlardan sadece birinin doğru olduğuydu.

İrlanda Cumhuriyeti'nde Yayıncılık Yasası'nın 31. maddesi uyarınca yayın kuruluşlarının IRA veya diğer yasaklı örgütlerin üyeleriyle konuşması ya da iletişim kurması yasaktı. Dolayısıyla paramiliter örgütlere dair herhangi bir yayın yapılamıyordu. Kuzey İrlanda üzerine çalışan yazarların başında Ed Moloney gelir. Kendisi Sinn Féin'i ve IRA eylemlerini çok eleştirir, ama aynı zamanda, Sinn Féin'e televizyonda hiç yer vermeyerek eleştirel bir şekilde analiz edilmelerinin de önüne geçildiğini söylemiştir. Bu eksiklik sebebiyle Sinn Féin ayrı bir grup olarak kimliğini pekiştirebilmişti. Medyadan dışlanmalarını, kendi tabanlarındaki “biz” ve “onlar” ayrımını ve mağduriyet hislerini güçlendirmekte kullandılar. Moloney medyanın görevinin IRA ile iletişim kurarak onları incelemek olduğunu söylemişti. Aynı zamanda 70'lerde, 80'lerde ve 90'larda neredeyse bütün anaakım medyanın bu tavıra ortak olduğunu savunuyordu.

Yayıncılık Yasasının 31. maddesini Avrupa Mahkemesi'ne götüren, gazeteciler sendikasının İngiltere şubesiydi, İrlanda değil. İrlandalı gazeteciler daha hükümet onları sansürlemeye çalışmadan kendi kendilerini sansürlüyorlardı.

Ed Moloney'in anlattığı ilginç bir hikâye var, dediğine göre Hayırlı Cuma Anlaşması'ndan sonra, 2000'lerin başında radyoda Eamonn Mallie ve kendisiyle bir röportaj yapılmıyordu. Moloney ve Mallie Sorunlar döneminin önde gelen gazetecileriydiler, en önemli haberleri yaptılar, hep ön cephedeydiler. Hiç haberleştirmemeye karar verdikleri bilgiler edinip edinmedikleri soruldu bu iki gazeteciye. Mallie haberleştirmedeği birkaç hikâye olduğunu söyledi, sebebi bunların

barış sürecinin ve kamunun yararına olmadığını düşünmesiydi. Bunlar gazeteciler için düşündürücü meselelerdi.

31. maddeden bahsettik, benzeri bir sansür Birleşik Krallık'ta da vardı. 1998'de Kayalıkta Ölüm adında bir program yayınlandı, bu programda İngiliz ordusunun Cebelitarık'taki üslerini bombalayacakları şüphesiyle üç IRA üyesini öldürmesi anlatılıyordu. Öldürüldükten sonra üzerileri arandı ve bomba yapımıyla ilgili bir ekipmanları olmadığı görüldü. Genel kanı bunun hukuk kuralları gözetilmeden işlenmiş bir yargısız infaz olduğu yönündeydi. Olaydan 2 ay sonra ITV yaşananları canlandırdı. Program yayınlanmadan iki gün önce İngiltere hükümeti, Birleşik Krallık'taki bağımsız yayın denetim kuruluna başvurarak yayınlanmasını engellemeye çalıştı; argümanları, programın yayınlanmasının hâlihazırda süren davanın tarafsızlığına zarar vereceği ve aileleri kötü etkileyeceği üzerine kuruluydu. Fakat denetim kurulu bu talebi kabul etmedi, çünkü program doğru bilgileri paylaşıyordu, kaynaklarını kontrol etmişti ve olayları tarafsız bir şekilde aktarıyordu. Dolayısıyla program yayınlandı ve İngiltere'deki anaakım gazeteler IRA için propaganda yapıldığını söylediler. Demek istediğim, İngiltere'de böylesi bir dinamik söz konusuydu.

İngiltere'de Sinn Féin lideri Gerry Adams'ın röportajları televizyonda yayınlanabiliyordu, ama dublajını bir aktörün yapması gerekiyordu. Dolayısıyla genelde İngiliz bir aktör Kuzey İrlanda aksanını taklit ederek Gerry Adams'ı seslendiriyordu. Çok absürd bir durumdu bu! Aslında bence böyle yapmakta haklıydılar, çünkü olup bitenlerin normal olmadığını gösteriyorlardı. Konuşan adam sıradan bir siyasi partinin temsilcisi değildi. Paramiliter bir hareketin siyasi kanadı adına konuşuyordu. Yine de, bu kişilerle doğrudan iletişim kurmayı reddetmek verimli bir tutum değildi.

Ben şahsen İrlanda'nın bütünlüğüne inanıyorum ama IRA'nın eylemleri İrlanda birliğini daha imkansız hale getirdi, çünkü insanlar kendi taraflarına daha sıkı bağlandılar. Barış sürecinin amacı insanları bu taraflardan çekerek ortak buluşma zemini yaratmak.

Kuzey İrlanda'nın ilginç bir özelliği medya açısından çok zengin olması. 1.8 milyonluk görece az bir nüfusu ve küçük bir coğrafi alanı var, ama iki televizyon kanalı ve bir dizi radyo istasyonu var. BBC'nin radyosunun yerel sürümleri var. Bağımsız bir radyo istasyonunun yanı sıra haberleri için tek bir ajanstan faydalanan 7 ticari radyo istasyonu var, bunların yanı sıra topluluk tarafından işletilen radyo kanalları da var. Üç büyük gazete var: Belfast Telegraph, Irish News ve Belfast News letter. Bunların ikisi Birlikçi gazeteler, Irish News ise başlıca milliyetçi gazete. Haftalık çıkan 55 yerel gazete var. Bazıları epey küçük, bazıları ise Derry Journal gibi epey okunuyor. Sinn Féin'in resmi yayını olan An Phoblacht var, IRA basın açıklamalarını bunun aracılığıyla yapardı. Kuzey İrlanda'da bol bol medya organı var yani. Şimdi bir de çevrimiçi habercilik var, özellikle iki web sayfası, Slugger O'Toole (<https://sluggerotoole.com>) ve The Detail (www.thedetail.tv), barış sürecinden ziyade siyasi gelişmeleri haberleştiriyorlar. Barış süreci esnasında saydığım tüm bu medya organları vardı, bunlara ek olarak İngiliz ve İrlanda medyası, bir de Reuters, Associated Press, L'Agence France-Presse gibi ajanslar vardı.

Bir anektod aktarayım. Orange yürüyüşlerini biliyorsunuz. Her yıl birkaç sorunlu yürüyüş yapılıyor. Bir tanesi, Drumcree civarında yapılıyor bu, aslında 12 Temmuz kutlaması bile değil. Somme Savaşı'nı anmak için yapılan bir yürüyüş. Orange yürüyüşleri belediye binasından başlar, kilisede durup ayine katılırlar, sonra da belediye binasına geri dönerler. Giderken belli bir rotaları olur, dönerken bundan farklı bir rota izlerler. Bunu babalarının ve büyükbabalarının da böyle yaptığını, Kraliçe'nin

Yolunu izleme hakları ve özgürlükleri olduğunu savunuyorlar. Biz buna bölge işaretleme yürüyüşü diyoruz, çünkü bir rotayı izleyerek yürüyüp başka bir rotadan dönünce belli bir bölgeyi “burası bizim” dercesine işaretliyorlar. Son yürüyüşlerinde milliyetçilerden oluşan bir işçi sınıfı bölgesinden, Garvaghy Road’dan geçtiler. Garvaghy Road sakinleri bir komite oluşturmuştu, komitenin geçici IRA üyeleri tarafından domine edildiğini düşünenler olsa da IRA dışından kişiler bile yürüyüşe karşı çıkıyor ve dönüş rotasının değiştirilmesini istiyorlardı. Bu komitenin üyeleri yolu kapamaya başladılar, polisin de onları fiziksel güç kullanarak yoldan çıkarıyordu. Yani zırlı Kuzey İrlanda polislerinin yardımıyla yürüyüş sokaktan ilerliyordu, Garvaghy Road’da yüzlerce polis vardı çünkü Dışişleri Bakanlığı her yıl bir sürü gözlemci gönderiyordu bu bölgeye. Her yıl birkaç gün bu tür gerginlikler yaşıyordu.

Drumcree peşpeşe üç yıl sorun yaratmaya devam etti. Meseleyi daha da büyüten şey, Ulster Birlikçi Partisi lideri ve Birlikçi Başbakan David Trimble’in bu bölgeden seçilmiş olmasıydı. David Trimble’in seçim menajerini tanıyordum ve Drumcree’ye giden süreçte iletişim eksikliği yaşanan bir konu olduğunu biliyordum. Duruma müdahale etmemiz gerekiyordu, dolayısıyla Trimble’in seçim menajeriyle konuştum ve “söylenenleri yanlış yorumladığını düşünüyorum” dedim. O da beni ve Pat Hynes’ı bu konuyu tartışmak üzere davet etti.

Hillsborough Castle’da, yani Kuzey İrlanda’dan sorumlu bakanın resmi konutunda David Trimble’in seçim menajeri David Thompson ile buluştuk. O sırada İrlanda’dan sorumlu bakan Mo Mowlam’dı, ve kendisinin kanseri maalesef çok ilerlemişti. Kendisi yatıyordu, meslektaşım ve ben ise alt kata David Trimble ve İrlanda Hükümeti’ni temsilen orada bulunan genç bir bakan olan Éamonn Ó Cuív ile konuşuyorduk. Éamonn Ó Cuív bölge sakinlerini “reddetme hakkınız olduğunu bilerek

bu yürüyüşün gerçekleşmesine izin vermelisiniz”e ikna etmenin bir halka ilişkiler zaferi olacağını düşünüyordu. Gece 11 buçuk – 12’ye kadar konuştuk ve o sırada Tony Blair’in başdanışmanı Jonathan Powell geldi. Toplantıyı ben ayarlamış olsam da birden işler benim rütbemi aşar hale gelmişti! Yanlış anlaşılmayı kendi aramızda düzeltmeyi başardık, ama bir sonraki adım buna dair ne yapacağımıza karar vermekti. Günlerden Cumaydı, yürüyüş Pazar günü gerçekleşecekti. Bu hikâyeyi anlatmamın sebebi medyanın gücünü göstermek. Jonathan Powell bir yerlere telefon edip hikâyemizi Belfast Telegraph’ta yayınlatabileceğini söyledim, ama ben yarı şaka yarı ciddi The Sun ya da The Star gazetelerini aramanın daha iyi olacağını, sonuçta bunların işçi sınıfının okuduğu gazeteler olduğunu söyledim. Jonathan Powell bana hak verdi ve Alastair Campbell’i arayacağını, haberi The Sun’da yayınlatacağını söyledi. Konuştuklarımız yarım saat içinde gazetede yer alacaktı! Dediği gibi telefon etti ve haber ertesi sabah The Sun’daydı. Gazete patronlarının ve editörlerinin rolü çok önemli. Bu anekdot hükümetlerin yanlış anlamaları düzeltmek için yapabileceği şeylere bir örnek teşkil ediyor.

Basına sızan çoğu şey asıl aktörlerden kaynaklanmıyor. İrlanda da “eejit” diye bir sözcük kullanırız, bu sözcük budala ya da moron anlamına geliyor, ama bence anlamı daha ağır. Dünyadaki en tehlikeli şey hevesli bir budaladır. Medyadaki sızıntıların çoğu, bir şeyler bildiğini kanıtlamaya çalışan küçük aktörlerden kaynaklanıyor. Hâlbuki bir sırrı tutmanın en iyi yolu kimseye anlatmamaktır.

Çıkardığımız derslerden biri de iki hükümetin, yani İngiltere ve İrlanda’nın iletişim halinde olmasının önemiydi. Süreçteki krizler, hükümetlerin iletişim kurmamasından kaynaklandı. Kuzey İrlanda barış sürecinden çıkardığımız ders, burada yaşananların dinamiklerinin dünyanın diğer yerlerindeki farklı olduğuydu. Her süreç kendine hastır ve farklı

bir tarihe sahiptir. Kuzey İrlanda'da garantörlük görevini yerine getiren iki hükümet vardı ve barış süreci için, özellikle de barış sürecinin siyasi iletişimi için en önemli şey, hükümetlerin hemfikir görünüyör olmasıydı.

Süreç esnasında hükümetler birbirlerine zıt gittiğinde sorunlar yaşandı ve medya bu tür şeyleri hemen fark ediyordu. Siyasi partiler, kendi uç görüşlü destekçilerine mesajlar vermek için, ya da seçmenlerine belli bir imaj sergilemek için bazı şeyleri sızdırıyorlardı. Özellikle Hayırlı Cuma Anlaşması, St Andrews Anlaşması ve Stormont House Anlaşması imzalanırken medyanın özenle idare edilmesine çok dikkat ettik.

Tony Blair ve Bertie Ahern'ün hükümetleri, medyaya yaklaşımları sayesinde başarılı oldular. Sürekli kampanyalar yaparak ve demeçler vererek medyayı bir bombardıman altında tutmayı strateji olarak benimsemiştiler. Her bakan o günün mesajını biliyordu ve bu yaklaşım barış sürecine uygulandı. Hükümetler bir boşluğun doğmasına izin vermediler; perde arkasında anlaşmazlıklar yaşansa bile her gün gayet net mesajlar veriliyordu medyaya. Barış sürecinde yaşanan sorunları kamuya göstermemek gerekiyordu. Siyasi partiler bu sorunları kendi amaçları doğrultusunda kullansa bile hükümetlerin böyle yapmaması gerekiyordu; bu davranış sürecin belirleyici bir özelliği haline geldi.

Hayırlı Cuma Anlaşması'na giden süreçte medya sürekli davet ediliyor ve gereken imkânlar sağlanıyordu. Fakat medya mensupları hep ayrı bir mekânda tutuluyordu. Bu sayede esas oyuncular geri planda kalıp, arada sırada medyaya demeç veriyorlardı. Örneğin Martin McGuinness ve Gerry Adams bahçede uzun yürüyüşlere çıkıp bir gazeteciye rastlıyor, içeride neler olup bittiğini anlattıktan sonra hemen geri dönüyorlardı. Hükümetler ise medyayla sürekli ve düzenli iletişim halinde olmaya ve bir boşluğun oluşmamasına özen gösterdiler. Bir gazeteci sizi arıyorsa telefonu açmanız gerekiyordu.

Burada anlattıklarımın çıkarmanızı istediğim derslere gelirsek, medyanın halkı haberdar etme sorumluluğunu hatırlamanın önemli olduğunu düşünüyorum. Bunu yapabilmeleri için gereken bilgiyi ana aktörlerin onlara vermesi gerekli, yoksa medya başka kaynaklar aramaya başlayacaktır. Çatışma çözümünde diyalog, odanın içinde olduğu kadar dışında da gereklidir. Eğer medyanın müzakere masasında olanlara dair yaptığı haberler genel hatlarıyla gerçeği yansıtmazsa dışarıdan gelen baskılar artacaktır.

Son olarak şunu belirtmeliyim, sosyal medyanın yükselişi sebebiyle size anlattığım çoğu şey lüzumsuz hale gelebilir. Hayırlı Cuma Anlaşması imzalanırken sosyal medya yoktu, fakat günümüzde bütün barış süreçlerinde önemli bir rol oynuyor. İngiltere’de yakın zamanda yapılan seçimlerde muhalefet partisinin oyları oldukça arttı, en çok artan kesim genç seçmenlerdi. 18-29 arasında oy kullananların oranı % 19 arttı. Bu çok büyük bir artıştı, her 5 seçmen için 6 kişi. Bunun arkasında sosyal medya var. Bu yeni seçmenler genelde İşçi Partisi’ne oy veriyorlar; haberleri sosyal medyadan takip edenler ağırlıklı olarak İşçi Partisi’ne oy veriyorlar, bunun tersi de doğru.

Sosyal medyanın yıkıcı bir güç olduğuna inanmıyorum. Sosyal medya stratejisi olmayan barış süreçleri ve siyasi partiler büyük hata yapıyorlar.

Sosyal medyanın oynadığı önemli role bir örnek olarak, Şili’de kapatılıp taşınacak bir IBM fabrikasından bahsedeceğim. İşçilere taşınmaları gerekeceği söylendi. IBM sendikalarla konuştu, ama sonra ana ofistekiler, taşınmayı protesto eden bir Facebook sayfasının açıldığını ve bu sayfanın 300 beğeni topladığını gördüler. Bu sayfayı önemsemediler. Fakat bu beğenenlerin takipçi sayılarını göz ardı etmek, haberin ne kadar çabuk yayılacağını düşünmemek bir hata oldu. Taşınmayı protesto eden büyük bir hareket ortaya çıktı. Durumun nasıl kontrol edileceğini tartışmak için

yapılan bir toplantıda genç bir IBM çalışanı, insanların haklarını takip edebilecekleri bir telefon uygulaması geliştirmeyi önerdi. Ertesi gün grev sona ermişti. Teknoloji kötüye olduğu kadar iyiye de kullanılabilir.

Siyasi süreçlerden çıkardığımız önemli bir ders, masada daima hedef kitlenizden olan, ya da hedef kitlenizi anlayan birinin oturması gerektiği.

Başta dediğim gibi, medyanın görevi bilgilendirmektir; anaakım medya, geleneksel medya, geleneksel gazeteciler, ya da vatandaş gazeteciler (kendilerine böyle diyorlar) ve twitter kullanıcıları, kim olduğu fark etmez. Yaptıkları şey önemli ve unutmayın, twitter kullanan çoğu insan bir şeyler yazmıyor, çoğunluk haber kaynaklarını ve kanaat önderlerini takip ediyor. Facebook aslında twitter'dan daha önemli, çünkü daha çok kullanıcısı var. Cep telefonu kullanımındaki artış sayesinde artık herkesin sosyal medyaya erişimi var. Gelecekteki süreçlerde yeni medyayı hiç göz ardı etmemek gerekecek.

Katılımcı sorusu: Yeni medyaya baktığımızda, hâlihazırda bir partinin yanında yer alan medya organlarına diğer siyasi partiler nasıl yaklaşmalı?

Derek Mooney: Dürüst olmak gerekirse, Kuzey İrlanda medyası büyük ölçüde bağımsız. Örneğin Belfast Telegraph kesinlikle Birlikçi sempatisini bir gazete ve okurları da geleneksel olarak Birlikçilerdir. Fakat kendileriyle iletişim kurabilir ve hatta birlikte çalışabilirsiniz, bu konuda sorun yaşanmaz. Kuzey İrlanda'da gazeteciliğin standartları gerçekten yüksek.

Birlikçi bir siyasetçi basına konuşması gerektiğinde ilk olarak Belfast Telegraph'a konuşur, eğer Irish News'e röportaj verirse kendisini okuyacak olanların büyük oranda milliyetçi olacağını bilir. Belfast Telegraph okurlarının Irish News'i de okuduğunu ve yanlış bir şey söylenirse yakalanacağını da bilir. Farklı medya organlarını kullanarak iki farklı mesaj veremezsiniz.

Buna örnek olarak 1998-2002 arası Kuzey İrlanda Başbakanı, 1995-2005 arası da Ulster Birlikçi Partisi (UUP) lideri olmuş İngiliz siyasetçi David Trimble'ı gösterebilirim. Katı Birlikçi bir geçmişe sahip olan Trimble'ın Cumhuriyetçilere karşı olumsuz tutumu bilinirdi, Cumhuriyetçiler de onu sevmezdi. Fakat Trimble biraz olumlu bir mesaj verse bile dedikleri ciddiye alınırdı, çünkü böyle şeyleri söylemenin onun için zor olduğunu bilirlerdi.

Kerim Yıldız: Çatışma çözümü bağlamında ulusal ve yerel medya arasındaki ilişki ne kadar önemli?

Derek Mooney: BBC Kuzey İrlanda, Birleşik Krallık'taki BBC'nin bölgesel bir varyantı ve editöryel çizgisi Belfast'ta kararlaştırılıyor. Bryan Rowan veya Dennis Murray gibi önde gelen BBC muhabirleri bu sayede hem ulusal, hem yerel medyada görünüyorlardı, dolayısıyla o kadar büyük bir farktan bahsedemeyiz.

Radyo önemli bir konuma geldi; Kuzey İrlanda'da radyo daha yereldir. Radyoda görüntü olmadığı için çok sansasyonel olması da mümkün değildi. Marshall McLuhan adında bir akademisyen 60'larda televizyonun sıcak bir medya aracı, radyonun da soğuk bir medya aracı olduğunu söylemişti. Televizyonu çok ilgilenmeden izleyip neler olduğunu kaba hatlarıyla anlamanız mümkünken radyoda sadece bir duyurunuzu kullandığınız için daha dikkatli dinlersiniz, dolayısıyla bu açıdan radyo daha iyi bir medya aracıydı. Özellikle siyasetçiler radyoyu tercih ediyordu çünkü bu sayede mesajlarının kimlere ulaştığını, insanların mesaja nasıl tepki verdiğini ölçebiliyorlardı. Bu bağlamda yerel radyolar büyük öneme sahipti. Üzerine çalıştığım referandum kampanyalarında, örneğin evlilik eşitliği kampanyasında, Kuzey İrlanda'daki yöresel gazetelere yönelik çok spesifik kampanyalar oluşturduk. Örneğin evlilik eşitliği kampanyası için her bölgede hikâyenin odaklanacağı bir anne belirledik. Siyaset

yereldir, dolayısıyla yerel radyo ve yerel gazeteler bu hikâyeleri paylaşmak için önemli hale geldi. Şehirlerde bu daha zor çünkü şehirde gerçek anlamıyla yerel medya yok, dolayısıyla ulusal-yerel dinamiği şehirlerde önemsizleşiyor.

Katılımcı sorusu: Duvar resimleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Farklı bir iletişim kanalı olduklarını söyleyebilir miyiz?

Derek Mooney: Part of the thing with the murals was about marking territory. It was a clear demonstration of where you were. Duvar resimlerinin özelliklerinden biri, alan işaretlemektir. Nerede olduğunuzu açık bir şekilde gösterirlerdi. Belfast'ın bazı bölgelerinde kaldırıma baktığınızda Birlikçi bir bölgede olduğunuzu anlarsınız mavi, beyaz ve kırmızı işaretlerden. Aynı sebepten her yerde bayraklar görürsünüz. İkonografi çok önemli ve hataya açık bir alan. Örneğin Amerika'dan bir adam IRA'nın seveceğini düşündüğü bir logo tasarladı. Sinn Féin üyeleri ve destekçileri ise logoyu hiç hoş karşılamadı, çünkü logodaki adamın giydiği üniforma Birlikçilere aitti. Bu ikonografi aynı zamanda insanların hangi tarafta olduğunu gösteriyor – Katolik veya Protestan kimliğinizden duyduğunuz gurur ve aidiyet hissini göstermenin bir yolu bu. Duvar resimleri hala yapılıyor, bu işi profesyonel olarak yapan insanlar var.

Derry'de meşhur bir duvar resmi var, üzerinde “Şu anda özgür Derry'ye giriyorsunuz” yazıyor, 1969'daki Bogside Muharebesi'nden kalma devasa bir resim. Savaş zamanının vahşetine bir anıt olan bu resime ve sembolize ettiklerine karşı taraf dahi saygı duyuyor. Bunları aşırı övmek ve romantize etmek tehlikeli, ama bunları resmin üstünü boyayarak başaramazsınız, ancak eğitimle başarabilirsiniz.

Áine Hearn: Seni durdurmam gerek Derek, vaktimiz doldu. Bugün çok ilginç ve faydalı şeyler öğrendik, umarım Türkiye'ye döndüğünüzde

burada dinlediklerinizi de düşünür ve sivil toplumun görevlerine daha farklı yaklaşırsınız. Konuşmacılarımızın yanısıra çevirmenlere de teşekkür ediyorum. Ek olarak iki tarafın organizatör ekiplerine de teşekkür ederim. Kuzey İrlanda barış sürecinden çıkardığımız dersleri sizinle paylaşmamıza izin verdiğiniz için teşekkür ederiz.

Kerim Yıldız: Áine, Steve, ve Bakanlığın tümü başta olmak üzere, etkinliğe katkısı olan herkese teşekkürlerimi sunuyorum. Bu yuvarlak masa toplantısı, sivil toplumun çatışma çözümü süreçlerindeki rolünü incelediğimiz serinin bir parçası. Katıldığınız için hepinize teşekkür ediyorum.

Oturum sonu

Yuvarlak Masa Toplantısının Sonunda Katılımcılar ve Konuşmacılar

Ek 1:

Katılımcıların ve Konuşmacıların Listesi

Katılımcılar:

Toros Alcan: Vakıflar Genel Meclisi'nde Azınlık Vakıfları Temsilcisi & Türkiye Demokrasi Platformu Üyesi

Aşkın Asan: Türkiye Maarif Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi, eski Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Bakan Yardımcısı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Öğretim Üyesi

Ali Bayramoğlu: Yazar, eski Akil İnsanlar Heyeti üyesi

Şahismail Bedirhanoglu: DOGUNSIAD Yönetim Kurulu Başkanı

Erol Katircioğlu: TESEV Yönetim Kurulu üyesi & Diyalog Grubu kurucu üyesi

Ferhat Kentel: Adalet Zemini Kurucu Üyesi & İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Talha Köse: SETA'da Kıdemli Araştırmacı, İbni Haldun Üniversitesi Öğretim Üyesi

Kezban Hatemi: Avukat, Akil İnsanlar Heyeti üyesi

Melda Onur: Sosyal Haklar Derneği Başkanı & Eski CHP Milletvekili

Ahmet Özmen: Diyarbakır Barosu Başkanı

Öztürk Türkdoğan: İnsan Hakları Derneği (IHD) Başkanı

Konuşmacılar:

Áine Hearn: Dışışleri ve Ticaret Bakanlığı, Çatışma Çözümü Birimi Yöneticisi

Dr Deborah Donnelly: Kuzey İrlanda Eşitlik Komisyonu Komiseri ve Debbie Donnelly Independent Ltd. şirketinin yöneticisi ve Kuzey İrlanda Polis Kurulu eski Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı (2006-2011)

Bronagh Hinds: DemocraShe Kurucusu ve Ortağı ve Kadınlar Koalisyonu'nun Kurucusu

Pat Hynes: Glencree Barış ve Uzlaşma Merkezi

Dearbhail McDonald: Gazeteci, Avukat, Irish Independent Hukuk ve İş Dünyası Editörü

Dr David Mitchell: Öğretim Üyesi, Çatışma Çözümü ve Uzlaşma Bölümü, Trinity College Dublin at Belfast

Derek Mooney: Savunma Bakanlığı eski Uzman Danışman ve Brüksel Avrupa Çalışan İlişkileri gruplarında Kamu İşleri ve İç İletişim Yöneticisi

DPI Ekibi:

Kerim Yıldız: İcra Kurulu Başkanı

Sally Holt: Yardımcı Yönetici

Esra Elmas: Türkiye Programı Yöneticisi

Sophie Verbis: Kıdemli Program Sorumlusu

Claire Booth: Gelişim ve Hibelerden Sorumlu Çalışan

Chris Morton: Stajyer

11 Guilford Street

London WC1N 1DH

United Kingdom

+44 (0) 207 405 3835

info@democraticprogress.org

www.democraticprogress.org

Twitter: @DPI_UK